

JANAKKALA 117 A-D

Peruskartta 2131 11 Janakkala

A: x = 6752 10

y = 2534 21

z = 92,5

(= KM 22719:1-2:n löytöpaikan perus-
koordinaatit)

B: x = 6752 12

y = 2534 24

z = n. 93

(= hävitetyn kuppikivi B:n paikan
peruskoordinaatit)

C: X = 6752 12-13

y = 2534 26

z = n. 95-96

(= hävitetyn kuppikivi C:n arvioidun
paikan peruskoordinaatit)

D: x = 6752 29

y = 2534 09

z = n. 91

(= puretun ulkorakennuksen perus-
tuksessa olevan kuppikiven perus-
koordinaatit)Kylä: KernaalaLöytöpaikka: Kekkilä-Heikkilä

- kaksi hävitettyä kuppikiveä ja kolmas puretun ulkorakennuksen perustuksessa sekä rautakautinen kalmisto tai asuinpaikka(?), luokat I (D), II (A) ja III (B-C)

Maanomistajat 1985:

Kekki, Mauri

Kekki, Helvi

Kernaala, 14240 Janakkala

Kernaala, 14240 Janakkala

Tila: Kekkilä RN:o 9:29 (A-C)

Tila: Heikkilä RN:o 9:73 (D)

Tutkimukset:-Löydöt: KM 22719:1-2 saviastian kylkipaloja 3 kpl ja palanutta

savea yksi kpl. Inventointilöydöt 1984 Kekkilän päärakennuksen länsiluoteispuoleiselta perunamaalta; tarkempi selostus löytöpaikasta (kohde A) jäljempänä. Diar. 14.2.1985.

Muinaisjäännösalueen sijainti: Kohteet A-D sijaitsevat Janakkalan kirkolta 2,5 km kaakkoon ja Kernaalanjärvestä n. 300 m pohjoiseen, Kekkilän ja Heikkilän pihapiireissä, n. 90 x 50 m:n laajuisella alueella. (Aivan Heikkilän länsipuolella olevan Kekkilän nimeä ei ole peruskartalla).

Kohteiden A-D kuvaukset (kohtee kuvataan järjestyksessä lännestä itään, ks. peruskarttaotetta s:lla 281):

Kohde A on inventointilöytöjen **KM 22719:1-2:n löytöpaikka** ja sijaitsee Kekkilän päärakennuksesta n. 5-15 länsiluoteeseen olevalla perunamaalla. Löydökset poimin perunapellon pinnalta; keskelle perunamaata kaivamastani koekuopasta en tavannut kuitenkaan löydöksiä. Perunamaa on tasaisessa maastossa ja siitä n. 100 m etelälounaaseen, juurikaspelloilta, on löydetty KM 16673B:5-10 (kohde JANAKKALA 116). Perunapellon löydökset, kohteiden B-D ohella, viittaavat mahdollisesti rautakautiseen kalmistoon tai asuinpaikkaan.

Kohde B on **hävitetty kuppikivi**, josta kertoi inventoinnissa 1984 Heikkilä talossa asuva Helvi Kekki (os. Kernaala, 14240 JANAKKALA), joka itse on nähnyt kiven. Hänen mukaansa kivi on sijainnut Kekkilän pihamaalla, n. 15-20 m päärakennuksesta pohjoiskoilliseen, täällä olevan mäennyppylän lounaispuolella, tasaisella maalla ja kohteen A löytöpaikasta n. 20-25 m koilliseen. Kivi on ollut kuulemma matala ja Helvi Kekin muistelun mukaan siinä on ollut neljä kuoppaa, koska oli kuulemma puhuttu kuoppia olevan jokaista ilman-suuntaa kohti. Helvi Kekki ei tiennyt, koska kivi on hävitetty, mutta hän on voinut nähdä sen aikaisintaan 1945, jolloin muutti paikalle. Kekkilän talonväki sen sijaan ei tiennyt kivistä mitään. Helvi Kekin selostamalta kiven paikalta on kuitenkin kuulemma ajettu kiviä pois ainakin n. 10 vuotta sitten, jolloin kivi tietysti on voinut tuhoutua.

Kohde C on myös **hävitetty kuppikivi**, josta kertoi inventoinnissa 1984 Kekkilän ja Heikkilän lounaispuolella olevan Niemelän tilan omistaja Oiva Keijälä (os. Kernaala, 14240 JANAKKALA), joka ei ole kuitenkaan itse nähnyt kiveä. Keijälä muisteli olleensa n. 5-6 -vuotias (n. 50 vuotta sitten) kuullessaan puhuttavan tästä

kivestä, joka oli ollut kuulemma hyvin kookas. Muuta muistikuvaa Keijälälle ei kiven ulkonäöstä ollut jäänyt, mutta hänen käsityksensä mukaan se on ollut Heikkilän päärakennuksen koillispuolella olevan mäennyppylän etelärinteen alaosassa, n. 30-40 m päärakennuksesta koilliseen. Kekkilän ja Heikkilän taloissa kivistä ei tiedetty mitään. Keijälä korosti, että tämä kivi ei voi olla aivan läheisyydessä ollut Helvi Kekin muistama kohteen B hävitetty kuppikivi. Se kivi, josta Keijälä oli kuullut, oli nimittäin hävitetty joskus ennen hänen syntymäänsä (siis ainakin n. 55-60 vuotta sitten), kun taas hävitetty kuppikivi B on ollut paikallaan vielä ainakin 1945, kuten edellä on selostettu. Helvi Kekin kertomasta kivistä Keijälä ei muuten tiennyt mitään.

Kohde D on puretun ulkorakennuksen perustuksessa oleva kuppikivi.

Rakennusta (tai sen perustusta) ei ole merkitty enää 1979 painetulle peruskartalle, mutta se sijaitsee Heikkilän talosta n. 25-30 m etelälounaaseen ja kohteiden B-C hävitettyjen kuppikivien paikoista n. 40-60 m kaakkoon. Perustus on itä-länsi -suuntainen ja kuppikivi on sen eteläisen sivustan länsipuoliskolla. Kiven koko - tai ainakin perustuksessa olevan kappaleen koko - on n. 50 x 50 cm, ja sen keskellä on symmetrisesti vierekkäin neljä säännöllisenmuotoista "uhrikuoppaa". Kuppikivestä kertoi inventoinniisa 1984 myös Oiva Keijälä; hän muisteli nähneensä kymmeniä vuosia sitten ulkorakennuksen perustuksessa olevan kuppikiven, jonka löysin sitten melko vaivattomasti edellä kuvatusta paikasta. Heikkilässä (Helvi Kekki) tai Kekkilässä kuppikivestä ei tiedetty entuudestaan mitään. Perustus on tehty jo kauan sitten - tarkkaan ei tiedetä koska eikä tiedä, mistä kuppikivi on tuotu siihen. Periaatteessa olisi mahdollista, että se on kappale kohteen C hävitettyä kuppikiveä, mutta asiasta ei ole todellakaan mitään varmuutta. Sen sijaan Helvi Kekki korosti, että hänen näkemänsä hävitetty kuppikivi B ei voi olla tämä perustuksessa oleva kivi, vaikka tässäkin on neljä kuoppaa (ikäänkuin ilman-suuntien mukaan), koska ko. perustus on ollut paikalla jo 1945 hänen muuttaessaan paikalle, minkä jälkeen hän vasta on nähnyt kivensä.

Inventointi 1984: Kaikki edellä luetellut kohteet A-D ovat siis inventoinnin satoa; tietoja kuppikivistä selvittelin ja aluetta

tutkin 18. ja 26. lokakuuta sekä 2. marraskuuta. Kekkilän perunamaan lisäksi tutkin myös talon muuta pihaaluetta, mutta löydöksiä tapaa-matta; pihamaa osoittautui olevan kauttaaltaan raivattua maastoa, enkä löytänyt mistään luontaista maaperää. Muutaman koekuopan tein myös kohteiden B ja C selostuksien yhteydessä mainitulle mäennyppylälle, Kekkilän päärakennuksesta n. 60 m koilliseen ($x = 6752\ 14$, $y = 2534\ 26$). Mäen laki on turmeltu hiekanotolla, kuten myös se luoteis-koillis -rinteetkin, enkä laen reunaosiin tehdyistä koekuopistakaan tavannut esihistoriallisia löytöjä. Ohuen nurmikerroksen alla oli kuopissa kyllä noin neljän sentin vahvuinen nokinen hiekkakerros, minkä alla oli sitten puhdas, koskematon hiekka.

Valokuvat: Kuvat 94 (F 65570-571) ja 95 (F 65573) sekä
F 65574

Diat: 10886-888

Ks. peruskartta s. 281

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 118

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6752 30

y = 2534 30

z = n. 89

(= likimääräisen löytöpaikan perus-
koordinaatit)

Kylä: Kernaala

Löytöpaikka: Heikkilä

- keskiaikainen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (. 39)

Löydöt: KM-hist. os. 5005 rautamiekan katkelma, kahva ja säilän yläosa jäljellä. Löydetty Janakkalan Kernalan kylästä (Vantaantakaa), heti maantien oikealta puolelta Vantaantakaa tultaissa, Kernalan kartanosta n. 100-150 m. NO olevasta pellosta. Löytäjä renki Wilhelm Lundahl. Elokuun lopulla 1907 hevosharavalla peltoa karhittaessa oli löytö tullut esiin. Tilanomistaja H. Standertskjöldin lahjoitus syyskuussa 1907. Viety diarioon 5/XI 07. SMY:n ptk. 7/XI 07 ja verif. (Esine on luetteloitu esinist. osaston kokoelmiin n:olla 5005, mutta se on siirretty myöhemmin hist. osastolle).

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikka, joka ei ole siis kuitenkaan aivan tarkka, sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 2,4 km kaakkoon ja Heikkilän päärakennuksesta n. 120 m pohjoiseen. Paikka on tasaista peltoaluetta. Löytöpaikan määrittäminen perustuu esihist. toimiston pääluettelossa olevaan karttaan, johon löytöpaikka on merkitty. Paikkaa ei ole merkitty sen sijaan Boströmin kertomuksen kartoille.
- Inventoinnissa 1984 löytöpaikkaa tai sen ympäristöä ei tarkastettu.

Ks. peruskartta s. 281

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 119

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6752 27

y = 2534 82

z = 88-89

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Kernaala

Löytöpaikka: Mäntylä

- rautakautisen kätkön löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Helmer Salmo 1959, tarkastus

Löydöt: KM 14530:1-8 rintaketju, kaksieläiminen käärmesolki, ketjun-
kantaja, kelloriipuksia 3 kpl, pronssikulkunen, lasimassa-
helmiä 14 kpl, kaurinäkinkenkiä (Cypraea moneta) 4 kpl
ja pronssispiraalia 2 kpl. Esineet on löydetty Janakkalan
pitäjän Kernaalan kylästä Mäntylän tilan karjakartanon
perustusta kaivettaessa, karttaluonnos verif. Löytö tehtiin
kesäkuun alkupäivinä 1954. Esineet löytyivät n. 60 cm:n
syvyydestä yhtenä möykkynä. Maa löytöpaikalla hiekkaa - mä-
keä. Esineet olivat ruskeassa hiekassa kiven vieressä,
joka vieläkin on paikallaan, ja niiden ympärillä oli noki-
maata. Paikalta ei ole ennen löydetty muinaisesineitä.
Noin 1 km:n päässä olevasta Makasiininmäestä on paljastunut
rautakautinen polttokalmisto, katso Oiva Keskitalon kerto-
musta kalmiston tutkimisesta KM:n esihist. os.:n top. ark:ssa.
Opettaja Aarre Piitulaisen KM:oon 1958 toimittama löytö.

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 2,8 km
kaakkoon, Hiidenjoesta 400 m länteen ja on nykyään Mäntylän tilan
navetan alla. Tila on tasaisen peltoalueen keskellä, arviolta vajaan
hehtaarin laajuisella, hyvin matalalla ja loivarinteisellä kumpa-
reella, joka kohooa ympäröivästä maastosta korkeintaan metrin verran.
Salmo kirjoittaa kertomuksessaan, että "paikan oli maanviljelijä
Kuparinen penkonut siksi tarkkaan, ettei sen tutkimisella ollut
enää mitään merkitystä".

Inventointi 1984: Kävin Mäntylässä 6. lokakuuta. Löytöpaikka on ollut alunperin karjakartanon pohjoisseinustalla, mutta se on jäänyt myöhemmin rakennetun karjakartanon lisäsiiven johdosta täysin rakennuksen alle. Paikalla ei ollut siis mitään tarkastettavaa, ja myös sen ympäristö oli tilan rakennusten ja pihamaan peitossa.

Ks. yleiskartta s. 278 ja peruskartta s. 281

- Lisäyksiä:

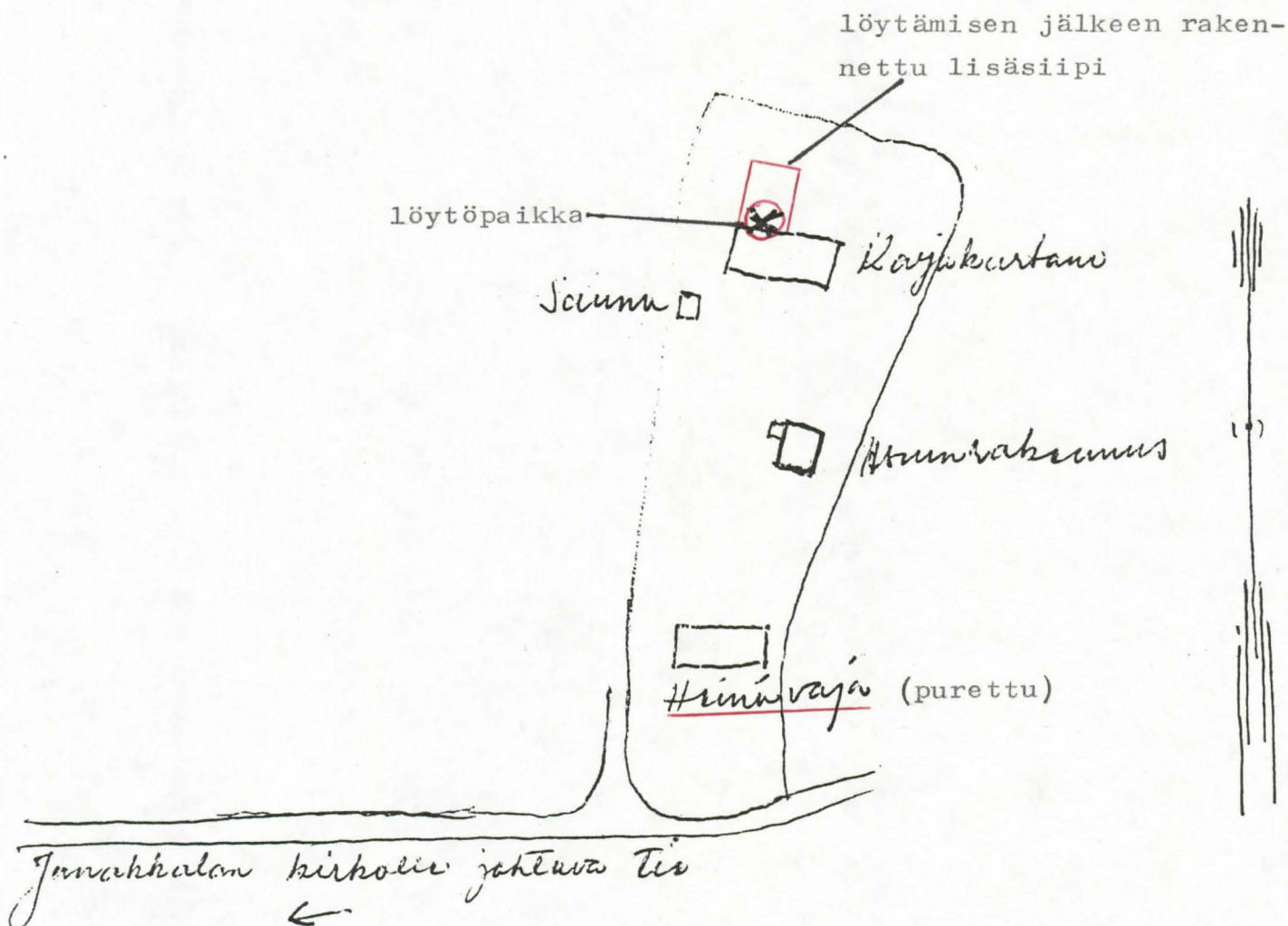
Kohde JANAKKALA II9.

Kernaala, Mäntylä.

Rautakautisen kätkön löytöpaikka.

Suurennettu kopio verifikaattien (KM I4530) kysymys-
lehden kartasta; inventointilisäykset punaisella.

1 cm = n. 14 m.

JANAKKALA 120

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6751 12

y = 2534 66

z = n. 82,5-87,5

(= Boströmin inventointikertokuksen
1942 yleiskartan 1:30 000 mukai-
sen löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Kernaala

Löytöpaikka: Hiidenkärki

- rautakautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 15-16, n:o 11)

Löydöt: KM 12482 rautaisen keihäänkärjen katkelma. Diar. 21.3.1950.

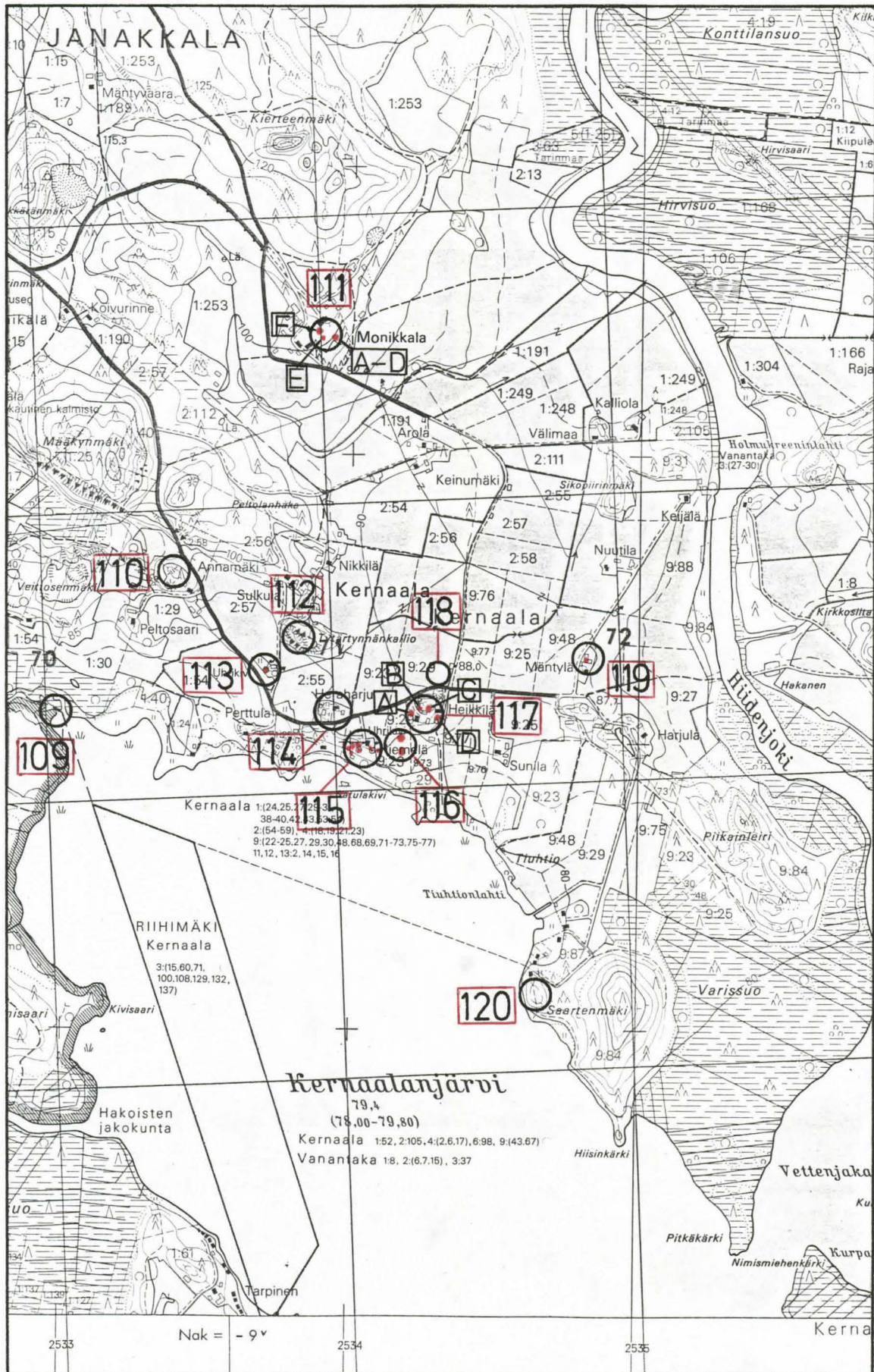
Esineen luettelotiedoissa ei ole minkäänlaisia tietoja löytöpaikasta, vaan pääluettelossa lukee ainoastaan, että esine on pidätetty Janakkalan Leppäkosken koulun kokoelmasta. Vertaamalla pääluettelon piirrosta Berit Boströmin inventointikertomuksessa olevaan piirrokseseen, joka esittää Leppäkosken kansakoululla säilytettävää ja Kernaalan Hiidenkärjestä löydettyä katkelmallista keihäänkärkeä, selviää, että KM 12482 on juuri tämä Hiidenkärjen löytö. Boström kirjoittaa siitä: "Leppäkosken kansakoululla säilytetään 2 keihäänkärkeä. Opettaja Airisto (os. Leppäkoski) oli muistavinaan, että toinen, josta kärki puuttuu (piirros n:o 3), on löydetty Kernaalan kylästä, Hiidenkärjestä (1.-niemestä) (kuuluu Vanantaan kartanon omistajalle.)"

Löytöpaikan sijainti: Peruskarttaotteelle (s. 281) olen merkinnyt löytöpaikan Boströmin kertomuksen yleiskartan 1:30 000 merkinnän mukaisesti. Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 3,5 km kaakkoon, peruskartalle merkitystä Hiisinkärjestä 600 m luoteeseen ja aivan tämän pohjoispuolella olevan Saartenmäen länsipuolella. Paikka on metsämaata Kernaalanjärven pohjoispuoliskon itärannalla. Boström ei selosta kertomuksessaan löytöpaikan sijaintia sanallisesti, joten tiedossa ei ole, kuinka tarkasti Boströmin yleiskartalla oleva merkintä on oikealla löytöpaikalla.

Inventointi 1984: Kävin peruskarttaotteelle merkityllä paikalla 6. lokakuuta fil. yo. Liisa Kurkisen kanssa. Paikalla on pienehkö mäennyppylä, kuten peruskartaltakin näkyy. Mitään mainittavaa emme alueella pintapuolisella tarkastelulla havainneet.

Ks. peruskartta s. 281

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I3I II Janakkala I:20 000 (1979).

JANAKKALA 121

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6752 37-38

y = 2536 07

z = 93

(= kalmiston peruskoordinaatit)

Kylä: Vanantaka

Löytöpaikka: Vanaantaka 1

- kaksi tai kolme osittain hävitettyä ja osittain tutkittua rautakautista hautarauniota, luokka III/II?

Maanomistaja 1985: Ehrnrooth, Casimir

Unioninkatu 4, 00130 Helsinki

Tila: Vanaantaka RN:o 1:8

Kalmiston sijainti: Vanaantaan kalmisto on sijainnut Janakkalan kirkolta 3,9 km kaakkoon, kartanon nykyisestä päärakennuksesta 220 m länsiluoteeseen, kartanon puutarha-alueen laidassa olevan maantien ja siltä kartanolle erkanevan tilustien ristyksen pohjoispuolella, arviolta n. 10-20 m:n päässä risteyksestä ja nykyisen maantien kohdalla. Paikan voi määritellä tarkalleen A.O. Heikelin kartan 1897 avulla; Berit Boströmin kertomuksen yleiskartoista ei sen sijaan ole paikan määrittelyyn. Ensimmäiset löydöt (KM 567) tavattiin paikalta 1864 "tietä raivattaissa kivisen mäen yli" eli nykyistä maantietä tehtäessä. Suuri osa kalmistoa ehti tällöin tuhoutua ennen Yrjö Koskisen ja K.E.F. Ignatiuksen tutkimuksia. Heikelin kartoituksen 1897 yhteydessä paikalta löydetty KM 3452:6 viittaa siihen, että paikalle jäi tutkimustenkin jälkeen vielä kalmistoa, mutta inventoinnissa 1984 siitä ei löytynyt kuitenkaan mitään, ks. inventointiselostusta jäljempänä. Vähän matkan päästä kalmistosta, tarkemmin tuntemattomasta pakkasta, on löydetty myös KM 2947 (kohde JANAKKALA 122). Koskinen ja Ignatius kaivelivat löytöpaikan ulkopuolellakin, mutta "muut koetteeksi tehdyt kaivokset eri paikoissa eivät mitään tuottaneet". Kuvauksen perusteella (ks. Hist. Arkisto I) paikalla lienee ollut kaksi tai kolme vierekkäistä hautarauniota.

Tutkimukset: Yrjö Koskinen ja K.E.F. Ignatius 1865, kaivaus (ks. kirjallisuutta)

A.O. Heikel 1897, kartoitus

Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 11-13, n:o 1 ja s. 13, n:o 2)

Muita arkistolähteitä ja kirjallisuutta:

Janakkalan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, n:o 20. Kanta-Hämeen seutukaavaliitto, muinaisjäännösluetteloita. Museovirasto, esihist. toimisto.

Yrjö Koskinen ja K.E.F. Ignatius. Muinaisjäännökset Vanaantaustalla Janakkalassa. Historiallinen Arkisto I. Helsingissä 1866. S. 61-70.

Axel Heikel. Kertomus muinaisjäännöksistä Hauhon kihlakunnassa. Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk utgifna af Finska Vetenskaps-Societen. Tjugoniuonde Häftet. Helsingfors 1878. S. 82-87.

Löydöt: KM 567 seitsemän kplettä rautaisia keihään eli peitsen kärkiä, yksi rautainen sirppi, toinen vähempi sirppi eli kassara, kaksi rauta-veistä hamaralla, neljä vähäisempää puukon-kaltaista veistä, yksi rautainen nuolen eli peitsen kärki, yksi rautainen kirves ja yksi saman-aineinen piilu-kirves, kolme kupuraista rinta-solkea pronssista, kaksi renkaanmuotoista solkea pronssista, palkimella, yksi saman-muotoinen rautainen solki, palkimella, kappale pronssisesta ranne-renkaasta ja kiehkurarenkaan osia, kuusi kappaletta pronssista (löytöluettelo Hist. Arkisto I:sen mukaan). Pääluettelon tiedot löytöpaikasta ovat: "Fynd från senare järnåldern, anträffadt i en stening åkerkulle å Wanajantaka gård i Janakkala vid omläggning af en väg ej långt från stranden af samma vattendrag (Wanajavesi), der det af öfverstelöjnanten Pipping 1861 inlemnade fynden (N:o 468) gjordes"; föräradt den 21 September 1864 af Löjtnant H. Standertskiöld genom

öfverstelöjtnanten K.F. Pipping. Ver. Bok, s. 220; Ignatii kat., n. 235-66 och Färulings kat., n. 617-47, der de särskilda fynden (cf. längre fram n:o 597) äro sammanförda; Historiallinen Arkisto I, s. 61-2, Tab. I & II; A. O. Heikel, Hauhon kihlak., s. 82-7; Aspelin, Muinaisjäännöksiä, fig. 1586-1602."

KM 597 yksi rautainen nuolenkärki, yksi pronssinen hihnan-solki, jonka perään on kiinnitetty hihnan tavalla ohuet kahdenkertaiset helat samasta aineesta, kaksi pronssista, osittain rikkonutta kalua, jotka epäilemättä ovat olleet vyönkoristuksia, kappale pronssisesta renkaasta eli kentien rengas-soljesta, sekä kappale pronssisesta palkimesta, kaksi puolittain sulanutta pronssi- eli vaskipalaa, pirstoja kahdesta särkyneestä savi-astiasta, pieni rikkiön luu-herne. Edellä luetellut esineet ovat kehästä A, ks. löytötietoja jäljempänä, ja seuraavat löydöt ovat kehästä B: yksi tuuman pituinen pronssi-kalu, luultavasti kappale kuolaimista, yksi hienoihin kiehkuroihin väännetty pronssilanka, luultavasti kappale jostakin ranne-renkaasta, savi-astian pristoja, luita (hevosesta ja linnusta). Viimeinen löytö on paikasta C: rautainen keihään-kärki. (Löytöluettelo Hist. Arkisto I:sen mukaan). Pääluettelon tiedot löytöpaikasta ovat: "Fynd från senare järnåldern, påträffade af professor Yrjö Koskinen och doktor K.E.F. Ignatius vid den undersökning de på inbjudning af löjtnanten H. Standertskjöld anställde i den åkerkulle å Wanajantaka gård i Janakkala, der fyndet n:o 567 föregående år anträffats, - en undersökning, som finnes utförligt beskrifven i Hist. Arkisto I, s. 67 ff. Fynden gjordes företrädesvis inom 2ne af jordvalla betäckta stenretsar (kehät A ja B) om 3-5 alnars diameter. På det omkrign 7 famnar från kretsen B i nordost belägna stället C, der de flesta vapenfunden gjordes föregående sommar, hittades nu en spjutspets af samma slag som de förut funna (ingår i fyndet n:o 567). De här upptagna fynden äro af Ignatius och Färling förtecknade i sammanhang med fyndet 567. Jmf.

Hist. Arkisto I, s. 65-7, Tab. I, fig. 4, Tab. II, fig. 4 och 5. Aspelin, Muinaisjäännöksiä, fig. 1598 och 1600. Till dessa grafundersökningar utordnades 85 mrk sf. 4/X 1865. Från samma ställe senare N:o 3452:6."

KM 3452:6 kolme saviruukun kappaletta ja yksi sittakappale. Löydetyt tunnetusta Vananta'an viereisestä löytöpaikasta (N:ot 468, 567, 597). Kun paikkaa kartoitettiin, siinä vähän kaivettiin. Esineitä, jotka intendentti A.O. Heikel toi virkamatkaltaan kesällä 1897. Kts. Kertomus Ark. toimikunnalle. (Huom! Em. tietojen viittaus löytönumeroon 468 johtuu väärinkäsityksestä, koska nämä löydöt eivät ole Vanaantaan kalmistosta, ks. kohdetta JANAKKALA 217).

Inventointi 1984: Tarkastin paikan 16. lokakuuta. Tein joukon koe-kuoppia kaivauspaikan ympärille, n. 5-25 m:n päähän siitä, mutta löytämättä niistä mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Valtaosan kuopista kaivoin kalmistopaikan ja siitä n. 25-30 m itään olevan tiilirakennuksen välille, jossa oli vierekkäin kaksi matalaa, turpeen ja nurmen peittämää kumpareta, halkaisijaltaan pari metriä ja korkeudeltaan n. 25 cm. Nämä osoittautuivat vain maakasoiksi, joissa oli turpeen alla n. 30-40 cm:n vahvuinen multakerros, seassa jokunen kivi, ja sitten silttikerros. Kumpareista löytyi vain muutama tiilenpala. Myös parista muualle tehdystä kuopasta löytyi tiiltä ja yhdestä posliiniastian paloja. Maaperä vaikutti kaikkialla epäluontaiselta, ihmisen kajoamalta. Heti kaivauspaikan ja maantien vieressä, näiden länsipuolella, olevaan n. 15 x 40 m:n suuruiseen ryteikköiseen metsikköön näytti ajetun laajalti täytemaata, tiiltä, lehti- ja oksakasoja sekä kookkaita kiviä, jälkimmäisiä ehkä viereisestä pellostä. Muutaman löydöttömän koekuopan tein myös kaivauspaikasta 70 m länsiluoteeseen olevalle pellon ympäröimälle ja metsää kasvavalle mäennyppylälle (x = 6752.39, y = 2536.00). Laajemmalti en ennättänyt liikkua kartanon alueella. Avoimeksi jää näin ollen, onko jossain kalmistopaikan ympäristössä muinais-

jäännösaluetta.

Ks. peruskartta s. 301

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 122

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6752 37-38

y = 2536 07

z = 93

(= Vanaantaan kalmiston, kohteen
JANAKKALA 121:n, peruskoordinaatit)

Kylä: Vanantaka

Löytöpaikka: Vanaantaka 2

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 13, n:o 3)

Löydöt: KM 2947 pronssirannerenkaan puolikas. Löydetty Vanajantautan kartanon läheisyydestä, navetan ja kaivon seuduilta vähän matkan päästä tunnetusta haudasta myöh. rauta-ajalta. Luutnantti H. Standerskjöldin antama. A. Heikel jätti sen S.M.Yselle 1894.

Löytöpaikan sijainti: Esineen tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä.

Löytötietojen tunnettu hauta tarkoittaa tietysti Vanaantaan kalmistoa (kohde JANAKKALA 121) Janakkalan kirkolta 3,9 km kaakkoon ja Vanaantaan kartanon nykyisestä päärakennuksesta 220 m länsiluoteeseen. Navetta ja kaivo, joiden vaiheilta esine on löydetty, ovat (tai ovat olleet ainakin 1890-luvulla) oletettavasti jossain kalmiston lounais-, etelä- tai kaakkoispuolelle, alueella, missä kartanon ulkorakennuksia on nykyäänkin. Inventoinnissa 1984 aluetta ei tutkittu.

Ks. peruskartta s. 301

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 123

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6752 37-38

y = 2536 07

z = 93

(= Vanaantaan kalmiston, kohteen
JANAKKALA 121:n, peruskoordinaatit)

Kylä: VanantakaLöytöpaikka: Vanaantaka 3

- hävitetty kuppikivi, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 28,
n:o 1)

Kirjallisuutta: Axel Heikel, Kertomus muinaisjäännöksistä Hauhon
kihlakunnassa. Bidrag till kännedom af Finlands
natur och folk utgifna af Finska Vetenskapssocieten.
Tjugonionde Häftet. Helsingfors 1878. S. 63-64.

Tiedot kivistä ovat Heikelin kertomuksessa. Heikel kirjoittaa:
"... kuulemme toisessakin paikassa olleen samankaltaisen kiven
kahvekupin kaltaisilla kuopilla ja juuri semmoisessa paikassa,
missä suomalainen pakanuuden aikainen löytö (hauta?) on ilmiin
saatu, nimittäin Vanantaustan kartanon läheisyydessä Janakkalassa.
Luutnantti Standertskiöld kertoi minulle vielä hyvin muistavansa
erästä suurta kiveä neljällä tahi viidellä puolen kahvikupun suuruisella
kuopalla, jonka hän muutama vuosikymmen sitten oli nähnyt
kymmenkunnan askeleen päässä siitä paikasta, missä ne löydöt tehtiin,
joista edempänä tulee puhetta, mutta hänen kerran kotoa poissa
ollessansa se oli porattu kappaleiksi ja pantu ometan perustukseen.
Tämänkin paikan alkumerkillisyys 1. tarkoit'us olisi siis jo gotilaista
perua?".

Paikkaan sijainti: Kuppikivi on sijainnut Heikelin tietojen mukaan
10 askeleen päässä Vanaantaan kalmistosta (kohde JANAKKALA 121),
missä Y. Koskinen ja K.F. Ignatius kaivoivat 1865, mutta aivan tarkka
paikka ei ole tiedossa. Kalmisto on sijainnut nyk. maantien

kohdalla, Janakkalan kirkolta 3,9 km kaakkoon ja Vanaantaustaun kartanon nykyisestä päärakennuksesta 220 m länsiluoteeseen.

Ks. peruskartta s. 301

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 124

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6752 31

y = 2526 28

z = 99

(= Vanaantaan kartanon päärakennuksen peruskoordinaatit)

Kylä: Vanantaka

Löytöpaikka: Vanaantaka 4

- kivikautinen löytöpakka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 5, n:o 4)

Löydöt: KM 2750 reikäkivi. Löyd. v. 1885 Vanaantaustan kartanon pellosta Janakkalassa. Lahj. asemapäällikkö K. A. Heikel. S.M.Y. 7.2.91.

Löytöpaikan sijainti: Tarkkaa löytöpaikkaa Vanaantaan kartanon mailla ei tiedetä; kartano sijaitsee Janakkalan kirkolta 4 km kaakkoon. Paikka on merkitty myös Boströmin kertomuksen yleiskartoille.

Ks. peruskartta s. 301

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 125

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6754 33

y = 2537 04

z = 109

(= Rajalan päärakennuksen peruskoordinaatit)

Kylä: Konttila

Löytöpaikka: Rajala

- historiallisen ajan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 40)

Muita arkistolähteitä: Maisteri Matti Pöyhösen ilmoitus 8/10-24.

Museovirasto, esihist. toimiston top. arkisto.

Löydöt: Ei tallessa, hioinkiventapainen kivi. Boström kirjoittaa löydöstä kertomuksessaan: "Konttilan kylä. Hioinkiventapainen kivi löytyi n. 15 v. sitten Konttilan kartanon (omist. pankinjoht. Kustaa Villehard Lundell, os. Turenki) Rajalan nimisen torpan pienestä metsäpellosta. Kivi oli ainakin 20 cm. syv. ja aura oli vetänyt se esille. Kivi oli melkein neliskulmainen ja hiottu. Se on yläpuolelta 45 cm p. ja 24 cm. l., alapuolelta 48 cm. p. ja 25 cm. l. sekä 6,5-7,5 cm paksu. Keskellä on pyöreä syvennys, 18 mm. läpim. ja 7,5 mm. syvä. Kiven toiseen päähän hakattu numerot 1071. (Piirros n:o 8)." Boström luettelee löydön historiallisen ajan löytöjen joukossa.

Löytöpaikan sijainti: Tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä, mutta löytötietojen Rajalan torpan pieni metsäpelto, jolta esine on löydetty, voi olla melko kaukanakin nyk. Rajalan tilalta, joka sijaitsee Janakkalan kirkolta 4,6 km itään ja Konttilan kartanosta 1,2 km kaakkoon.

Inventointi 1984: Kävin sekä Rajalassa että Konttilassa 25. syyskuuta. Kummassakaan paikassa löydöstä ei tiedetty mitään eikä osattu auttaa löytöpaikankaan määrittelyssä. Rajalasta soitettiin sen sijaan Tampereelle Martti ja Urpo Lunnakselle, jotka ovat ennen asuneet Konttilassa, ja he muistivat kyllä nähneensä löydön aikoinaan. Sitä oli säilytetty kuulemma ainakin 1930- ja 1940-luvulla Konttilan

verannalla; muita tietoja Tampereeltakaan ei herunut. Konttilassa arveltiin, että löytö on saattanut kadota esim. 1952, jolloin Konttilan päärakennus paloi.

Ks. peruskartta s. 301

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 126

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6752 90

y = 2538 34

z = n. 94

(= Berit Boströmin inventointikertomuksen 1942 yleiskartan 1:30 000 mukaisen löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Kiipula

Löytöpaikka: Kiipulan talo

- rautakautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 14-15, n:o 10)

Löydöt: KM 2787 katkelmia kolmesta hopeavartaasta kierretystä kaularenkaasta. (Päälueetelon mukaan löytöön kuuluu "6 hopeavartaista kierrettyä kappaletta, jotka kuuluvat kolmeen kaularenkaaseen, myöhemmältä rauta-ajalta, ynnä useampia (alkuaan 7, mutta sittemmin osaksi yhteensovitettuja) osia 4:stä kolmio- ja muilla sirateilla koristetusta päätylevystä; sekä paitsi sitä 12 varrasmuraa"). Päälueeteloa täydellisemmät löytötiedot ovat top. arkistossa olevassa Arkeol. komission pöytäkirjaotteesta 30/X 1891, jossa löytöpaikasta lukee: "Landtdagsmannen Kustaa Kiipula inlemnar till inlösen stycken af tre silfverhalsband, funna vid upplöjning af en förut icke odlad äng nära hans gård, spridda på par tegar. Fyndet gjordes i slutet af sists. September af fogden Otto Levänen och drängarna Kustaa Heinonen, Otto Myllynen och Iisakki Jokinen, hvilka vid de svartnade föremålens undersökning delvis sönderbrutit dem."

Löytöpaikan sijainti: Berit Boströmin kertomuksen yleiskartan 1:30 000 mukaan löytöpaikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 6 km itäkaakkoon ja ent. Kiipulan tilalta n. 800 m lounaaseen. Paikka on nykyään laajan peltoalueen länsiosassa. Boström ei selosta löytöpaikan sijaintia kertomuksessaan, joten tiedossa ei ole, kuinka tarkka paikka on. Boström mainitsee löytöpaikasta ainoastaan: "Kiipulan

talon (ent. läntisen = Kustaa Kiipulan talon, nyk. talot on yhdistetty) niitystä...". Kiipula on nykyään Kiipulasäätiön käytössä ja siellä on mm. ammattikoulu ja ammatillinen kurssikeskus. Löydön luonteesta Boström kirjoittaa: "Onkohan tämä mahdollisesti uhrilöytö?" - Inventoinnissa 1984 paikkaa ei käyty tarkastamassa.

Ks. peruskartta s. 301

JANAKKALA 127

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6751 09

y = 2536 62

z = n. 85-87,5

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Kernaala

Löytöpaikka: Vähä-Kurki

- rautakautinen ruumishautakalmisto, luokka II

Maanomistaja 1985: Ehrnrooth, Casimir

Unioninkatu 4, 00130 Helsinki

Tila: Sikala RN:o 2:114

Kalmiston sijainti: Kalmisto sijaitsee Janakkalan kirkolta 5 km kaakkoon, Hiidenjoen yläjuoksun suulta 650 m itään ja Laurinmäen muuseolle siirretyn Vähä-Kurjen torpan paikalta 100 luoteeseen. (Torpan paikka: x = 6751 02 ja y = 2536 71). Salmon ja Boströmin maininta, että paikka olisi torpasta n. 70 m länteen, on siis hivenen epätarkka. Paikka on heti peltoalueen länsipuolella oleva metsän peittämä, länsiluoteeseen viettävä rinne, jossa on kalmiston paikalla vähäinen kumpumainen alue. Löydöt on tavattu tämän pohjoispuolelle tehdystä hiekkakuopasta ja paikalla on havaittu aiemmin ruumishautapainanteita. Kalmisto on merkitty Boströmin kertomuksen yleiskartoille. (Paikka on Kernaalan kylää, ei Vanantakaa, kuten joissakin aiemmissa tiedoissa sanotaan.)

Tutkimukset: Helmer Salmo 1939, tarkastus

Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 13, n:o 2)

Muita arkistolähteitä: Janakkalan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, n:o 21. Kanta-Hämeen seutukaavaliitto, muinaisjäännösluetteloita. Museovirasto, esihist. toimisto.

Löydöt: Ei tallessa, ihmisen pääkallo, jokin pitempi luu ja pienempiä luunpalasia. Tiedot näistä löydöistä ovat museoviraston esihist. toimiston verifikaateissa (n:o 11056) olevassa L.M. Ojalan kirjeessä, Turenki 6. kesäkuuta 1939. Ojala

kirjoittaa: "Kuluvan kesäkuun 3 päivänä Janakkalan pitäjän Vanantaan kylässä Vanantaan kartanon työmiesten ollessa sanotun kartanon alueella noin 100 m. etäisyydellä Vähä-Kurki nimisestä eläketorpasta olevalla sorakuopalla töissä havaitsivat he, että soran seassa oli ihmisen pääkallo ja jokin pitempi luu sekä pienempiä luupalasia. Tästä löydöstä ilmoittivat miehet tilanhoitaja Yrjö Tervolle ja hän puhelimitse ilmoitti allekirjoittaneelle. Vielä samana päivänä kävi allekirjoittanut löytöpaikalla tutkimassa asiaa ja sai löydetyistä sellaisen käsityksen, että ne ovat peräisin kaukaisemmilta ajoilta. Tätä käsitystäni vahvisti se, että koskemattomalla osalla sorakummun pintaa on useita lyhyempiä ja pitempiä matalahkoja syvennyksiä maassa ja että tehdyssä kokeessa yhden tällaisen syvennyksen päästä lapiolla soraa nostettaessa noin 50 cm. syvyydestä ilmaantui soran sekaan hiiltä. Edelleen sitä vahvisti Vähä-Kurjen torpan isännän, joka jo ijakäs mies, kertomus, että syvennykset kummulla ovat olleet hänen muistinsa ajan ja vakuutuksensa, ettei 1918 tapahtumilla ole mitään osuutta löytöön. Kumpu ilmeisesti on aikaisemmin ollut Kernaalan järven rantatöyräänä, sillä sen juurelta alkava tasainen maasto paikalla olleiden henkilöiden tietämän mukaan on vain noin metrin ylempänä kummulle näkyvän Kernaalan järven nykyistä vedenpintaa. Soranveto paikalta lopetettiin kunnes saanen ilmoituksen aiheuttaako löytö enempiä toimenpiteitä." Ojalan selostama löytö on se, jonka Salmo mainitsee tarkastuskertomuksessaan ja joka siis aiheutti tarkastuksen.

KM 11056 rautainen keihäänkärki. Keihäänkärki on löydetty kauan aikaa sitten, hiekkaa ajettaessa eräästä hiekkakuopasta, joka sijaitsee n. 1 km Vanantaan kartanosta etelään ja n. 70 m Vähä-Kurjen torpasta länteen. Paikka on matalahko kumpu. Mäen säilyneessä osassa, varsinkin sen itäpuolella, on selvästi erotettavissa hautoja, jotka näkyvät soikeina kuoppina maanpinnalla. -Keihäänkärkeä oli kauan aikaa säilytetty Leppäkosken kansakoululla. Tri. H. Salmon museoon tuoma, Leppäkosken kansakoulun lahjoittama, rautainen kei-

häänkärki. Verif. Diar. 11/VII-39. Vrt. Salmon kertomusta museon top. arkistossa.

KM 11578:1-2 karjalainen kupurasolki ja pronssinen ketjun-
kannatin. Esineet ovat löytäneet tilanhoitaja R. Pohjosen ilmoituksen mukaan Eero Järvinen (18 v.), Esa Jokinen (12 v.) ja Aarno Pohjonen (10 v.) keväällä 1946 santaa maantielle levitettäessä (puhelimessa ilm.). Hiekka oli tuotu kevättalvella 1946 Kurjen (= Vähä-Kurjen) torpan lähellä olevasta hiekkakuopasta. Hiekkakuoppa on n. 1 km linnuntietä Vanantaan kartanosta etelään ja n. 70 m Vähä-Kurjen torpasta länteen, Leppäkosken asemalle kartanosta vievän tien varrella. Paikka on matalahko kumpu. Paikalta löyd. aikaisemmin keihäänkärki n:o 11056. V. 1939 totesi Salmo paikalla useita hautakuoppia. Sodan vuoksi ja myöhemmin rahojen puutteessa ei ole voitu paikalla suorittaa tutkimuksia. Tilanhoitaja R. Pohjosen Kansallismuseoon toimittamat esineet. Löytäjille maksettu lunastusta 300 mk:aa. Verif. Diar. 23.V.1946. Ks. H. Salmon kertomusta paikalta v. 1939.

Anatomisella laitoksella, kaksi ihmisen pääkalloa ja useita raajojen luita. Edellä selostetun KM 11578:1-2:n löytötiedoissa lukee luista: "Samalla kerralla lähetti tilanomistaja Pohjonen 2 ihmisen pääkalloa ja useita raajojen luita. 24.V.1946 ne vietiin Anatomiselle laitokselle."

Inventointi 1984: Tarkastin paikan 25. syyskuuta; paikkakunnalla neuvottiin Vähä-Kurjen torpan tarkka paikka. Löytötiedoissa mainittu hiekkakuoppa on n. 20 x 20 m:n laajuinen, n. 10 m:n syvyinen ja muodoltaan pyöreähkö. Siinä kasvaa nykyään 5-15 cm:n paksuisia mäntyjä ja 2-5 cm:n paksuisia koivuja ja kuoppa on kauttaaltaan heinän ja sammalen peitossa. Kuopasta ei ole otettu hiekkaa siis aikoihin. Alue on muutenkin tiheän metsätaimikon peitossa, minkä vuoksi oli mahdotonta nähdä mitään ruumishautapainanteita, joita paikalla on aiemmin havaittu. Hiekkakuopassakin oli maaperää näkyvissä vain hivenen yhdessä kohtaa. On hyvin mahdollista,

että paikalla on vielä jäljellä kalmistoa, vaikka tästä ei olekaan mitään suoranaisia havaintoja.

Valokuvat: Kuva 96 (F 65575-576)

Diat: 10889

Ks. peruskartta s. 301

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 128

Peruskartta 2131 11 Janakkala

x = 6750 60

y = 2537 10

z = n. 86

(= Boströmin inventointikertomuksen
1942 yleiskartan 1:30 000 löytö-
paikkamerkinnän mukaiset
peruskoordinaatit)

Kylä: Vanantaka

Löytöpaikka: Santala

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 15-
16, n:o 12)

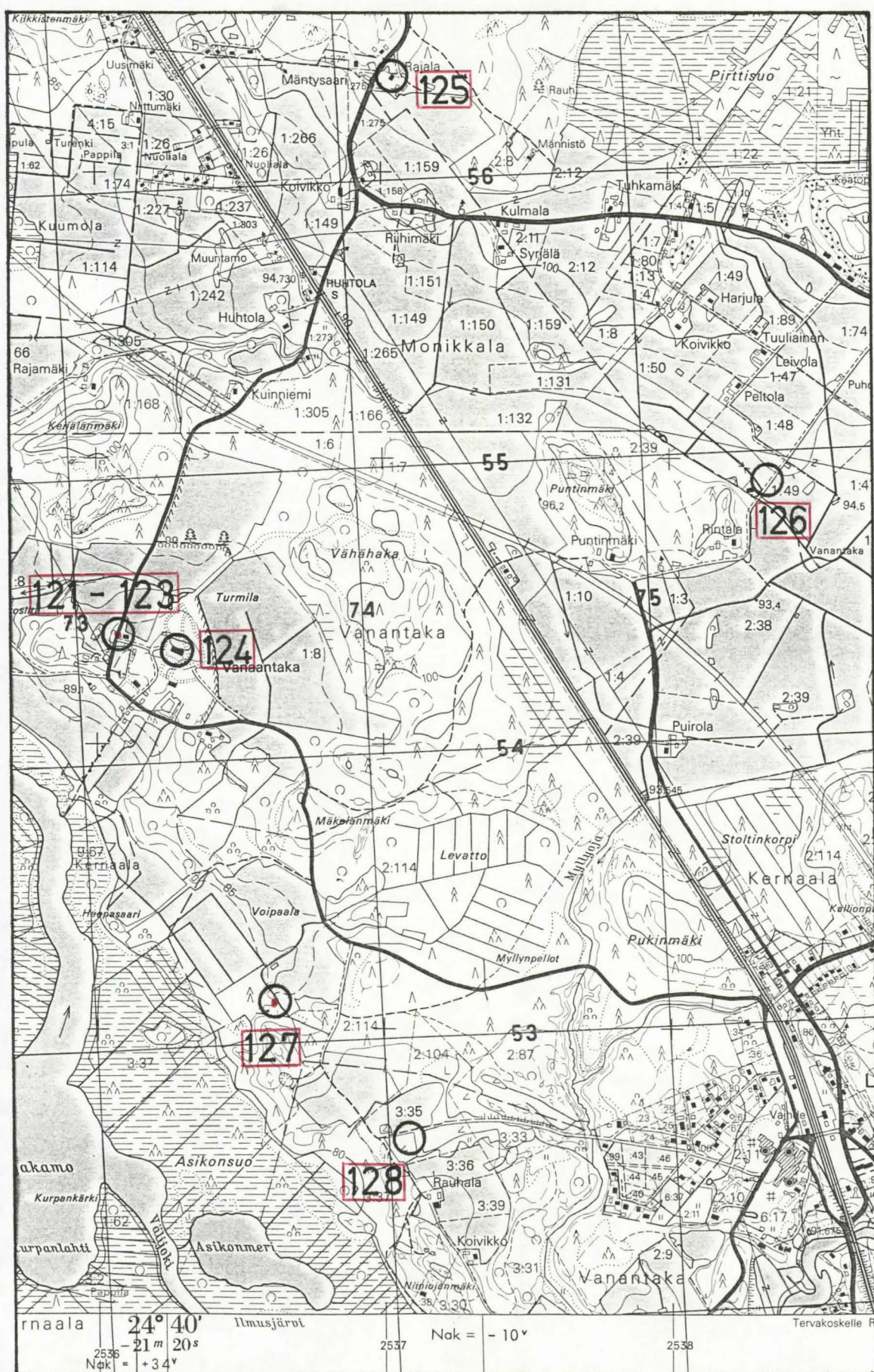
Löydöt: Janakkalan Leppäkosken kansakoululla, rautainen keihään-
kärki. Tiedot esineestä ovat Berit Boströmin inventointi-
kertomuksessa. Boström kirjoittaa: "Leppäkosken kansakou-
lulla säilytetään 2 keihäänkärkeä. ... Toista keihäänkärkeä,
joka on kokonainen, en saanut nähdä, sillä se oli eräässä
arkussa, jonka avain oli hukassa. Herra Airiston mukaan
tehdastyömies Paavo Pietilä on sen löytänyt sorakuopasta
Santalalan likeltä, Leppäkosken kylästä." Muita tietoja löy-
döstä ei ole.

Löytöpaikan sijainti: Peruskarttaotteelle (s. 301) olen merkinnyt
löytöpaikan Boströmin kertomuksen yleiskartan 1:30 000 merkinnän
mukaisesti. Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 6 km kaakkoon,
Leppäkosken kyläkeskuksesta n. 1,5 km länteen ja ent. Santalan
tilalta (rakennukset purettu, sijainti: x = 6750 87, y = 2536 72)
runsaat 400 m kaakkoon. Boström ei selosta löytöpaikan sijaintia
kertomuksessaan sanallisesti, joten tiedossa ei ole, kuinka tarkka
Boströmin löytöpaikkamerkintä on. Nyk. peruskartalla ei ole hiekka-
kuoppaa Boströmin karttamerkinnän mukaisella paikalla. Paikka on
Vanantaan kylän aluetta, vaikka Boström kirjoittaakin sen olevan
Leppäkosken kylää.

Inventointi 1984: Boströmin karttamerkinnän mukaista paikkaa en käynyt tarkastamassa. Santalan ent. tilan sijainnin sain tietää Leppäkosken kylässä asuvalta Jalmari Syrjäselältä 25. syyskuuta; tila on merkitty myös Boströmin kertomuksen yleiskartalle 1:30 000.

Ks. peruskartta s. 301

- Lisäyksiä:

6754

6753

6752

675I

6750

Ote peruskartasta 2I3I II Janakkala I:20 000 (1979).

JANAKKALA 129

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6749 64-67

y = 2537 82-86

z = n. 83-85

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Vanantaka

Löytöpaikka: Sipilä

- historiallisen ajan hautapaikka, luokka II/III

Maanomistaja 1985: Sipilä, Juhani

Sipilän kartano, 12380 Leppäkoski

Tila: Sipilä RN:o 2:23 (1985)/2:9 (peruskartta-
otteella)

Hautapaikan sijainti: Paikka sijaitsee suuren hiekkakuopan lounaisreunan paikkeilla, Janakkalan kirkolta 6,5 km kaakkoon, Sipilän päärakennuksesta 200 m lounaaseen ja Puujoen rannasta n. 180 m pohjoiskoilliseen. Paikan olen määritellyt esihist. toimiston verifikaateissa KM 7287:n kohdalla olevan A.M. Tallgrenin karttaluonnoksen avulla; paikka on merkitty myös tutkimuksissa mainittuun Aarne Europaeuksen pienimittakaavaiseen karttaan, mutta ei Berit Boströmin kertomuksen yleiskartoille. Aiemmissa arkistotiedoissa mainitaan paikan olevan päärakennuksesta n. 150 m länteen; näissä tiedoissa, jotka ovat epätarkat, on kyse vanhasta päärakennuksesta, joka sijaitsee hautapaikalta n. 120 m pohjoiskoilliseen, aivan maantien varressa. (Vanhan päärakennuksen sijainti: x = 6749 77 ja y = 2537 70, talo on merkitty myös em. Tallgrenin karttaluonnokselle.).

Hautapaikka löydettiin 1917 otettaessa hiekkaa kahden ennestään tehdyn hiekkakuopan väliltä. Kuopat ovat laajentuneet yhdeksi noin hehtaarin laajuiseksi kuopaksi sitten vuoden 1923, jolloin löytöjä tavattiin lisää, koska hiekkaa on otettu paikalta vielä 1950-luvullakin. Hautojen ajoituksesta: Luettelotiedoissa mainitaan helmet 1300-luvulta peräisin oleviksi, mutta toisaalta arkistotiedoissa paikan arvellaan olevan ruttohautuunmaa 1700-luvun alusta.

Tutkimukset: A. M. Tallgren 1917, tarkastus (ei kertomusta; ks. verifikaatteja luettelotietojen lisäksi)

Aarne Europaeus 1923, tarkastus (ei kertomusta; ks. Europaeuksen matkapäiväkirjaa esihist. toimiston arkistossa ja karttaa Ranginojan kivik. asuinpaikan tark. kertomuksen yhteydessä).

Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 40)

Löydöt: KM 7287 33 lasi- ja savihelmeä. Ne löydettiin näht. 1700-luvun aikuisesta ruumishaudasta Janakkalasta, Leppäkosken aseman lähellä olevan Yrjö Sipilän talon maalta suuresta hietakuopasta hietaa vedettäessä. Kuoppa on talosta n. 150 m W. Kahden hietakuopan välillä oli n. 7 m leveä EW-suuntaa kulkeva kaivamaton kannas mäen korkeimmalla kohdalla. N. 1,70 m syvässä tuli tässä näkyviin ainakin 6 ruumiin luita (6 pääkalloa) jotka ovat maanneet osaksi päällekkäin ilman järjestystä, selällään. Luut olivat hyvin säilyneitä. Yhden vainajan kaulalla oli mustassa maassa helmiä, mitkä korjattiin talteen. Luut kuopattiin toiseen paikkaan. - Asiakirjojen mukaan on Sipilässä v. 1711 kuollut ruttoon 7 henkeä. Luultavasti on tässä heidän hautansa. - Vrt. asemapiirrosten y.m. verifikaateissa. - Helmistä osan toi museoon toht. V. Sipilä (verif.), osan kaivoi esiin toht. A.M. Tallgren. Kaikki helmet kuuluvat yhteen löytöön. (Huom! Pääluetteloon on lisätty, että helmet on siirretty kansatieteelliseen osastoon 10/22-22, jonne ne on luetteloitu n:o:lla 6838, mutta tämän alle on kirjoitettu vielä löydöt siirretyn takaisin His. osastolle. Niitä ei ole kuitenkaan luetteloitu hist. osaston kokoelmiin, joten löydöt lienee siirretty takaisin esihist. kokoelmiin).

KM.hist. os. 36142:2 lasimassahelmiä 40 kpl. Ruttohautuunmaa Sipilän kartanon luona, lähellä Leppäkosken asemaa, Janakkalan pitäjässä. Jokilaakson pohjoispuoliselta hiekkatöyräältä on löydetty kahdessa erässä luurankoja, yht. vähintään 9, yhdessä kasassa. (v. 1917 6 ruumista ja v. 1923 3 ruumista). Helmiä myötä. Prof. Tallgren tuonut v. 1917 helmiä museoon n:o 7287 (dateeratut 1300-luvulle). Vrt. Esihist. osaston topogr. arkiston kaivauskertomuksia. (Kuten tutkimuksista edellä ilmenee, mitään kertomuksia ei ole arkistoissa).

Inventointi 1984: Tarkastin paikan 25. syyskuuta. Paikalla on siis nykyään laaja hiekkakuoppa, syvyydeltään useita metrejä, ja Tallgrenin karttaluonnoksen mukaan hautapaikka voidaan määritellä tämän lounaissyrrjälle. Hiekkakuoppa on puiden ja aluskasvillisuuden peitossa, joten lähempiä havaintoja paikalla ei voi tehdä. Sipilän isäntä kertoi myös, että pohjoispuoli hiekkakuoppaa on täytetty, ja että viimeksi hiekkakuoppaa on laajennetty 1950-luvun lopulla. Aivan kuopan pohjalta, usean metrin syvyydestä, hiekkaa on otettu aivan hiljattainkin. Löydöistä isäntä ei tiennyt sen tarkemmin, vaikka oli kyllä kuullut niistä joskus jotain.

Ks. peruskartta s. 313

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 130

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6749 43

y = 2539 60

z = n. 80

(= Boströmin inventointikertomuksen
1942 yleiskartan 1:30 000 löytö-
paikkamerkintöjen mukaiset perus-
koordinaatit)

Kylä: Leppäkoski

Löytöpaikka: Leppäkosken kartano 1

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 8, n:ot 26
ja 27)

Löydöt: KM 11426 kourutaltta. Löytänyt sekatyöläinen Olavi Salmien
(os. Leppäkoski, Osuuskauppa) v. 1938 heinäkuussa Janakkalan
pit. Leppäkosken kl:n Leppäkosken kartanon maalta Leppäkos-
kesta sitä perattaessa. Tällöin laskettiin Puujoki kuivaksi.
Taltta oli hiekassa ja tuli esiin kaivettaessa. Löytökohta
on n. 1 km rautatieltä Leppäkosken kartanon kohdalla. Kone-
asentaja Oiva Koskisen K.M:oon tuoma ja 100 mk:lla lunas-
tettu. Huom! Esine on saatu museoon 1945 ja se on varmasti-
kin toinen Boströmin kertomuksessaan selostamista Leppäkos-
ken koskea perattaessa löydettyistä kahdesta taltasta, ks.
alla seuraavaa tekstiä.

Ei tallessa, taltta. Boströmin kertomuksessa on siis selos-
tus kahdesta taltasta, jotka on löydetty perattaessa Leppä-
kosken koskea. Toinen esineistä on varmastikin yllä mainittu
KM 11426, mutta toisesta ei ole muita tietoja kuin Boströ-
min selostus, joten pidän tätä esinettä hukkaan joutuneena.
Kokonaaisuudessaan Boströmin selostus kuuluu: "Leppäkosken
kylä. Leppäkosken koskea peratessaan v. 1939 työmiehet
löysivät 2 talttaa. Löytöpaikka on Leppäkosken kartanon
maata. Emännän, rouva Sipilän, isä Juho Ranki (os. Leppä-
koski) kertoi tästä löydöstä ja sanoi pyytäneensä saada
ostaa toisen taltan, joka oli hyvin kaunis, mutta löytäjä

ei myynyt sitä. Ranki ei tiennyt mihin esineet nyt ovat joutuneet. Näistä samoista taltoista kuulin myös muutamien Valkamassa (likellä Puujokea) työskentelevien työmiesten kertovan, mutta eivät hekään tiedäneet sen enempää kuin, että löytäjät olivat pitäneet esineet."

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikka sijaitsee siis Puujoen Leppäkosken koskessa Leppäkosken kartanon kohdalla, mutta aivan täsmällisestä löytökohdasta ei ole tietoja. Boströmin kertomuksen yleiskartalla 1:30 000 olevat löytöpaikkamerkinnot ovat aivan vierekkäin Puujoen lounaisrannalla, Kartanon päärakennuksesta n. 200-250 m kaakkoon, mutta koska Boström ei selosta sanallisesti tarkkaa löytöpaikkaa, ei ole tiedossa, tarkoittaako hän merkeillään täsmällisiä löytökohtia vaiko vain Leppäkosken kartanon maita kosken kohdalla. Leppäkosken kartano sijaitsee Janakkalan kirkolta 8 km kaakkoon ja Leppäkosken kyläkeskuksesta noin kilometrin samaan ilmansuuntaan. Puujoki virtaa aivan kartanon lounaispuolella.

Inventointi 1984: Kävin Leppäkosken kartanossa 25. syyskuuta, mutta löytöpaikan suhteen ei siellä osattu neuvoa.

Ks. peruskartta s. 313

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 131

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6749 43

y = 2539 70

z = n. 80-90

(= Boströmin inventointikertomuksen
1942 yleiskartan 1:30 000 löytö-
paikkamerkinnän mukaiset perus-
koordinaatit)

Kylä: Leppäkoski

Löytöpaikka: Leppäkosken kartano 2

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 5,
n:o 5)

Löydöt: KM 1869:56 taltta. Löydetty vanhan tallin alta Leppäkosken
maalla. Ostettu Kukonnokan torpasta. A.O. Heikelin helmikuun
6. pnä 1877 muinaismuistoyhdistykselle tuomia muinaisesinei-
tä. Kts. muinaismuistoyhdistyksen pöytäkirja sanotusta
päivästä sekä Heikelin "Kertomus muinaisjäännöksistä Hauhon
kihlakunnassa" (= Bidrag till kännedom af Finlands natur
och folk utgifna af Finska VetenskapsSocieten. Tjugonionde
Häftet. Helsingfors 1878.) n:o 64.

Löytöpaikan sijainti: Peruskarttaotteelle (s. 313) olen merkinnyt
löytöpaikan Boströmin kertomuksen yleiskartan 1:30 000 merkinnän
mukaisesti. Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta runsaat 8 km kaak-
koon, Leppäkosken kyläkeskuksesta noin kilometrin kaakkoon ja Lep-
päkosken kartanon päärakennuksesta 300 m kaakkoon. Aivan paikan
lounaispuolella virtaa Puujoki. Boströmillä ei ole kertomuksessaan
löytöpaikasta sanallista kuvausta, joten tiedossa ei ole, onko
hän saanut tietää löytötiedoissa mainitun tallin paikan vai tarkoit-
taako hän merkinnällään vain yleensä Leppäkosken tiluksia. Nyk.
peruskartalla paikka on metsämaata eikä siihen ole merkitty mitään
rakennuksia.

Inventointi 1984: Kävin Leppäkosken kartanossa 25. syyskuuta; löytöpaikan suhteen ei osattu neuvoa. Peruskarttaotteelle merkityllä paikalla en käynyt.

Ks. peruskartta s. 313

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 132

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6748 97

y = 2538 87

z = 102,5

(= röykkiön peruskoordinaatit)

Kylä: Leppäkoski

Paikka: Kasarminmäki 1

- kiviröykkiö, luokka II

Maanomistaja 1985: Janakkalan kunta

14200 Turenki

Tila: Rahittu RN:o 1:127

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 50-51, n:o 12, röykkiö A)

Muita arkistolähteitä: Juho Rankin kirje 4.10.1936. Museoviraston esihist. toimiston top. arkisto.

Löydöt: -

Röykkiön sijainti: Röykkiö sijaitsee Janakkalan kirkolta runsaat 8 km kaakkoon, Puujoesta 700 m samaan ilmansuuntaan ja Kasarminmäen luoteispäässä, noin viisi metriä etelään peruskartalle merkitystä itä-länsi -suuntaisesta polusta. Paikka on jo tasaista metsämaastoa. Boström mainitsee kertomuksessaan röykkiön olevan n. 150 m rautatien ylimenopaikasta lounaaseen, mutta todellisuudessa röykkiö sijaitsee rautatiestä 300 m lounaaseen. Edelleen Boström mainitsee etäisyydeksi Leppäkosken kartanosta n. 700 m, mutta röykkiö on tarkalleen 850 m kartanosta lounaaseen. Boströmin kertomuksen yleiskartalla 1:30 000 röykkiö on sen sijaan verraten tarkkaan oikealla kohdalla. Hänellä on myös kertomuksensa tekstin yhteydessä pienikokoinen karttaluonnos paikasta.

Röykkiön kuvaus: Boström kuvaa röykkiötä seuraavasti: "Röykkiö on melkein neliskulmainen n. 5 m. p. (länsi-itä), n. 2,5 m. 1. ja n. 60 cm. k. Keskellä röykkiötä kasvaa pensaita. Koetin vähän kaivaa röykkiön toisessa päässä. Kivet olivat sammalten peittämiä. Yhden kiven päällä oli heti sammalten alla tiilikivi ja saman kiven vierestä tapasin tiilentapasen ja hiiliä, mutta mitään muuta mainit-

tavaa en tavannut. Röykkiö oli rakennettu enimmäkseen miehennostannaisista kivistä, mutta myös isompia ja aivan pieniä kiviä oli joukossa. (piirros n:o 11 ja valok. n:o 36, 37)." Alaviite 1: "On hyvin ymmärrettävää, että tiilenpala on voinut joutua röykkiöön, sillä siellä päin näkyi monin paikoin Leppäkosken tiilitehtaalta peräisin olevia tiiliä". Boström ei osaa sanoa röykkiön tarkoitusta, esihistoriallinen se ei hänen ymmärtääkseen ole eikä myöskään liedensija.

Inventointi 1984: Paikallistin röykkiön maastossa 25. syyskuuta. Boströmin kuvaukseen siitä ei ole mitään lisäämistä, röykkiö vaikutti säilyneen aivan koskemattomana. Ympäröivä puusto oli varsin nuorta ja suurimmaksi osaksi lehtipuustoa.

Diat: 10890

Ks. peruskartta s. 313

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 133

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6748 90

y = 2539 02

z = n. 115-120

(= Boströmin inventointikertomuksen
perusteella arvioidut röykkiön
peruskoordinaatit)

Kylä: Leppäkoski

Paikka: Kasarminmäki 2

- kiviröykkiö, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 50-51,
n:o 13, röykkiö B)

Muita arkistolähteitä: Juho Rankin kirje 4.10.1936. Museovirasto,
esihist. toimiston top. arkisto.

Löydöt: -

Röykkiön sijainti: Boströmin inventointikertomuksen perusteella arvioitu röykkiön paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta runsaat 8 km kaakkoon, Puujoesta n. 800 m samaan ilmansuuntaan, Kasarminmäen pitkulaisen laen luoteispäästä vielä n. 20 m luoteeseen, metsäisellä mäkirinteellä (Boströmin kuvauksen mukaisesti). Inventoinnissa 1984 röykkiötä ei kuitenkaan löytynyt, ks. selostusta jäljempänä. Paikan määrittäminen perustuu Boströmin kertomuksen selostukseen röykkiön sijainnista ja tekstin yhteydessä olevaan pienikokoiseen kartta-luonnokseen, jotka näyttävät pitävän yhtä. Sen sijaan Boströmin kertomuksen yleiskartalla 1:30 000 paikkaa osoittava merkki on em. paikasta n. 100 m lounaaseen. Boströmin selostuksen lähtökohtana oleva toinen röykkiö (A) paikallistettiin maastossa inventoinnissa ja se on tämän kertomuksen kohde JANAKKALA 132.

Röykkiön kuvaus: Boström kuvailee röykkiötä seuraavasti: "... röykkiö on sammalten peittämä ja melko neliskulmainen. 6,70 m. p. (länsiluode-itäkaakko) länsipäässä 3,25 m. l. ja itäpäässä 3 m. l. Keskeltä röykkiö on 70 cm k., muuten melko tasainen. Kivet ovat osaksi miehennostannaisia kiviä isompia. (Valok. n:o 38, 39)." Boström ei osaa sanoa röykkiön tarkoitusta, esihistoriallinen se ei hänen ymmärtääkseen ole eikä myöskään liedensija.

Inventointi 1984: Etsin röykkiötä edellä kuvatulta paikalta ja laajalti muualtakin Kasarminmäeltä 25. ja 26. syyskuuta, mutta sitä löytämättä. Arvioitu paikka on erittäin kivistä, metsäistä rinnettä, mutta Boströmin kuvaamaa röykkiötä siinä ei ollut.

Ks. peruskartta s. 313

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I3I IO Tervakoski I:20 000 (1979).

JANAKKALA 134

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6748 80

y = 2532 18

z = n. 98

(= Ali-Joutjärven päärakennuksen
peruskoordinaatit)

Kylä: Hakoinen

Löytöpaikka: Ali-Joutjärvi

- rautakautinen löytöpaikka(?), luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 16,
n:o 13)

Löydöt: Ei tallessa, rautainen keihäänkärki(?). Tiedot löydöstä ovat Berit Boströmin inventointikertomuksessa. Boström kirjoittaa: "Hakoisten kylä. Ali-Joutjärven talossa (omist. Otto Levänen, os. Tervakoski, Joutjärvi) sain emäntä Maria Leväselältä kuulla, että "joku keihäänkärki" on löytynyt pellosta, joka on savimaata. Isäntä taas kertoi, että se löytyi jo aikaisemmin kynnetystä pellosta ja ettei muita esineitä ole löytynyt" (Boström pitää löytöpaikkaa kertomuksensa perusteella epävarmana rautakautisena löytöpaikkana, ja tässäkin kertomuksessa paikkaan ja löytöön on suhtauduttu varauksellisesti tässä suhteessa, koska löydön luonteesta ei ole täyttä varmuutta; ks. inventointiselostusta jäljempänä).

Löytöpaikan sijainti: Esineen tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa; Ali-Joutjärven tila, jonka pellosta se on löydetty, sijaitsee Janakkalan kirkolta 5 km etelään ja Joutjärven pohjoisrannasta 250 m pohjoiseen. Paikka on merkitty Boströmin kertomuksen yleiskartoille.

Inventointi 1984: Kävin Ali-Joutjärvellä 22. lokakuuta. Talossa asuva Martti Salonen muisti mitä ilmeisimmin juuri tämän kärjen. Se joutui kuulemma seinältä romuken mukana hukkateille, mikä on myöhemmin harmittanut Salosta. Kärki oli Salosen mukaan samanlainen kuin mitä museoissa on.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 135

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6748 81

y = 2532 09

z = n. 96-97

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Hakoinen

Löytöpaikka: Yli-Joutjärvi 1

- kivistinen löytöpaikka(?), luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 22720 kvartsi-iskos(?). Inventointilöytö 1984.

Diar. 14.2.1985.

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 5 km etelälounaaseen, Yli-Joutjärven päärakennuksesta 230 m itään ja itse Joutjärven pohjoisrannasta 260 m pohjoiseen. Löytöpaikka on heti tilustien pohjoispuolella oleva itä-länsi -suuntainen pitkulainen peltosarka, ja iskos löytyi parin kolmen metrin päästä tilustiestä. Paikka on hyvin loivan rinteiden yläosassa. Maaperä on hiekkaista.

Inventointi 1984: Löysin kappaleen inventoinnissa 22. lokakuuta.

Peltosaralta oli nostettu perunaa, mutta maa oli kyntämättä ja se oli traktoriajon jäljiltä kovaa ja tiivistä. Havainto-olosuhteet eivät olleet siis kovinkaan hyvät.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 136

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6748 82

y = 2531 81

z = n. 107

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Hakoinen

Löytöpaikka: Yli-Joutjärvi 2

- kivikautinen löytöpaikka(?), luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 7, n:o 23)

Löydöt: Ei tallessa, kiviesine(?). Boström kirjoittaa löydöstä:

"Hakoisten kylä. Yli-Joutjärven talossa (omist. Martti Salonen, os. Tervakoski, Joutjärvi) sain isännän sisarelta, rouva Lyyli Anttilalta kuulla, että n. 25 v. sitten eräästä hiekkakuopasta n. 70 m. luoteeseen asuinrakennuksesta oli löytynyt "joku kivikirves". Hän oli kuullut, että paikalla oli ollut hiiltä ja vähän kiviä. Nyt ei hiekkakuopassa näkynyt mitään erikoista. Tämä on hyvin epävarma löytö." Alaviite 3: "Olen kirjoittanut isännälle, mutta vastausta ei ole saapunut." Muita tietoja löydöstä ei ole; isännän vastausta ei ole top. arkistossa myöhemminkään saapuneena.

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 5 km etelälounaaseen, Joutjärven pohjoisrannasta n. 120 m pohjoiseen ja siis Yli-Joutjärven päärakennuksesta n. 70 m luoteeseen. Paikka on aivan pihapiirin liepeillä olevaa metsämaastoa, joka viettää kohti etelää. Löytöpaikka on helppo merkitä nyk. peruskartalle Boströmin kertomuksessa olevan Yli-Joutjärven viljelyskartasta olevan kopion avulla, johon on merkitty löytöpaikka.

Inventointi 1984: Tarkastin Boströmin kartan mukaisen löytöpaikan ympäristöineen sekä paikan etelä- ja lounaispuoliset Joutjärven rantapellot 22. lokakuuta, mutta en havainnut mitään muinaisjäännöksen viittaavia löydöksiä.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 137

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6748 77

y = 2531 81

z = n. 95

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Hakoinen

Löytöpaikka: Yli-Joutjärvi 3

- rautakautinen löytöpaikka(?), luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 16-17, n:o 14)

Löydöt: Ei tallessa, "paljon isoja pronssisia solkia ja muita koruja". Tiedot löydöistä ovat Berit Boströmin inventointikertomuksessa. Boström kirjoittaa: "Edellisessä (s. 7) olen kertonut, että Yli-Joutjärven talossa (omist. Martti Salonen, os. Tervakoski, Joutjärvi) isännän sisar, rouva Lyyli Anttila, kertoi minulle eräästä kivikautisesta löydöstä. Hän lisäsi, että paljon isoja pronssisia solkia ja muita koruja n. 25 v. sitten löytyi pitkin mäkeä, ainakin vajan ja navetan takaa, aidan molemmin puolin, enemmän sen alapuolelta. Ne löytyivät perunamaasta, joka oli jo aikaisemmin kynnettyä maata, melkein maanpinnalta. Löytöpaikka sijaitsee mäkirinteellä n. 50-60 m. pohj. vanhasta rantaviivasta. Uusi rantaviiva on nyt n. 15-20 m. ulompana, sillä vedenpinta on alennettu n. 1,5 m. (karttakopio ja valok. 1-2). Kaivoimme hiukan aidan alapuolelta, mutta mitään erikoista ei näkynyt. Siinä oli ainoastaan soraa ja paikoitellen savea. Voin mainita, että tällä rinteellä on vanhoja aherruksia, josta erään sanottiin olleen pajan. Tämän ympärillä olikin maanpinnalla rautaromua. Rouva Anttila lisäsi, että soljet olivat joutuneet lasten leikkikaluiksi ja sillä tiellä hävinneet. Hän kertoi nähneensä samanlaisia solkia museossa. Ovatkohan nämä esineet todellakin esihistoriallisia? Pronssia ne kertojan mukaan olivat. Mahdotontahan ei ole, että täältä olisi löytynyt rautakautisia esineitä, sillä löytyihän myös naapiritalosta, Ali-Joutjärveltä, keihäänkärki. Onkohan

Joutjärven pohjoisrannalla ollut joitakin rautakautisia hautoja, tämä kysymys jää ainakin toistaiseksi vastaustavaille." Muita tietoja löydöistä ei ole; Boströmin mainitsema Ali-Joutjärven keihäänkärki on tämän kertomuksen kohde JANAKKALA 134.

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 5,5 km etelälounaaseen, Joutjärven pohjoisrannasta n. 60 m pohjoiseen ja Yli-Joutjärven päärakennuksesta n. 50 m lounaaseen. Paikka on Joutjärvestä eli etelästä kohoavan mäkirinteen ylosassa, Yli-Joutjärven pihapiirissä. Boströmin kertomuksessa on hyvin tarkka kartta löytöpaikasta (osa Yli-Joutjärven viljelyskarttaa, 1933) ja paikka on merkitty myös hänen yleiskartoilleen.

Inventointi 1984: Tarkastin löytöpaikan ympäristöineen 22. lokakuuta, kuitenkin kaivamatta siinä, mutta merkkejä muinaisjäännöksistä en havainnut.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 138

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6748 70

y = 2531 85

z = n. 88

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Hakoinen

Löytöpaikka: Yli-Joutjärvi 4

- yksipuisen ruuhan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 41,
n:o 2)

Löytöpaikan sijainti: Boströmin mukaan ruuhi on löydetty n. 1932 Yli-Joutjärven talon rannasta, Joutjärven pohjoisrannalta. Paikka on merkitty Boströmin kertomuksen yleiskartalle 1:30 000 ja se sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 5,5 km etelälounaaseen. Ruuhi oli löytynyt liejusta, kun järven pintaa oli alennettu.

Ruuhien säilytyspaikka ja sen kuvaus: Boströmille ruuhesta kertonut Lyyli Anttila ei tiennyt mitään ruuhkan kohtalosta; inventoinnissa 1984 asiaa ei myöskään selvitelty. Boströmin kertomuksessa ei itse ruuhesta ole tarkempia tietoja.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 139

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6748 27

y = 2531 07

z = n. 88

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Rehakka

Löytöpaikka: Unikon ja Järvenpään välinen ranta

- yksipuisen ruuhan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 41, n:o 3)

Löytöpaikan sijainti: Boström kirjoittaa ruuhi löydetyn n. 1932

Unikon ja Järvenpään välisestä rannasta ja hänen yleiskartalleen 1:30 000 sen löytöpaikka on merkitty Joutjärven länsipäähän, järven pohjoisrannalle, Peronmäen lounaispuolelle. Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 6 km etelälounaaseen. Boströmille ruuhesta kertoneen Niilo Kilpisen mukaan n. 1932 Joutjärven pintaa alennettiin n. 1,5 m, jonka johdosta oli paljastunut tämän ruuhan lisäksi muitakin yksipuisia ruuhia (ks. myös kohteita JANAKKALA 138, 143 ja 144).

Ruuhien kuvaus: Muita tietoja ei ole kuin, että ruuhet oli Kilpisen mukaan tehty niin suurista puista, ettei sellaisia enää kasvanut. Ruuhetkaan eivät olleet enää tallessa 1942 sillä "lehmät ovat tallanneet ne ja jätteet on kerätty polttopuiksi".

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 140

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6748 82

y = 2530 39

z = 104

(= oletetun löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Hakoinen

Paikka: Ahola 1

- hävitetty kiviröykkiö, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 17, n:o 15)

Löydöt: Ei tallessa, soljentapainen esine ja paljon kovasimenpalasia. Löydöistä ja paikasta ovat tiedot Berit Boströmin inventointikertomuksessa. Boström kirjoittaa: "Vähän matkaa Joutjärvestä länteen on Ahola niminen palsta, jonka työmies Otto J. Anttila omistaa (os. Tervakoski, Joutjärvi). Anttilalta sain kuulla, että eräästä kiviröykkiöstä olisi löytynyt kovin kevyt, soljentapainen esine (piirros) ja paljon kovasimenpalasia. Röykkiö sijaitsi Anttilan tontilla n. 30 m asuinrakennuksesta. Sen paikalla on ennen ollut rakennus. Ehkäpä tämä solki on historialliselta ajalta peräisin." Muita tietoja paikasta ei ole; löydötkin lienevät joutuneet hukkaan. Huom! Boström selostaa paikan epävarmojen rautakautisten irtolöytöjen joukossa, mutta on siis kuitenkin sitä mieltä, että ehkä solki on peräisin historialliselta ajalta. Hänen kertomuksessaan olevan hyvin pienikokoisen solkea esittävän piirroksen perusteella se on lähinnä vyönsolki tai sitten kehäsolki.

Paikan sijainti: Röykkiön oletettu paikka selvisi inventoinnissa 1984 ja sijaitsee Janakkalan kirkolta 5,5 km lounaaseen, Joutjärven länsipäästä 800 m luoteeseen ja Aholan päärakennuksesta n. 40-50 m lounaaseen (Boströmin mukaan siis n. 30 m:n päässä asuinrakennuksesta). Boströmin kertomuksen yleiskartalla 1:30 000 paikkaa esittävä merkki on likimain tässä kertomuksessa oletetulla paikalla, ehkä kuitenkin hivenen länteen tästä paikasta.

Inventointi 1984: Kävin Aholassa 26. syyskuuta. Talon omistavan Martti Laaksosen mukaan edellä kuvatun oletetun paikan olisi oltava Boströmin tarkoittama paikka. Laaksonen kertoi myös, että paikalla on ollut kuulemma rakennus, mikä sopii myös täysin Boströmin tietoihin. Paikka on nykyisin tiheää metsää, eikä siinä ollut nähtävissä mitään mainittavaa. Itse kiviröykkiö on siis hävitetty, mutta se on saattanut tietysti olla paikalla aiemmin olleen rakennuksen jäänteitä.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 141

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6749 05

y = 2530 28

z = 107,5

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Hakoinen

Löytöpaikka: Ahola 2

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 17024 olkapääkirveen katkelma. Katkelman löysi mv. Uuno Virtanen n. v. 1962 Janakkalan Rehakan kylästä Arvo Virtasen sokerijuurikaspestä. Mv. Uuno Virtasen (os. Janakkala, Rehaka) lahjoittama esine. Ks. verif. Diar. 20.5.1966.

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 5,5 km lounaaseen, Unikonmäen lounaispuolella ja Aholan päärakennuksesta 220 m luoteeseen. Löytöpaikka on peltoalueella. (Löytöpaikka on nykyään Hakoisten kylää, ei Rehakkaa kuten yllä olevissa löytötiedoissa sanotaan.)

Inventointi 1984: Löytäjä Uuno Virtanen asuu nykyisin Turengissa (os. Veteraani-Heikki C, 14200 Turenki), jossa kävin hänen puheiltaan 6. syyskuuta. Virtanen merkitsi tällöin peruskartalle esineen löytöpaikan, jonka hän tuntui muistavan tarkasti. Kävin paikalla sitten 22. lokakuuta. Pelto, jolta esine on löydetty, oli kyntämättä heinäkorjuun jäljiltä; tein paikalle kymmenkunta koekuoppaa, mutta mitään löydöksiä en havainnut. Virtasen merkitsemällä löytöpaikalla on maastossa laakea hiekkaperäinen kumpare, jonka ympäristössä maaperä oli savea.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 142

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6747 20

y = 2531 21

z = n. 101

(= hävitetyn kiviröykkiön perus-
koordinaatit)

Kylä: Rehakka

Paikka: Vuoristo

- hävitetty kiviröykkiö, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 49,
n:o 5)

Löydöt: -

Paikan sijainti: Röykkiö on sijainnut Janakkalan kirkolta 6,5 km etelälounaaseen ja Vuoriston nyk. päärakennuksesta n. 80 m itään (Boströmin muk. n. 60-70 m asuinrakennuksesta itään). Tarkka paikka on helppo määrittää Boströmin kertomuksessa olevan Vuoriston viljelysmaita esittävän kartan avulla, johon röykkiö on merkitty. Röykkiö oli hävitetty raivattaessa aluetta pelloksi.

Röykkiön kuvaus: Boströmille kerrottiin röykkiön olleen maanpinnan tasalla ja että se oli n. 40 cm:n syvyinen. Sen päällä oli ollut vähän multaa. Läpimitaltaan röykkiö oli ollut noin kaksi metriä ja muodoltaan nelikulmainen. Kivet olivat olleet palaneita ja röykkiöstä löytyi ainoastaan hiiliä.

Inventointi 1984: Kävin Vuoristossa 26. syyskuuta. Sille paikalle, jossa röykkiö on ollut, pellon reunaan, oli rakennettu aivan hiljattain iso ulkorakennus. Vuoristossa röykkiö vielä muistettiin, mutta mitään lisätietoja siitä ei osattu antaa.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 143

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6747 53

y = 2532 13

z = n. 88

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoo-
rdinaatit)

Kylä: Rehakka

Löytöpaikka: Peltolan ranta

- yksipuisen ruuhan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 41,
n:o 4)

Löytöpaikan sijainti: Boström kirjoittaa ruuhi löydetyn n. 1932 Peltolan rannasta ja hänen yleiskartalleen 1:30 000 sen löytöpaikka on merkitty Joutjärven etelärannalle, Tietynlahden kohdalle. Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 6,5 km etelään. Boströmille ruuhesta kertoneen Niilo Kilpisen mukaan n. 1932 Joutjärven pintaa alennettiin n. 1,5 m, jonka johdosta oli paljastunut tämän ruuhan lisäksi muitakin yksipuisia ruuhia (ks. myös kohteita JANAKKALA 138, 139 ja 144).

Ruuhien kuvaus: Muita tietoja ei ole kuin, että ruuhet oli Kilpisen mukaan tehty niin suurista puista, ettei sellaisia enää kasvanut. Ruuhetkaan eivät olleet enää tallessa 1942 sillä "lehmät ovat tallanneet ne ja jätteet on kerätty polttopuiksi".

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 144

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6747 57

y = 2532 77

z = n. 88

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoor-
dinaatit)

Kylä: Uhkoila

Löytöpaikka: Nuoritalon ranta

- yksipuisen ruuhen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 42,
n:o 5)

Löytöpaikan sijainti: Boströmin mukaan ruuhi on löydetty 1940 Joutjärven etelärannalta, Nuoritalon rannasta. Paikka on lähellä järven itäpää-
tyä Boströmin yleiskartalla 1:30 000 ja sijaitsee Janakkalan kirkolta
n. 6,5 km etelään.

Ruuhien kuvaus: Lähempiä tietoja itse ruuhesta ei Boströmin kertomuk-
sessa ole. Vuonna 1942 sitä ei ollut enää olemassa, koska se oli
luultavasti poltettu.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 145

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6746 38

y = 2531 43

z = n. 109

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
ja top. arkistossa säilytettävän
topografikartan 1:42 000 perus-
teella arvioidun röykkiön sijain-
tipaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Rehakka

Paikka: Huistinoja

- kiviröykkiö (vanha tulensija), luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 49,
n:o 6)

Löydöt: -

Paikan sijainti: Olen arvioinut röykkiön sijainnin Boströmin kertomuksen yleiskartan 1:30 000 ja top. arkistossa säilytettävän topografikartan 1:42 000 (XIII-28) perusteella, röykkiö on merkitty näihin molempiin. Näiden mukaan paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 8 km etelälounaaseen, Joutjärven länsipäästä n. 1,8 km etelä-kaakkoon ja Ojalan päärakennuksesta n. 200 m luoteeseen. Paikka on metsämaata. Boströmin kertomuksessaan mainitsemää Huistilan taloa, jonka maalla röykkiö ainakin tuolloin on ollut, ei ole nyk. peruskartalla nimenä, mutta Huisti-niminen seutunimi on arvioidun röykkiön sijaintipaikan kaakkoispuolella, Vähikkälän kylän alueella. Peruskartalla ei ole nimenä myöskään Boströmin mainitsemää Huistinoja jokea, mutta se lienee arvioidun röykkiön sijaintipaikan itäpuolella lähinnä suunnassa eteläkaakko-pohjoisluode virtaava puro, joka on merkitty peruskartallekin. Boströmin mainitsema polku lienee se, joka myös on nyk. peruskartallakin ja joka on em. puron länsipuolella ja tämän kanssa samansuuntainen. Boströmin mukaan röykkiö sijaitsee Huistinojan joesta oli oletettavasti em. purosta n. 20 m lounaaseen ja kahden metrin päässä polusta. Boström kirjoittaa röykkiön olevan tasaisella, kivettömällä maalla.

Röykkiön kuvaus: Boström kirjoittaa röykkiön olevan läpimitaltaan kaksi metriä ja korkeudeltaan 30 cm, mutta että se on ollut ennen n. 50 cm korkea. Röykkiössä näkyi hauraita kiviä, mistä Boströmin mukaan voi päätellä röykkiön olevan vanha tulisija. (Boströmillä on kertomuksessaan röykkiöstä valokuva).

Inventointi 1984: Etsin röykkiötä inventoinnissa 27. syyskuuta arvioi-
dulta löytöpaikalta ja sen ympäristöstä, mutta tuloksetta. Näin
ollen jää toistaiseksi ratkaisematta, onko röykkiön sijainti merkitty
em. kartoille epätarkasti vai onko röykkiö Boströmin käynnin jälkeen
esim. hävitetty. Läheisessä Ojalan talossa röykkiöstä ei kuitenkaan
tiedetty mitään käydessäni kyselemässä asiaa.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 146 A ja B

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

A: x = 6746 18

y = 2530 40

z = n. 130-135

(= Boströmin inventointikertomuksen yleiskartan 1:30 000 mukaisen uunin paikan peruskoordinaatit)

B: x = 6746 50

y = 2530 35

z = n. 130-140

(= top. arkistossa oleva topografikartan XIII-28 1:42 000 mukaisen uunin paikan peruskoordinaatit)

Kylä: Rehakka

Paikka: Kiuaskallio

- kivi-uuni, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 49, n:o 7)

Paikan sijainti: Uunin tarkka paikka ei ole tiedossa, mutta alue jossa se sijaitsee on mäkistä metsämaastoa Valkealammin ja Huistilammin pohjoispuolella, Janakkalan kirkolta n. 8 km lounaaseen. Röykkiön paikka on merkitty sekä Boströmin kertomuksen yleiskartalle 1:30 000 että top. arkistossa olevalle topografikartalle XIII-28 1:42 000 (Boströmin kenttäkartta?), joiden molempien avulla paikan voi määritellä verraten tarkasti peruskartalla, mutta valitettavasti merkinnät ovat toisistaan n. 300 m:n päässä. Molemmat paikat on merkitty peruskarttaotteelle (s. 332). Boström kirjoittaa uunin olevan Kiuaskalliolla, tasaisella kalliolla, kukkulan eteläpäässä.

Muinaisjäännöksen kuvaus: Boströmin mukaan uuni on 7,7 m pituinen, mutta se on ollut aiemmin pienempi, leveydeltään se on 2,2 m ja korkeudeltaan 45-50 cm. Sisältä uunin pituus on 80 cm ja leveys 60 cm. Uunin aukko on eteläpäästä ja sen molemmin puolin on isompia kiviä muin muualla. Boström pitää uunia ryssänuunintapaisena muinais-

jäännöksenä; hänellä on siitä kertomuksessaan kaksi valokuvaa. Bost-röm kirjoittaa edelleen kuulleen tästä "pirtinkiukaasta" Lehtelässä. Hänelle kerrottiin myös, että siellä päin, missä uuni on, on asuttu yli sata vuotta aiemmin, mutta että "ei kuitenkaan ole varmaa, että uuni on tämän asujan käyttämä".

Inventointi 1984: Etsin uunia 27. syyskuuta useamman tunnin ajan, mutta tuloksetta. Peruskarttakopiolle (s. 332) merkityn paikan A ympäristön tarkastin n. 100-300 m:n säteellä; paikalla A ei ollut sallaista kukkulaa, jollaisella uuni Boströmin mukaan on. Tarkastin myös paikan B mukaisen paikan eli sen mäen, jossa peruskartalla lukee Kiuaskallionmaa sekä tämän mäen eteläkaakkoispuolella noin hehtaarin laajuisen alueen. Mikäli uunia etsitään tulevaisuudessa, etsintä kannattaa aloittaa paikalta B eli tutkia ensin Kiuaskallionmaan alue, jossa uuni mielestäni todennäköisemmin sijaitsee.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 147

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6745 77

y = 2530 42

z = n. 118-119

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Rehakka

Löytöpaikka: Valkealammi

- luultavasti kolmi- tai useampipuisen ruuhan löytöpaikka, luokka III

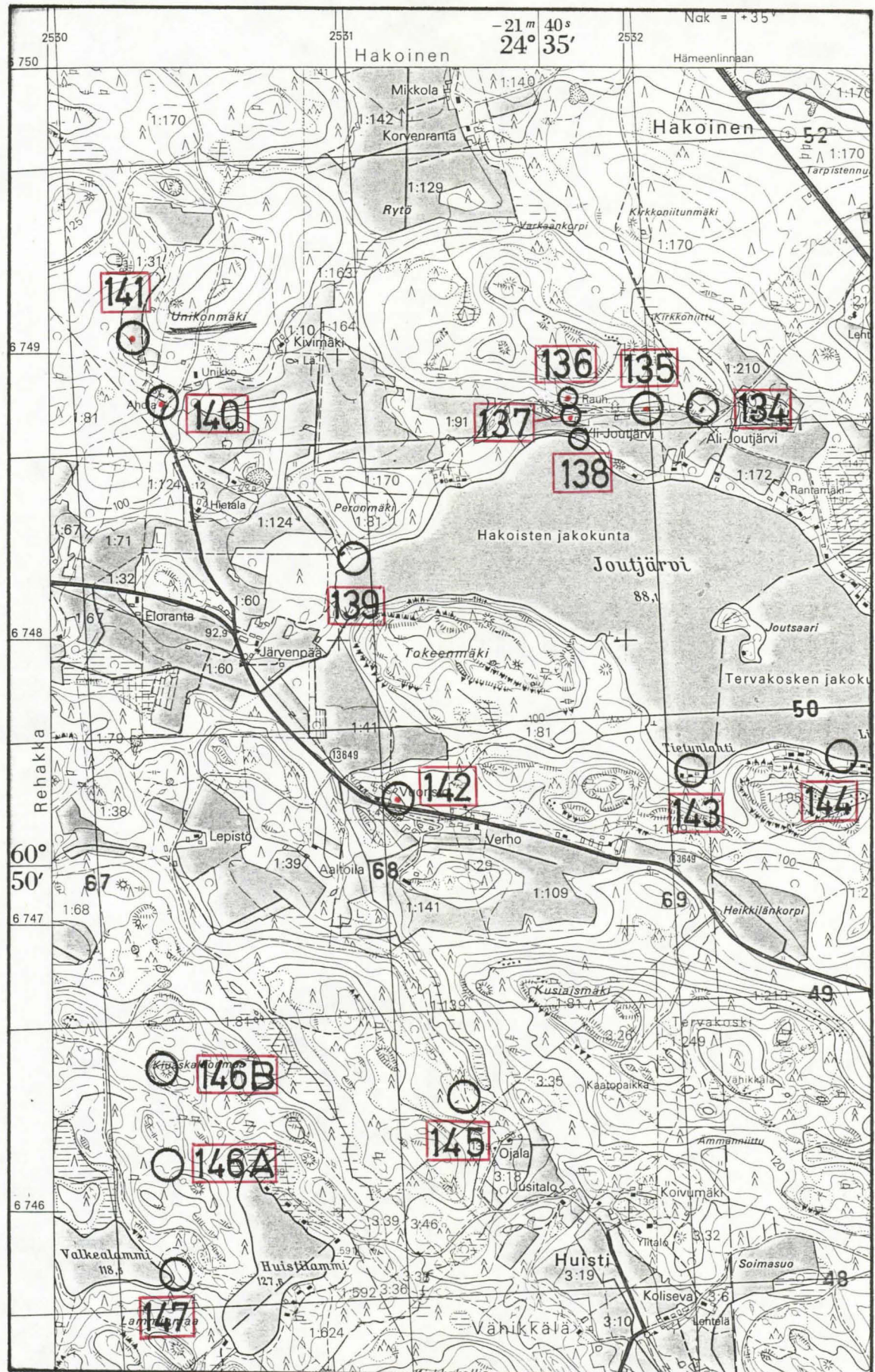
Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 42,
n:o 7)

Löytöpaikan sijainti: Ruuhi löytyi Boströmin mukaan n. 1938 Valkealammin kaakkoispäästä, mutta hän tarkoittaa tällä varmastikin lammen itäpäästä, jonka kohdalle paikka on merkitty hänen yleiskartalleen 1:30 000. Valkealammi sijaitsee metsien keskellä Janakkalan kirkolta 8,5 km lounaaseen.

Ruuhien kuvaus: Boströmin mukaan ruuhi on ollut luultavasti kolmi- tai useampipuinen, ks. tarkempaa kuvausta piirroksineen Boströmin kertomuksesta. Ruuhi oli hakattu palasiksi ja 1942 siitä oli ainoastaan osa pohjasta jäljellä; onko tästä mitään enää nykyään jäljellä, ei ole tiedossa.

Ks. peruskartta s. 332

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 213I 10 Tervakoski I: 20 000 (1979).

JANAKKALA 148

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6747 77

y = 2534 22

z = 90

(= Heikkilän päärakennuksen perus-
koordinaatit)

Kylä: Napiala

Löytöpaikka: Heikkilä

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 6, n:o
13)

Löydöt: KM 6190:10 kivikirveen kantaosa. L. 1880-luvulla Heikkilän
talon pellosta. Kuulunut Antellin valtuuskunnan 28/X 1912
265.35 mk:sta lunastamaan muinaiskalukokoelemaan, jonka on
kerännyt H. Bremer.

Löytöpaikan sijainti: Tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä, mutta Heikkilän
tila, jonka pelloilta esine on löydetty, sijaitsee Janakkalan kirkol-
ta 6,5 km eteläkaakkoon ja Tervajoesta 300 m länteen. Boströmin
kertomuksen yleiskartan 1:30 000 löytöpaikkamerkintä tarkoittaa
myös Heikkilän tilaa, vaikka se onkin merkitty Uhkoilan kylän puo-
lelle, Heikkilästä 350-400 m pohjoiseen.

Inventointi 1984: Kävin Heikkilässä lokakuussa; talossa ei ollut
ketään tavattavissa, joten löydöstä ei voinut lähemmin kysellä.

Ks. peruskartta s. 340

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 149

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6747 77

y = 2534 22

z = 90

(= Heikkilän päärakennuksen perus-
koordinaatit)

Kylä: Napiala

Löytöpaikka: Heikkilä(?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 6, n:o 12)

Löydöt: KM 3555 vasarakirves. Löytöpaikka ei ole varma. Lahjoittaja asuu Janakkalan Napialan kylässä. Lahjoittanut talokas Juho Heikkilä Janakkalasta maist. Georg Leinbergin kautta S. Muinaismuisto-yhdistykselle 1/VI 1898 (pöytäk. 20/X 1898).

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikkaa ei tiedetä siis, mutta on tietysti mahdollista, että esine on löydetty jostain Heikkilän lähetyviltä, mistä se on saatukin. Heikkilän tila sijaitsee Janakkalan kirkolta 6,5 km eteläkaakkoon ja Tervajoesta 300 m länteen. Boströmin kertomuksen yleiskartan 1:30 000 löytöpaikkamerkintä tarkoittaa myös Heikkilän tilaa, vaikka se onkin merkitty Uhkoilan kylän puolelle, Heikkilästä 350-400 m pohjoiseen.

Inventointi 1984: Kävin Heikkilässä lokakuussa; talossa ei ollut ketään tavattavissa, joten löydöstä ei voitu lähemmin kysellä.

Ks. peruskartta s. 340

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 150

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6746 23

y = 2534 68

z = n. 82

(= Tervajoen yli vievän 3-tien sillan peruskoordinaatit, jonka eteläkaakkoispuolelta, 3-tien linjalta, esine on peräisin)

Kylä: Napiala

Löytöpaikka: Peltoranta

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 21554 hioin. Heikki Sokka löysi esineen keväällä 1982 Peltola 1:178 tilalta (om. Väinö Peltola, 12400 Tervakoski) Janakkalan Napialan kylästä, peltotöiden yhteydessä kyntösyvyydestä, paikalle ajetusta savesta sillan kupeesta. Pk 2131 10 Tervakoski. Paikalta ei tiedetä aiemmin löydetyn muinaisesineitä. Kivikautinen irtolöytö, jonka löytäjä Heikki Sokka (Tuulensuu, 14240 Janakkala) on Hämeenlinnan kaupungin historiallisen museon välityksellä lähettänyt museovirastoon. Lahja, verif. Diar. 6.10.1982.

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikalle ajettu savi, jonka mukana esine on kulkeutunut löytöpaikalleen, on otettu 1950-luvulla 3-tietä tehtäessä nykyisen Tervajoen yli menevän sillan eteläkaakkoispuolelta, itse 3-tien linjalta. Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 8 km kaakkoon, Turengin taajaman keskustasta noin kilometrin pohjoiseen ja Peltorannan (löytötietojen Peltola) tilalta n. 300 m lounaaseen. Paikka sijaitsee peltoalueiden keskellä. Savea oli kuljetettu 1950-luvulla paikalta ainakin n. 100 m Peltorannan tilan eteläpuolelle, aivan Tervajoen pohjoisrannalle, josta esine sitten löytyi 1982. Tämän (sekundaarisen) löytöpaikan peruskoordinaatit ovat: x = 6746 32 ja y = 2534 90.

Inventointi 1984: Löytöpaikan sijainnin ja muut edellä selvitettyt seikat kertoi esineen löytäjä Heikki Sokka Janakkalassa 6. syyskuuta.

Ks. peruskartta s. 340

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 151

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6745 23

y = 2534 22

z = n. 88

(= Berit Boströmin inventointikertomuksen yleiskartan 1:30 000 mukaisen löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Tervakoski

Löytöpaikka: Ns. Osuuskaupan tontti(?)

- kivistinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 6, n:o 16)

Löydöt: KM 11327 olkapääkirves. L. lahjoittaja kev. 1939 Pariisinnimisen asuntonsa (Tervakoski O.Y) puutarhan savimultaisesta täytemaasta, joka luultavasti on tuotu n.s. osuuskaupan tontilta, Tervakosken kirkkoa vastapäätä Janakkalan Ryttylän ja Vähikkälän teitten risteyksestä. Lahjoittajan osoite: Tervakoski. Ins. Erkki Brummerin lahjoittama ja maist. Berit Boströmin stipendiaattimatkaltaan 25/7 -42 museoon tuoma kiviesine. Tosite.

Löytöpaikan sijainti: Boströmin kertomuksensa kartoille merkitsemä paikka, josta täytemaa siis luultavasti on tuotu ja esine peräisin, sijaitsee aivan Tervakosken taajaman keskustassa, Janakkalan kirkolta n. 9 km eteläkaakkoon. Yllä oleva selostus löytöpaikasta vastaa Boströmin löytöpaikkamerkintää, joten paikka on siis tarkka. Nykyään paikalla on suuri liiketalo.

Ks. peruskartta s. 340

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 152

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6745 08

y = 2534 08

z = n. 90-95

(= Berit Boströmin inventointiker-
tomuksen 1942 yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoordi-
naatit)

Kylä: Tervakoski

Löytöpaikka: Tervakoski oy

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 6, n:o 15)

Löydöt: KM 11326 olkapääkirves. Löyd. n. 15 v. sitten Tervakoski

Oy:n pellosta luultavasti sähköpylvästä varten kuoppaa kai-
vettaessa. Esinettä on säilytetty Tervakoski Oy:n konttoris-
sa. Kiviesine, jonka maist. Berit Boström 25/7 -42 toi sti-
pendimatkaltaan. Tervakoski Oy:n konttorin lahjoittama;
tosite.

Löytöpaikan sijainti: Boströmin yleiskartalleen 1:30 000 merkitsemä
löytöpaikka sijaitsee aivan Tervakosken taajaman keskustassa, jyrkkä-
rinteisen mäen itärinteen alaosassa tai alapuolella, Janakkalan
kirkolta 9 km etelään. Kuinka tarkka paikka on, ei ole tiedossa.
Boström ei selosta löytöpaikan sijaintia sen tarkemmin kertomukses-
saan, vaan kirjoittaa siitä ainoastaan: "Tervakosken tehdasalue".

Ks. peruskartta s. 340

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 153

Peruskartta 2131 12 Tervakoski

x = 6743 51

y = 2534 44

z = 110

(= Paimenkiven peruskoordinaatit)

Kylä: Tervakoski

Paikka: Paimenkivi

- siirtolohkare, johon liittyy kansantarina, luokka I

Maanomistaja 1985: Tervakoski Oy

12400 Tervakoski

Tila: RN:o 1:1012 (1985)/1:795 (peruskarttaotteella)

Tutkimukset: -

Tiedot kivistä ovat Heikki Wuorenrinteen artikkelista Janakkalan pitäjän luonnonsuojelu- ja maisemanhoitosuunnitelma. Janakkala ennen ja nyt XIV. Hämeenlinna 1965. S. 19.

Paimenkiven sijainti: Kivi sijaitsee metsämaastossa Janakkalan kirkolta 10,5 km eteläkaakkoon, Tervakosken taajaman keskustasta noin kilometrin etelään, Luulionvuoren luoteisrinteen alaosassa. Kivi on merkitty peruskartalle siirtolohkare-merkillä, jonka vieressä on kiven nimi.

Kiven kuvaus ja kiveen liittyvä tarina: Lohkareen korkeus on 7-8 m ja siitä on porattu osia tarveaineiksi. Kivi on myös geologisesti kiintoisa: graniittien vaihtelu näkyy siinä kauniisti ja kivi sisältää mm. magnetiittia. Kansan kertoman mukaan paimenet ovat olleet kivellä susia paossa.

- Wuorenrinteen artikkeliin tutustuin vasta maastotöiden jälkeen, joten kivi on tarkastamatta.

Ks. peruskartta s. 340

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I3I IO Tervakoski I:20 000 (1979).

JANAKKALA 154

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6743 45

y = 2531 87

z = n. 100

(= Karhunjätkikiven arvioidut perus-
koordinaatit)

Kylä: Vähikkälä

Paikka: Karhunjätkikivi

- luontainen kivi, jossa on rapautumisen aiheuttama kuvio, luokka III

Tutkimukset: Oiva Keskitalo 1954, tarkastus

Kiven sijainti: Kiven aivan tarkka paikka ei ole tiedossa; peruskarttaotteelle (s. 348) merkitty arvioitu paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 11 km etelään, Tervakosken taajaman keskustasta n. 3 km lounaaseen ja Sokslammin rannasta n. 170 m itään. Paikan määrittys perustuu Keskitalon selostukseen, jonka mukaan kivi sijaitsee Marttilan tilan maalla, päärakennuksesta n. 150 m koilliseen, länteen viettävän pellon reunalla. (Marttila on purettu eikä sitä ole peruskartalla, ks. inventointiselostusta jäljempänä).

Kiven kuvaus: Keskitalo kuvaa kiveä seuraavasti: "Se on 90 x 70 cm laajuinen ja 55 cm korkuinen. Sen jyrkästi itään viettävällä laella on monihaarainen kohoutuma, joka kovaa kiveä olevana on jäänyt ylemmäksi, ympärillä olleen pehmeämmän kiviaineksen rapautuessa (piirros kohoutumasta). Tämän kohoutuman, jota kansa on tottunut kutsumaan karhunjätkiksi, laajuus on n. 15 x 10 cm. Sen reunoilla olevat kolot eivät mene ympäristöään syvemmälle, eivätkä siten ole kuoppia. Kyseessä ei siis ole uhrikivi, vaan rapautumisen yhteydessä syntynyt luonnonmuodostuma." (Keskitalolla on kertomuksessaan kivistä lisäksi kaksi valokuvaa).

Inventointi 1984: Keskitalon mainitseman Marttilan tilan sijainti selvisi paikkakunnalla 26. syyskuuta; tila on sijainnut Sokslammin itärannalla, paikalla, jonka peruskoordinaatit ovat: x = 6743 32 ja y = 2531 78. Tarkastin tämän perusteella arvioidun Karhunjätkikiven paikan ympäristöinen, mutta löytämättä kiveä. Keskitalon mainit-

sema länteen viettävä pelto kasvaa nykyään nuorta koivikkoa, ja pellon reuna, jossa kiven pitäisi olla, on havupuuston ja koivikon rajana. Paikalla on oja, josta nostetusta maasta on tehty paikalle kasoja, ja on tietysti mahdollista, että kivi on jäänyt näiden alle. Kivestä eivät tienneet mitään myöskään kaksi aivan lähistöllä jo kymmeniä vuosia asunutta paikkakuntalaista, joita haastattelin, eikä kivi ollut heille tuttu Keskitalon valokuvistakaan.

Ks. peruskartta s. 348

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 155

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6743 25

y = 2531 04

z = n. 93

(= hävitetyn Sokslammin lähteen
peruskoordinaatit)

Kylä: Vähikkälä

Paikka: Sokslammin lähde

- hävitetty ns. uhrilähde, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 37,
n:o 11)

Löydöt: -

Lähteen sijainti: Sokslammin lähde on sijainnut Janakkalan kirkolta runsaat 11 km etelälounaaseen, Tervakosken taajaman keskustasta n. 4 km lounaaseen, Sokslammin lounaisrannalla ja Sokslammen talon navetasta n. 100 m luoteeseen. Paikka on niitty- ja peltoaluetta. Peruskarttakopiolle (s. 348) merkityn lähteen paikan olen määritellyt Boströmin kertomuksen yleiskartan 1:30 000 perusteella.

Lähteen kuvaus: Boströmin kertomuksessa ei ole lähteestä kuvausta, joten emme tiedä esimerkiksi, minkä kokoinen se on ollut. Boström kirjoittaa kuitenkin, että niityllä, jossa lähde oli, tehtiin salaojitusta, ja lähde täytettiin. Se oli ollut kuulemma n. 30 m:n päässä Sokslammin rannasta, paitsi veden ollessa korkealla, jolloin se oli rannasta vain 13 m:n päässä. Lähteen korkeus Sokslammin pin-
nasta oli ollut 0,75-1 m. Käydessään lähteen paikalla Boström oli huomannut, että siinä oli ainoastaan pensaikko ja joukko kiviä.

Lähteen käytöstä: Boström oli saanut tietää, että lähteen vesi juoksi pohjoiseen ja se oli hyvää. Otettaessa vettä sammastaudin parantamista varten lähteeseen pantiin raha tai jokin muu kiiltävä esine. Boströmin kertoja Kalle Sokslampi, joka omisti tuolloin Sokslammin talon, kertoi ottaneensa lähteestä vettä n. 35 vuotta aiemmin lapsil-
leen, ja että siitä olivat ottaneet vettä muutkin.

Inventointi 1984: Kävin paikalla 26. syyskuuta, mutta en tavannut ketään lähteestä tietävää. Sen sijaan sain selvitykseksi sen navetan paikan, josta lähde sijaitsi n. 100 m luoteeseen. Navetta on tilustien mutkassa, paikalla, jonka peruskoordinaatit ovat: $x = 6743\ 20$ ja $y = 2531\ 11$. Sen sijaan itse Sokslammin talo on kuulemma purettu - sen nimeä ei olekaan nyk. peruskartalla. Talo on sijainnut kuitenkin navetasta n. 60 m kaakkoon.

Ks. peruskartta s. 348

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 156

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6740 73

y = 2530 79

z = n. 96

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Tervakoski

Löytöpaikka: Ristola

- kivikautinen asuinpaikka(?), luokka II

Maanomistaja 1985: Kekki, Antti ja Heikki

Toiva, 12450 Vähikkälä

Tila: Ristola RN:o 1:418

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 17022 kiviaseen teelmä, olkakirveen tai reikänuijan.

Löytänyt mv. Antti Kekki v. 1964 Janakkalan pitäjän Vähikkälän kylästä omistamansa Ristolan talon maalta, Vengon pellosta, joka sijaitsee lähellä Verkaan koskea. Teelmä löytyi sokerijuurikasmaata harvennettaessa. Mv. Antti V. Kekin (os. Launonen, Toiva) lahjoittama esine. Ks. verif. Diar. 18.5.1966.

KM 227²₁ kvartsi-iskos tai -esine(?). Inventointilöytö 1984 KM 17022:n löytöpaikalta. Diar. 14.2.1985.

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta runsaat 13 km etelälounaaseen ja Ristolan päärakennuksesta 200 m itään, peltoalueella. KM 17022:n tarkka löytöpaikka selvisi inventoinnissa. (Ristola on peruskartalla Tervakosken kylää, ei Vähikkälää, kuten KM 17022:n löytötiedoissa sanotaan).

Inventointi 1984: Kävin Ristolassa 7. syyskuuta, jolloin Antti Kekki neuvoi löytämänsä teelmän tarkan löytöpaikan. Paikan tarkastuksessa 23. lokakuuta löytyi sitten kvartsi-iskos. Löytöpaikka on matala, hiekkaperäinen peltoharjanne. Antti Kekki kertoi lisäksi, että raivattaessa aluetta aikoinaan pelloksi vietiin pinnalla ollutta karikkoa ja kiviä pois, sitten maan pintakerros aurattiin sivuun ja maata vietiin pois n. 70 cm, jonka jälkeen pintakerros aurattiin takai-

sin pellolle. Löytöpaikan maaperää on siis pahasti liikuteltua ja osa siitä on viety pois.

Ks. peruskartta s. 348

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 157

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6740 24

y = 2530 55

z = 105

(= Toivan kartanon päärakennuksen
peruskoordinaatit)

Kylä: Tervakoski

Löytöpaikka: Toiva

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 6, n:o 11)

Löydöt: KM 3136 kapeateräinen kourutaltta. Löytänyt Jooseppi Nylund
Vähikkälän Toivan kartanon pellosta. Kansak. op. Kasimir
Leimun kautta tullut.

Löytöpaikan sijainti: Tarkempaa löytöpaikkaa ei tiedetä. Toivan
kartano sijaitsee Janakkalan kirkolta 14 km etelälounaaseen, Terva-
kosken taajamasta 6 km lounaaseen ja Mustakorven länsipuolella. Paik-
ka on merkitty Boströmin kertomuksen yleiskartoille. (Toiva on perus-
kartalla Tervakosken kylän alueella, ei Vähikkälässä, kuten aiemmis-
sa arkistotiedoissa sanotaan.)

Inventointi 1984: Kävin Toivassa 23. lokakuuta; kartanossa esinees-
tä ei muistettu mitään. Vaikutti selvästi siltä kuin edellä mainittu
Mustakorpi, jonka halki virtaa Toivanjoki, olisi ollut joskus kauttaal-
taan veden peitossa. Mustakorven länsirannalla, siis Toivan kartanon
ja Mustakorven välillä, oli selvästi näkyvissä vanha rantatörmä.
(Esinehän on tietysti saatettu löytää jostain täältä). Suotuisimmalta
osalta tätä vanhaa ranta-aluetta (peruskartalla RN:o 1:795:n alue
aivan Toivalan kartanon kaakkoispuolella) sokerijuurikas oli vie-
lä korjaamatta, joten aluetta ei voinut tarkastaa. Muu osa alueen
pelloista oli sokerijuurikkaan korjuun jäljiltä naattien peitossa,
joten havainto-olosuhteet eivät olleet muuallakaan hyvät. Löydöksiä
en havainnut.

Ks. peruskartta s. 348

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I3I IO Tervakoski I:20 000 (1979).

JANAKKALA 158

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6744 84

y = 2538 21

z = n. 91

(= hävitetyn kiviröykkiön peruskoodinaatit)

Kylä: Uhkoila

Paikka: Ojala

- hävitetty kiviröykkiö, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 50, n:o 10)

Löydöt: -

Paikan sijainti: Röykkiö on sijainnut Boströmin mukaan Ojalan päärakennuksesta n. 15 m kaakkoon ja n. 200 m:n päässä Ilmusjärveen laskevasta Uotinojasta (tarkoittaa nyk. peruskartan Leppojaa). Ojalan talo on hallakorven alueella, Janakkalan kirkolta vajaat 11 km kaakkoon. Röykkiön paikka on merkitty myös Boströmin kertomuksen yleiskartoille.

Röykkiön kuvaus: Boström kirjoittaa, että röykkiö hävitettiin n. 18 vuotta aiemmin, eli n. 1924. Röykkiö oli ollut pyöreä, n. 20-30 cm siitä oli ollut maan sisässä ja n. 60 cm maanpinnan yläpuolella. Siinä oli pidetty tulta, koska siitä löytyi hiiliä ja hauraita kiviä.

Inventointi 1984: Kävin Ojalassa 26. syyskuuta. Talo oli asumaton, eikä paikalla ollut ketään, jolta röykkiöstä olisi voinut jotain kysäistä. Paikka, jolla röykkiö on ollut, on loivasti kohti luodetta viettävä rinne talon nykyisen piha-alueen reunalla. Mitään mainittavaa tässä ei ollut nähtävissä.

Ks. peruskartta s. 355

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 159

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6743 10

y = 2538 66

z = n. 103

(= Anttilan lähteen peruskoordinaatit)

Kylä: Uhkoila

Paikka: Anttilan lähde

- sammaslähde, luokka I

Maanomistaja 1985: Kuusinen, Raili

Uusilinja 1, 12310 Ryttylä

Tila: Anttila RN:o 1:198 (1985)/1:179 (peruskarttaotteella)

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 38, n:o 13)

Lähteen sijainti: Anttilan lähde sijaitsee Janakkalan kirkolta 12,5 km kaakkoon ja Anttilan päärakennuksesta 400 m etelälounaaseen. Lähde sijaitsee aivan metsän ja pellon rajalla, juuri ja juuri pellon puolella. Maasto laskee paikalla erittäin loivasti kohti pohjoista. Paikka on merkitty Boströmin kertomuksen yleiskartoille; hänen mainitsemansa etäisyys Anttilasta (n. 300 m) on kuitenkin epätarkka.

Lähteen kuvaus: Lähteen koko on n. 1,5 x 1,5 m ja se on muodoltaan pyöreähkö (inventointimuistiinpanot 1984). Lähteen vesi virtaa pohjoiseen ja siitä on otettu vettä sammastautia sairastaville (Boström).

Inventointi 1984: Boströmin tietojen perustella lähteen aivan täsmällistä sijaintia peruskartalla ei voinut määrittää, eikä sitä ole merkitty itse peruskartallekaan. Inventoinnissa sain 26. syyskuuta oppaat Anttilan ja Männistön taloista. He tiesivät Boströmin kuvauksen mukaisella paikalla olevan lähteen, mutta eivät tiesivät lähteen olevan vanhan sammaslähteen. Kyseessä on kuitenkin juuri Boströmin Anttilan lähde. Lähde näytti kaikesta päättäen säilyneen koskemattomana, mutta siihen oli työnnetty apulantasäkkejä.

Valokuvat: Kuva 97 (F 65577)

Ks. peruskartta s. 355

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 160

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6741 00

y = 2539 46

z = 87,5

(= ent. Korpelan tilan peruskoodinaatit)

Kylä: Tervakoski(?)

Paikka: Korpela(?)

- "muurattu uuninpohja", luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 50, n:o 11)

Tiedot paikasta ovat Boströmin kertomuksessa. Hän kirjoittaa: "Uhkoilan kylä. Olen ohimennen kertonut Otto Viitasen Korpelasta (os. Riihimäki, Punka) löytäneen erään "muuratun uuninpohjan", joka oli n. 40 sm. syv. maassa. Sen läheisyydestä on löydetty vanhanaikaisia hevosenkenkiä sekä esine, joka luultavasti on taltta." Muita tietoja paikasta ei ole (Em. tietojen taltta on tämän kertomuksen kohde JANAKKALA 161).

Paikan sijainti: Tarkka sijainti ei ole tiedossa; peruskarttaotteelle on merkitty paikan osalta ent. Korpelan tila (päärakennusta ei ole jäljellä peruskartalla, mutta nimi Korpela on), joka sijaitsee Janakkalan kirkolta 14,5 km kaakkoon ja Tervakosken taajaman keskustasta n. 6 km samaan ilmansuuntaan sekä n. 400 m länsilounaaseen Janakkalan ja Riihimäen välisestä rajasta. Boströmin kertomuksen yleiskartalla 1:30 000:kin paikkaa osoittava merkki on Korpelan tilan kohdalla, ja kuten edellä on jo selvinnyt, Boström ei kuvaa paikan sijaintia sanallisesti. (Korpela on peruskartalla Tervakosken kylän alueella, vaikka Boström kirjoittaaakin Uhkoilasta.)

- Inventoinnissa 1984 paikan sijaintia tai luonnetta ei selvitelty.

Ks. peruskartta s. 355

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 161

Peruskartta 2131 10 Tervakoski

x = 6740 80

y = 2539 52

z = n. 87-88

(= Boströmin inventointikertomuksen
1942 yleiskartan 1:30 000 löytö-
paikkamerkinnän mukaiset perus-
koordinaatit)

Kylä: Tervakoski(?)

Löytöpaikka: Korpela(?)

- kivistinen löytöpaikka(?), luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 8, n:o 25)

Löydöt: Ei tallessa, kiviesine(?). Tiedot löydöstä ovat Berit Boströmin inventointikertomuksessa. Boström kirjoittaa: "Uhkoilan kylä. Tapasin Otto Viitasen Korpelasta (os. Riihimäki, Punka) ja sain kuulla hänen löytäneen maasta kiviesineen, joka luultavasti on taltta. Se löytyi erään uuninpohjan likeltä. Viitanen lupasi lähettää taltan minulle, mutta en vielä ole sitä saanut." Alaviite 1: "Olen kirjoittanut mutta vastausta ei ole saapunut". Muita tietoja esineestä ei ole; Otto Virtasen kirjettä ei ole Museoviraston esihistorian toimiston arkistossa myöhemminkään tulleenä.

Löytöpaikan sijainti: Peruskarttaotteelle (s. 355) olen merkinnyt paikan Boströmin kertomuksen yleiskartan 1:30 000 merkinnän mukaisesti peltoalueelle n. 200 m eteläkaakkoon ent. Korpelan tilasta (päärakennusta ei jäljellä peruskartalla, mutta nimi Korpela sentään on). Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 14,5 km kaakkoon ja Tervakosken taajaman keskustasta n. 6 km samaan ilmansuuntaan. Boström ei kuitenkaan kuvaa löytöpaikkaa sanallisesti kertomuksessaan, joten tiedossa ei ole, tarkoittaako hän merkinnällään todella täsmällistä löytöpaikkaa vaiko vain Korpelan tiluksia. Löytötietojen uuninpohja (kohde JANAKKALA 160), jonka läheltä esine on löydetty, on merkitty Boströmin yleiskartalle Korpelan tilan paikalle.
- Inventoinnissa 1984 löytöpaikkaa tai sen ympäristöä ei tarkastet-

tu, myöskään tietoja löydöstä ei tiedusteltu.

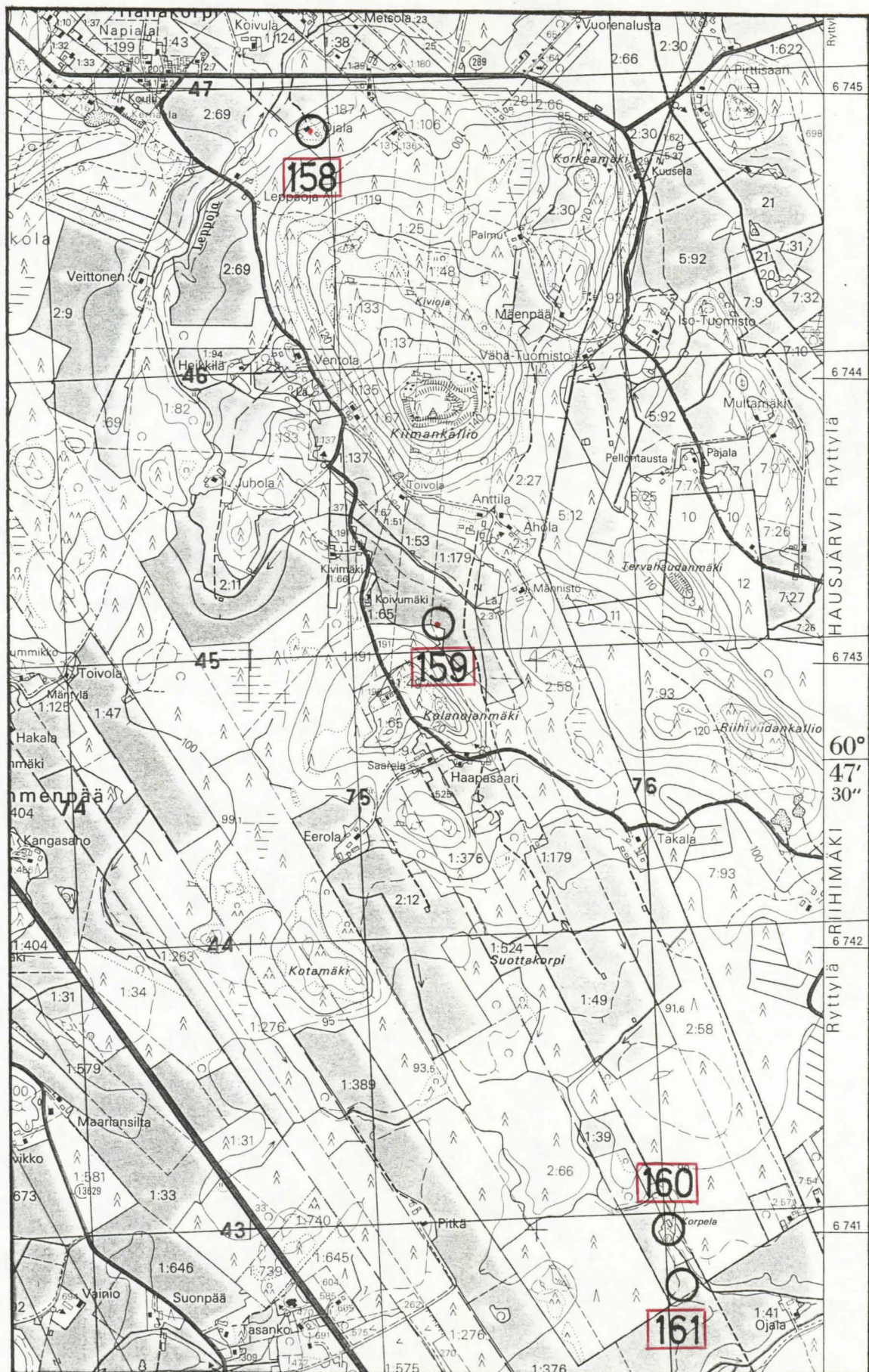
Ks. peruskartta s. 355

- Lisäyksiä:

2538

2539

2540

Ote peruskartasta 2I3I IO Tervakoski I:20 000 (1979).

JANAKKALA 162

Peruskartta 2042 12 Launonen

x = 6739 98

y = 2537 94

z = 100

(= ent. Punkan koulun peruskoordinaatit)

Kylä: Tervakoski

Löytöpaikka: Punkan koulu

- keskiaikainen(?) löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 39)

Muita arkistolähteitä: Pentti Pietilän kirje, päivätty Janakkalassa 17. III -43, Maisteri Boströmille, Helsinki. Museovirasto, esihist. toimiston top. arkisto.

Löydöt: Säilytyspaikka ei tiedossa, rautainen kirveenterä.

Opettaja Pietilän kirjeessä lukee, että esineen on löytänyt eräs hänen oppilaansa (Punkan) koulun läheltä, ja että Pietilä oli ottanut esineen talteen, kun se hänelle tuotiin. Muita tietoja ei ole Huom! Boström kirjoittaa esineen olevan Punkan koululla, joka ei ole kuitenkaan nykyään enää koulukäytössä vaan yksityisasuntona; tiedossa ei ole, missä esine tätä kirjoitettaessa on. Esineestä on piirros Pietilän kirjeessä, ja Boström on jäljentänyt sen kertomukseensa. Boströmin mielestä esine on luultavasti keskiajalta peräisin.

Löytöpaikan sijainti: Esineen tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa, mutta ent. Punkan koulu, jonka läheltä esine on löydetty siis, sijaitsee Janakkalan kirkolta 15 km kaakkoon, Janakkalan, Riihimäen ja Lopen yhteisestä rajapisteestä 1,8 km pohjoiseen ja valtatie kolmelta vajaa kilometri länteen. Boström ei ole merkinnyt paikkaa yleiskartoilleen, eikä koulun paikka selviä nyk. peruskartaltakaan, mutta asia selvisi inventoinnissa.

Inventointi 1984: Tervakosken kylällä sain tietää ent. Puncan koulun paikan ja kävin siellä 26. syyskuuta, mutta valitettavasti paikalla ei ollut ketään, jolta esinettä olisi voinut kysyä.

Ks. peruskartta s. 358

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2042 I2 Launonen I:20 000 (1979).

JANAKKALA 163

Peruskartta 2133 01 Ryttylä

x = 6748 08

y = 541 72

z = n. 85-86

(= arvioidun löytöpaikan
peruskoordinaatit)

Kylä: Leppäkoski

Löytöpaikka: Rankila

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 5, n:o 6)

Muita arkistolähteitä: Aarne Europaeus, Kivikautinen asuinpaikka

Janakkalan pitäjässä Rankinojan uutistilan luona. Kertomus vuodelta 1923 Museoviraston esihist. toim. top. arkistossa.

Jyri Saukkonen, Janakkala Leppäkoski Ranginoja. Kivikautisen asuinpaikan ja KM 18707 kourutaltan löytöpaikan tarkastus 1982. Kertomus Museoviraston esihist. toim. top. arkistossa.

Löydöt: Säilytyspaikka ei tiedossa, oikokirves. Löyd. Leppäkosken kartanon entisen Rankin torpan (Heikki Rankin talosta) nyk. Rankilan uutistilan maalta, talosta n. pari sataa metr. jokseenkin pohjoiseen, asemalle johtavan tien vasemmalta puolen, savikuopasta, n. 1-2 metr. syvästä savesta. (Kivikauden lappuluettelon mukaan esine on lääket. yliopp. Väinö Seppälällä, joka on näyttänyt sitä Ailiolle marraskuussa 1923; esineen nyk. säilytyspaikka ei ole tiedossa).

Löytöpaikan sijainti: Arvioitu löytöpaikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 10,5 km kaakkoon, Janakkalan ja Hausjärven väliseltä rajalta n. 300 m pohjoiseen ja Rankilan päärakennuksesta n. 200 m luoteeseen, tien länsipuolella. Löytöpaikan olen arvioinut jo yllä mainitussa kertomuksessani 1982. Vaikuttaa siltä kuin löytötietojen "talosta ... jokseenkin pohjoiseen" on epätarkasti sanottu ilmansuunnan osalta, koska tie, jonka vasemmalta eli lännen

puolelta esine on löydetty, menee talosta katsottuna suoraan luoteeseen. Tie noudattaa paikalla nykyistä kulkuaan myös sekä Boströmin kertomuksen yleiskartalla 1:30 000 (vuodelta 1925) että venäläisellä topografikartalla 1:42 000 (1885). Paikka on merkitty myös Boströmin kertomuksen yleiskartoille 1:100 000; toisessa näistä, siinä johon on merkitty myös tilat, paikkaa osoittava merkki on aivan Rankilan koillispuolella ehkä osoittaen vain tilan sijaintia. Sen sijaan Boström ei ole merkinnyt paikkaa yleiskartalleen 1:30 000, johon on vain alleviivattu Rankilan tilan nimi. Europaeuksen kertomuksessa on esineen osalta vain samat tiedot kuin lappuluettelossakin.

Inventointi 1984: Arvioidulla löytöpaikalla tai Rankilan tilalla en käynyt inventoinnissa. Paikkaa en käynyt tarkastamassa myöskään 1982. Kertomuksista päätellen Europaeus tai Boström eivät hekään ole käyneet paikalla.

Ks. peruskartta s. 368

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 164

Peruskartta 2133 01 Ryttylä

x = 6748 45

y = 541 88

z = n. 85

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Leppäkoski

Löytöpaikka: Ranginoja 1

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: Jyri Saukkonen 1982, tarkastus

Löydöt: KM 18707 kourutaltilta. Esineen on löytänyt mv. Kalle Ranki n. ½ km Rankinojan kivikautisesta asuinpaikasta. Löytäjän KM:oon toimittama esine. Diar. 14.3.1972.

KM 21870:1-2 kaksi hiointa (toinen mahdollisesti vain hioimen katkelma). Esineet on löytänyt Ranginojan tilan väki joitakin vuosia aiemmin (ennen v. 1982), tarkka löytöaika ei ole tiedossa, pellolta, n. 50 m Ranginojan päärakennuksesta kaakkoon. Tilanväen kertoman mukaan myös kourutaltilta KM 18707 on löydetty samalta pellolta. Kivikautiset(?) löydöt, jotka hum. kand. Jyri Saukkonen sai lahjana Ranginojan tilan isännältä lokakuussa 1982 käydessään tarkastamassa Ranginojan kivikautista asuinpaikkaa Hausjärven inventoinnin yhteydessä. Diar. 11.3.1983.

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikka sijaitsee Janakkalan kirkolta vajaat 11 km kaakkoon, Puujoesta 900 m itään ja siis Ranginojan päärakennuksesta n. 50 m kaakkoon, pellolta, jonka kohdalla maasto laskee loivasti kohti etelää ja kaakkoa.

Tarkastuksesta 1982: KM 18707:n löytökunnaksi oli alkuperäisissä arkisto tiedoissa merkitty Hausjärvi, mutta tehdessäni Hausjärven inventointia 1982, selvisi, että esine onkin löydetty Janakkalasta. Tarkka löytöpaikkakin selvisi Ranginojan talossa, mutta itse löytöpaikkaa en päässyt 1982 tarkastamaan alueen ollessa laitumena.

- Inventoinnissa 1984 en käynyt Ranginojalla lainkaan.

Ks. peruskatta s. 368

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 165

Peruskartta 2133 01 Ryttylä

x = 6748 51-53

y = 542 12-13

z = n. 91

(= Europaeuksen tarkastaman löytö-
paikan peruskoordinaatit, josta
peräisin muut löydöt paitsi
KM 21869)

x = 6748 50

y = 542 10

z = n. 90

(= KM 21869:n löytöpaikan perus-
koordinaatit)

Kylä: Kernaala

Löytöpaikka: Ranginoja 2

- kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Maanomistaja 1985: Ehrnrooth, Casimir

Unioninkatu 4, 00130 Helsinki

Tila: Storgård RN:o 1:62

Asuinpaikan sijainti: Ranginojan asuinpaikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 11 km kaakkoon, Ranginojan talosta n. 300 m itään, Someronvuori-nimisen lähinnä etelä-pohjois-suuntaisen harjun länsireunalla. Paikka on luoteesta kaakkoon suuntautuvan matalan, metsäisen harjanteen laella jaosittain sen loivasti lounaaseen viettävällä rinneellä. Peruskartalla harjannetta kiertää 90 m:n korkeuskäyrä. Aarne Europaeuksen 1923 tarkastama paikka, josta ovat yhdestä kohtaa peräisin kaikki löydöt lukuunottamatta KM 21869:ää, sijaitsee paikalla olevan ja peruskartallekin merkityn n. 40 x 20 m:n laajuisen hiekkakuopan "keskessä, läheltä luoteisreunaa". Europaeuksen selostuksen mukainen paikka on merkitty peruskarttaotteelle (s. 368) kuten myös kvartsi-iskoksen KM 21869:nkin löytöpaikka, joka sijaitsee Europaeuksen paikasta n. 30-40 m länsilounaaseen. Tarkastuskertomuksessa 1982 sekä Janakkalan kiinteiden esihistoriallisten muinaisjäännösten luettelossa olevat koordinaatit poikkeavat jonkin verran tässä kertomuksessa olevista ja ne ovatkin epätarkemmat;

talla oleva muinaisjäännösmerkki on oikeasta paikasta 130 m liikaa luoteeseen. Löytöpaikasta ei ole muita karttoja kuin Europaeuksen kertomuksessa oleva pienimittakaavainen kartta, joten hänen tarkastamansa paikka täytyy määrittää peruskartalla vuoden 1923 tarkastuskertomuksen selostuksen perusteella.

Tutkimukset: Aarne Europaeus 1923, tarkastus

Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 4, n:o 1)

Jyri Saukkonen 1982, tarkastus

Muita arkistolähteitä ja kirjallisuutta:

Janakkalan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, n:o 27. Kanta-Hämeen seutukaavaliitto, muinaisjäännösluetteloita. Museovirasto, esihist. toimisto.

Aarne Europaeus. Kansallismuseon kivikauden kokoelman kasvu vuosina 1920-23. Suomen Museo XXXII, 1925. Helsinki 1925. S. 33.

Löydöt: Janakkalan Leppäkosken kansakoululla, uurrenuija. Esineen luettelotiedot ovat: "Löydetty Janakkalan Rankin kampake-raamiselta asuinpaikalta (luettelo n:o 8226. A. E:n kertomus Janakkalan salkussa top. arkistossa). Kts. Esihist. os:n kiertokirje kansakouluille n:o 728." Esine on se Leppäkosken kansakoululle jätetty kivinuija, josta Europaeus kirjoittaa kertomuksessaan ja jota ei löydetty Leppäkosken koululta hänen käydessään siellä tarkastusmatkansa yhteydessä; esine on ollut kuitenkin tallessa koululla ja siitä on saatu myöhemmin tieto Kansallismuseoon em. kiertokirjeen johdosta. Europaeus kirjoittaa, että esineen olivat löytäneet Rankin-ojan miehet alla mainittujen hukkaan joutuneiden saviastian-palojen kanssa "hiekanotossa kesällä 1920-22(?) - löytöaikaa ei osattu varmasti sanoa - kankaalta, n. 300 metr. Rankin-ojan talosta itään, pienehköstä hiekkakuopasta, joka sijaitsee

jo Vanaantaustan kartanon metsämaalla". Kaikki löydöt olivat olleet yhdessä koossa, n. 25-50 cm:n syvyydessä.

Ei tallessa, saviastianpaloja. Kivinuijan ohella Rankinojan miehet olivat löytäneet paikalta siis myös saviastianpaloja, joista osa oli jätetty niin ikään Leppäkosken kansakoululle. Näitäkään ei koululta löytynyt Europaeuksen käydessä siellä tarkastusmatkansa yhteydessä, eikä niistä ole saatu tietoja myöhemminkään. Muidenkaan Rankinojan miesten löytämien saviastianpalojen kohtalo ei ole tiedossa. Saviastianpaloista Europaeus kirjoittaa: "... saviastianpaloja joissa oli ollut 'rahalla painettuja' koristeita (kampaleimoja). Toisten mukaan oli paikalta löydetty ehyt saviastia, mutta kun havainnot löydöstä näyttivät kaikin puolin epävakaisilta, ei tähän tiedonantoon voi kiinnittää huomiota. Kiviesine oli - samoin kuin pari isointa saviastianpalaa, jätetty Leppäkosken kansakoululle, ..."

KM 8226 saviastianpaloja n. 40 kpl (kampakeramiikkaa). Löydetty Rankinojan talon luota, talosta, joka on ent. Leppäkosken kartanon torppa ja äskettäin erotettu siitä itsenäiseksi tilaksi, n. 300 m itään pienestä hietakuopasta Vanaantaustan kartanon maalla. Leppäkosken asemalta on paikalle n. 4 km kohti kaakkoa. Ks. A. Europaeuksen kertomusta löytöpaikasta Top. arkistossa. Maisteri A. Europaeuksen virkamatkaltaan elo-syysk. 1923 tuomia esineitä. Diar. 1/X 1923.

KM 21869 kvartsi-iskos, jonka Jyri Saukkonen löysi lokakuussa 1982 Ranginojan kivi-kautiselta asuinpaikalta, n. 30-40 m länsilounaaseen (luettelotietojen mukaan n. 50 m länteen) paikasta, josta edellä luetellut esineet on löydetty ja jonka Aarne Europaeus tarkasti 1923. Iskos löytyi paikan tarkastuksessa hiekkakuopalle lännestä tulevalta polulta. Diar. 11.3.1983

Inventointi 1984: Paikkaa ei käyty tarkastamassa, koska edellisestä tarkastuksesta oli vain pari vuotta.

Ks. peruskartta s. 368

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 166

Peruskartta 2133 01 Ryttylä

x = 6749 57

y = 541 65

z = n. 84

(= Someronlähteen peruskoordinaatit)

Kylä: Kernaala

Paikka: Someronlähde

- ns. uhrilähde, luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 38,
n:o 14 ja s. 56)

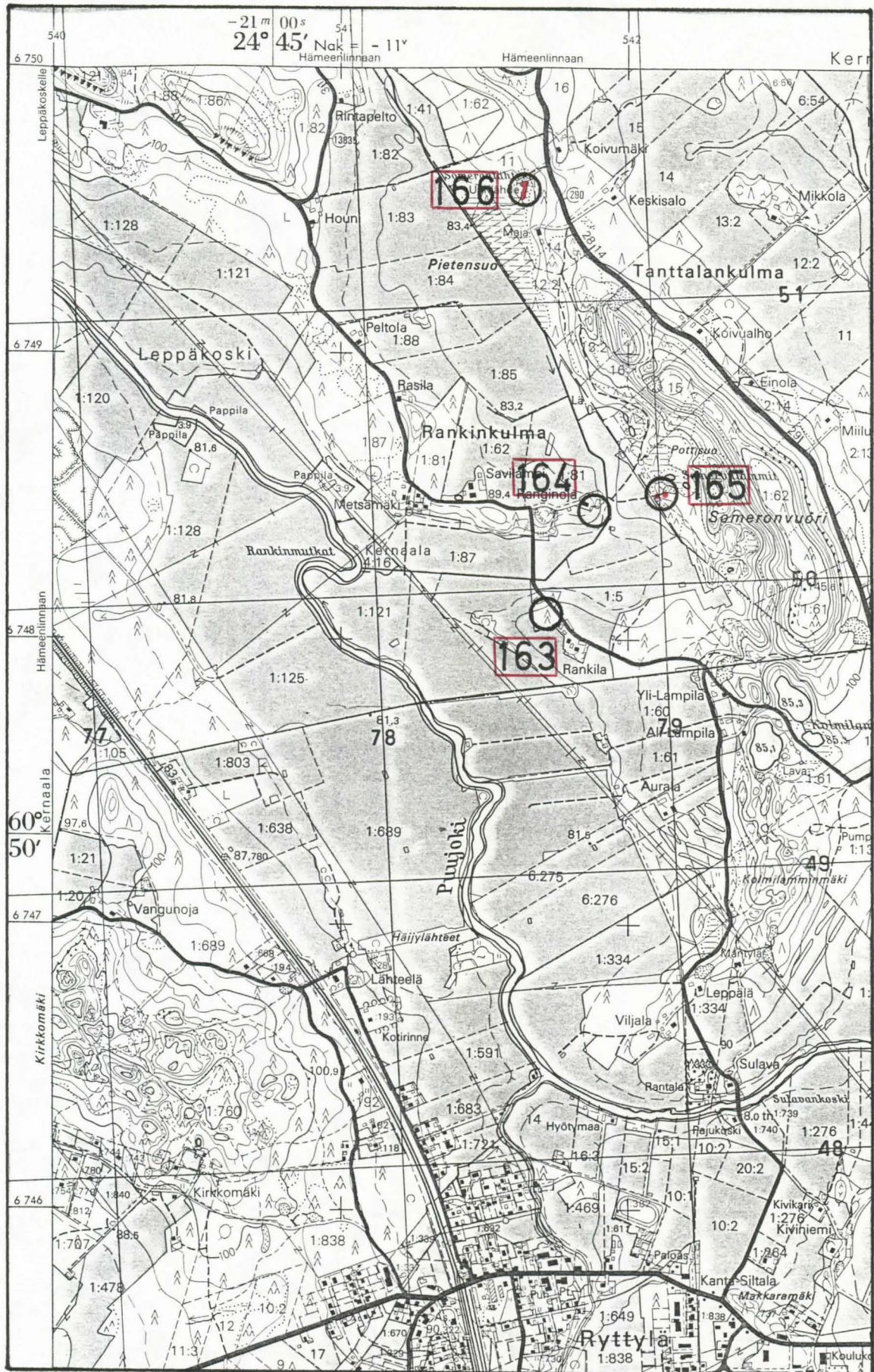
Lähteen sijainti: Someronlähde sijaitsee Janakkalan kirkolta 10 km kaakkoon ja Turenki-Turkhauta -maantieltä 100 m länteen. Paikka on suoperäistä metsämaata. Lähde on merkitty peruskartalle nimellä ja lähteen vieressä lukee lisäksi "Uhrilähde". Lähde on merkitty myös Boströmin kertomuksen yleiskartalle 1:30 000.

Lähteen kuvaus: Peruskartalta mitattuna lähde on varsin kookas: pituudeltaan n. 60-70 m ja leveydeltään n. 10-20 m. Boströmin kertomuksessa lähteestä ei ole kuvausta. - Inventoinnissa 1984 Someronlähdettä ei käyty tarkastamassa.

Lähteen käytöstä ja siihen liittyvistä tarinoista: Lähteeseen on uhrattu otettaessa sammasvettä. Kertomusten mukaan siihen olisi piilotettu kuparisia kattiloita tai viinapannu täynnä rahaa lähdetäessä vihollista pakoon. (Tiedot Boströmin kertomuksessa).

Ks. peruskartta s. 368

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I33 01 Ryttylä 1:20 000 (1979).

JANAKKALA 167

Peruskartta 2133 01 Ryttylä

x = 6749 87

y = 546 48

z = 81-82

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Turenki

Löytöpaikka: Jokimaa

- myöhäiskivikautinen tai pronssikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 6,
n:o 19)

Muita arkistolähteitä: Erkki Mäkelän kirje, Jokimaalla 9.2.-86,
karttoineen. Museoviraston esihist. toimiston arkisto.

Löydöt: KM 11454 yksinkertainen reikäkirves (luetteloitu vasarakirveenä). Pääluettelon tiedot löytöpaikasta ovat: "Esine on löydetty kesällä 1935 Janakkalan pit. Turengin kylästä Puujoen rannalta Jokimaan tilan maalta ojaa kaivettaessa. Esine oli aivan maan pinnalla. Maanlaatu paikalla on savea. Virkateitse Kansallismuseoon saapunut ja 400 mk:lla lunastettu esine. Verif. Diar. 25/VI 1945." Verifikaateissa lukee lisäksi: "Löytäjä maanviljelijä Juho Väinö Mäkelä. Samasta paikasta löytyi mukana seuraava kivenkappale kesällä 1944. Esineet löyt. n. 10 m:n etäisyydeltä toisistaan. Löytäjä ei ollut havainnut löytöpaikalla mitään erityistä." Esine on saatu museoon siis 1945, mutta varhaisimmat tiedot siitä on Berit Boströmin inventointikertomuksessa 1942. Boström kirjoittaa: "Turengin kylä. Mäkelässä eli Metsä-Mäkelässä (omist. Juho Väinö Mäkelä, os. Ryttylä, Turkhauta) näin vasarakirveen, jonka Erkki Mäkelä n. 10 v. sitten löysi Puujoen rannalta Mäkelään kuuluvan Jokimaan tilan maasta. Kirves on 11,5 cm. p., suurin leveys 6 cm., reiän kohdalta 4 cm. paksu. Reiän halkaisija on yläpuolelta 2,5 cm. ja alapuolelta 2,3 cm. (Piiros n:o 1)." Erkki Mäkelä kirjoittaa kirjeessään 9.2.-86: "Kirves ei löytynyt ojasta. Miehet kyllä olivat ojankaivuussa, kun vein heille kahvia.

Kuljin joen rantaa kun osui silmiin ihmeen sileä kiven pinta aika lähellä vettä. Kaivoin sen kepillä esiin. Niihin aikoihin perattiin Leppäkoskea niin vesi oli alhaalla. Sillä kohtaa on rannassa savikuopan mukainen syväne pellolle päin."

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikka sijaitsee tasaisella peltoalueella aivan Puujoen varressa, joen koillisrannalla, Janakkalan kirkolta 14 km itäkaakkoon ja Metsä-Mäkelän tilalta 600 m etelään. Puujokea noudattaa paikalla Janakkalan ja Hausjärven välinen raja. Tarkka löytöpaikka on merkitty Erkki Mäkelän kirjeen karttaan ja se on myös Boströmin kertomuksen yleiskartoilla. Löytötiedoissa mainittua Jokimaan tilaa, jonka maata löytöpaikka on ollut ainakin esineen löytöaikoihin, ei ole ainakaan nimellä nyk. peruskartoilla, mutta Jokimaa-niminen kylä on löytöpaikalta runsaat kaksi kilometriä pohjoiskoilliseen.

Inventointi 1984: Löytöpaikkaa ei tarkastettu inventoinnissa; tehdessäni kertomusta helmikuussa 1986 varmistin vielä tarkan löytöpaikan ottamalla yhteyttä löytäjään Erkki Mäkelään, ks. edellä mainittua Mäkelän kirjettä karttoineen.

Ks. peruskartta s. 371

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I33 OI Ryttylä I:20 000 (1979).

6750

6749

6748

6747

6746

JANAKKALA 168

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6750 45

y = 546 74

z = n. 85

(= kiviröykkiön likimääräiset
peruskoordinaatit)

Kylä: Turenki

Löytöpaikka: Mäkelä

- kiviröykkiö, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 53,
n:o 20)

Löydöt: -

Röykkiön sijainti: Boströmin selostuksen ja top. arkistossa olevan topografisen kartan Mk. 1:42 000 lehti 1520:n mukaan, jolle röykkiö on merkitty, röykkiö sijaitsee Janakkalan kirkolta 14,5 km itäkaakkoon ja Mäkelän päärakennuksesta n. 400 m itään, erään mäen takana. Sen sijaan Boströmin inventointikertomuksen yleiskartalla 1:30 000 röykkiö on hieman väärässä paikassa, Mäkelän päärakennuksesta n. 200 m koilliseen. - Inventoinnissa 1984 röykkiön sijaintia ei selvitelty.

Röykkiön kuvaus: Boströmin mukaan röykkiö on matala, kooltaan n. 1,5 x 2 metriä ja mahdollisesti tulisija.

Ks. peruskartta s. 384

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 169

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6751 24

y = 546 06

z = n. 82

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Monikkala

Löytöpaikka: Valkama

- kivistinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 20732 suippohamarainen vasarakirves. Kirveen on löytänyt kesällä 1979 mv. Mikko Nurminen (Tanttala, 14200 Turenki) Janakkalan Monikkalan kylässä olevalta omistamaltaan Valkaman tilalta Heinäjoen varrelta, peltotöissä, savimaasta, maan pinnalta. Se on mahdollisesti joutunut paikalle edellisenä syksynä kun paikalla suoritettiin joen ruoppausta siltatyön vuoksi. Ruopattu maa levitettiin ko. pellolle. Pk 2133 02 Mallinkainen, x = 6751 24, y = 546 06. Kivistinen irtolöytö, jonka museonjohtaja Marja-Liisa Ripatti Hämeenlinnan kaupungin historiallisesta museosta (Lukiokatu 6, 13100 Hämeenlinna 10) on lähettänyt Kansallismuseoon. Lunastus 250,-. Verif. Diar. 15.1.1980.

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 14 km kaakkoon, Valkaman päärakennuksesta 550 m kaakkoon, Heinäjoen ja maantien välisellä kapealla peltokaistalla. Verifikaateissa on peruskarttaote, johon löytöpaikka on merkitty. Peltokaista, jolla löytöpaikka sijaitsee, on tasaista maastoa ja maaperä on savea.

Inventointi 1984: Tarkastin löytöpaikan 24. lokakuuta. Pellon pinnalla ei näkynyt mitään löydöksiä.

Ks. peruskartta s. 384

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 170

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6751 85

y = 546 67

z = n. 85

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Jokimaa

Löytöpaikka: Kaislaranta

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 6, n:o 18)

Löydöt: KM 11329 tasataltta Löytänyt lahjoittaja heinäk. 1932

Kaislaranta-nimisen talonsa maasta, n. 50-70 m asuinraken-
nuksesta lounaaseen. Kiviesine, jonka mv. Juho Numminen
(os. Turenki, Mallinkainen, Seppälä) lahjoitti ja maist.
Berit Boström 25/7 42 toi museoon.

Löytöpaikan sijainti: Taltan löytöpaikka sijaitsee Janakkalan kir-
kolta n. 14 km itäkaakkoon ja Jokimaan kylässä olevan Haukilammin
lounaispuolella. Löytöpaikan sijainti on määritelty Boströmin kerto-
muksen yleiskartan 1:30 000 perusteella, johon löytöpaikka on mer-
kitty. (Sekä luettelotietojen että Boströmin kertomuksen tekstin
ja yleiskartan 1:30 000 mukaan paikka on Ikaloisten kylää, mutta
nyk. peruskartalla alueen kylänimenä on Jokimaa.)

Inventointi 1984: Kävin paikalla inventoinnissa 24. lokakuuta,
jolloin peltoalue, jolta esine on löydetty, oli vielä kyntämättä.
Paikkaa ei voinut siis tarkastaa; maasto viettää paikalla kuitenkin
kohti luodetta.

Ks. peruskartta s. 384

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 171

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6752 64

y = 546 28

z = 85

(= sen lähteen peruskoordinaatit,
jonka läheltä esine oletettavas-
ti on löydetty)

Kylä: Jokimaa

Löytöpaikka: Vuorenmaa

- kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 9,
n:o 35)

Muita arkistolähteitä: Kapt. J. Lehtisen kirje, Vammala 12.3.43,
Maist. B. Boströmille, Helsinki. Museovirasto, esihist.
toimiston top. arkisto.

Löydöt: Ei tallessa, reikäkivi. Boström kirjoittaa löydöstä: "Sain kuulla, että Vuorenmaassa (omist. Eeti Vuorenmaa, os. Tu- renki, Mallinkainen) olisi säilytetty kiviesinettä. Paikalla sain tietää, että Oskari Vuorenmaa jo kauan sitten oli löytänyt reiällisen, kolmikulmaisen kiviesineen savimaasta etään lähteen likeltä ja n. 500 m. asuinrakennuksesta koilliseen päin. Nykyään kivi on hukassa." Kapt. Lehtisen kirjeessä mainitaan lisäksi, että esine oli pistetty reiästään kuusenoksaan, josta se oli sitten hävinnyt. Lehtisen kirjeessä esineestä on lisäksi piirros, jonka Boström on kopiaoinut kertomukseensa.

Löytöpaikan sijainti: Peruskarttaotteelle (s. 384) on merkitty se lähde, jota otaksun Boströmin tarkoittavan. Lähde on merkitty peruskartallekin (Lä.) ja sijaitsee Janakkalan kirkolta 13 km itä-koilliseen ja Vuorenmaan päärakennuksesta 650 m koilliseen, joten vaikuttaa siltä kuin Boströmin mainitsema etäisyys Vuorenmaasta, n. 500 m, olisi arviomitta. Boströmin kertomuksen yleiskartoille löydön osalta on merkitty Vuorenmaan tilan paikka. (Boströmin ker-

tomuksen tekstin ja yleiskartan 1:30 000 mukaan paikka on Ikalosten kylää, mutta nyk. peruskartalla alueen kylänimenä on Jokimaa.)

Inventointi 1984: Löytöpaikkaa ei selvitelty eikä tarkastettu inventoinnissa, mutta käydessäni 6. syyskuuta Otto Tyrylahden (os. Heinäjoki, 14200 Turenki) puheilla selvittelemässä KM 17209 ja 17210:n löytöpaikkoja, hän alkoi puhua samasta esineestä. Ainoa mitä Tyrylahti esineestä kuitenkin muisti oli, että hän oli nähnyt sen n. 50 vuotta sitten Vuorenmaan talon pihassa olevan kuusen oksaan asetettuna.

Ks. peruskartta s. 384

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 172

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6752 67

y = 546 60

z = n. 85

(= hävitetyn kiviröykkiön perus-
koordinaatit)

Kylä: Jokimaa

Paikka: Haukijoki 1

- hävitetty kiviröykkiö, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 53,
n:o 19)

Löydöt: -

Paikan sijainti: Röykkiö on sijainnut Janakkalan kirkolta 14 km itäkaakkoon, Ohrapellon talosta 500 m etelään ja Lähdeojan itäpuolella. Paikka on laajan peltoalueen keskellä. Paikan määrittäminen perustuu Boströmin inventointikertomuksen yleiskarttaan 1:30 000, johon paikka on merkitty. Yllä olevat koordinaatit ovat samat, jotka tässä kertomuksessa on ilmoitettu kohteen JANAKKALA 173:n koordinaateiksi, koska paikkojen etäisyys toisistaan on Boströmin mukaan vain 20 m. (Boströmin kertomuksen selostuksen ja yleiskartan 1:30 000 mukaan paikka on Ikaloisten kylän alueella, mutta nyk. peruskartalla alueen kylännimenä on Jokimaa.)

Röykkiön kuvaus: Boström kuvaa röykkiötä seuraavasti: "Haukijoen talon ... maalla on kuulemma ollut kiviröykkiö, joka oli painunut maahan. Röykkiötä purettaessa huomattiin, että kivet olivat palaneita. ... Röykkiöstä ei tullut kovin monta kuormaa kiviä." Boströmin mielestä röykkiö oli nähtävästi tulisija (koska kivet olivat palaneita).

Inventointi 1984: Tarkastin löytöpaikkaa ja sen ympäristöä inventoinnissa 24. lokakuuta. En havainnut paikalla mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Alue oli saviperäistä peltomaata

loivasti lounaaseen viettävällä rinteellä.

Ks. peruskartta s. 384

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 173

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6752 67

y = 546 60

z = n. 85

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Jokimaa

Löytöpaikka: Haukijoki 2

- kivistinen löytöpaikka(?), luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 9,
n:o 34)

Löydöt: Ei tallessa, kiviesine. Boström kirjoittaa kertomuksessaan, että Haukijoen talossa kerrottiin eräs kiviesine löydetyn n. 20-30 vuotta aikaisemmin Haukijoen läheltä, suo- ja savimaan rajalta. Löytöpaikalta n. 10-15 m:n päässä on Boströmin mukaan lähde ja n. 20 m:n päässä röykkiö, joka kaikesta päättäen on liedensija tms. (ks. kohde JANAKKALA 172). Esine ei ollut enää tallessa vuonna 1942, mutta sen kerrottiin olleen muodoltaan melko pyöreän, läpimitaltaan n. 25-30 cm ja korkeudeltaan n. 10-15 cm. Esineen keskellä oli ollut pyöreä kulutus. Boströmin mielestä kysymyksessä on mahdollisesti hioinkivi ja siis kivistinen löytöpaikka, mutta koska löytö ei ole tallessa ja sen luonne ei ole siis varma, esineen kivistisyyteen on suhtauduttu varauksellisesti tässä kertomuksessa. (Boströmin kertomuksen mukaan paikka on Ikaloisten kylän alueella, mutta nykyisellä peruskartalla kylänimenä on Jokimaa.)

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 14 km itäkaakkoon, Ohrapellon talosta 500 m etelään ja Lähdeojan itäpuolella. Paikka on laajan peltoalueen keskellä. Löytöpaikan määrittäminen perustuu Boströmin inventointikertomuksen yleiskarttaan 1:30 000, johon paikka on merkitty. (Yllä olevat koordinaatit ovat samat, jotka tässä kertomuksessa on ilmoitettu kohteen JANAKKALA 172:n röykkiön koordinaateiksi, koska paikkojen etäisyys toisistaan on vain 20 m.)

Inventointi 1984: Löytöpaikan ja sen ympäristön tarkastin inventoinnissa 24. lokakuuta. Paikalla en havainnut mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Alue oli saviperäistä peltomaata loivasti lounaaseen viettävällä rinteellä.

Ks. peruskartta s. 384

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 174

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6733 13

y = 546 58

z = n. 99

(= Ohrapellon päärakennuksen perus-
koordinaatit)

Kylä: Jokimaa

Paikka: Haukijoki 3

- "jättekast", luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: -

Tiedot paikasta ovat seuraavissa C. A. Gottlundin muisiinpanoissa museoviraston kirjastossa: Antiquariska Samlingar I, s. 41, n:o 276 ja s. 154, n:o 153 sekä Antiquariska Anteckningar I. Nylands och Tavastehus Län, s. 335.

Paikan sijainti: Muinaisjäännöksen tarkka sijainti ei ole tiedossa. Gottlund kirjoittaa vain sen olevan lähellä Haukijoen tilaa (nära intill gården), jota ei ole nykyisellä peruskartalla, mutta joka on esim. Berit Boströmin Janakkalan inventointikertomuksen 1942 yleiskartalla 1:30 000 ja sijaitsee siinä peruskartalla olevan Ohrapellon tilan paikkeilla, Janakkalan kirkolta n. 14 km itään. Gottlund ei kuvaile muinaisjäännöstä mitenkään. - Inventoinnissa 1984 kohteen sijaintia ei selvitelty.

Ks. peruskartta s. 384

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 175

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6754 35-50

y = 546 09-20

z = 99-106

(= sen peltoalueen peruskoordinaatit, jolla tulensijat ovat olleet)

Kylä: Hiisi

Paikka: Männistö

- ainakin kolme hävitettyä tulensijaa, jotka arvelun mukaan ovat olleet lappalaisten muistoja, luokka II/III?

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 52-53, n:ot 16-18)

Löydöt: -

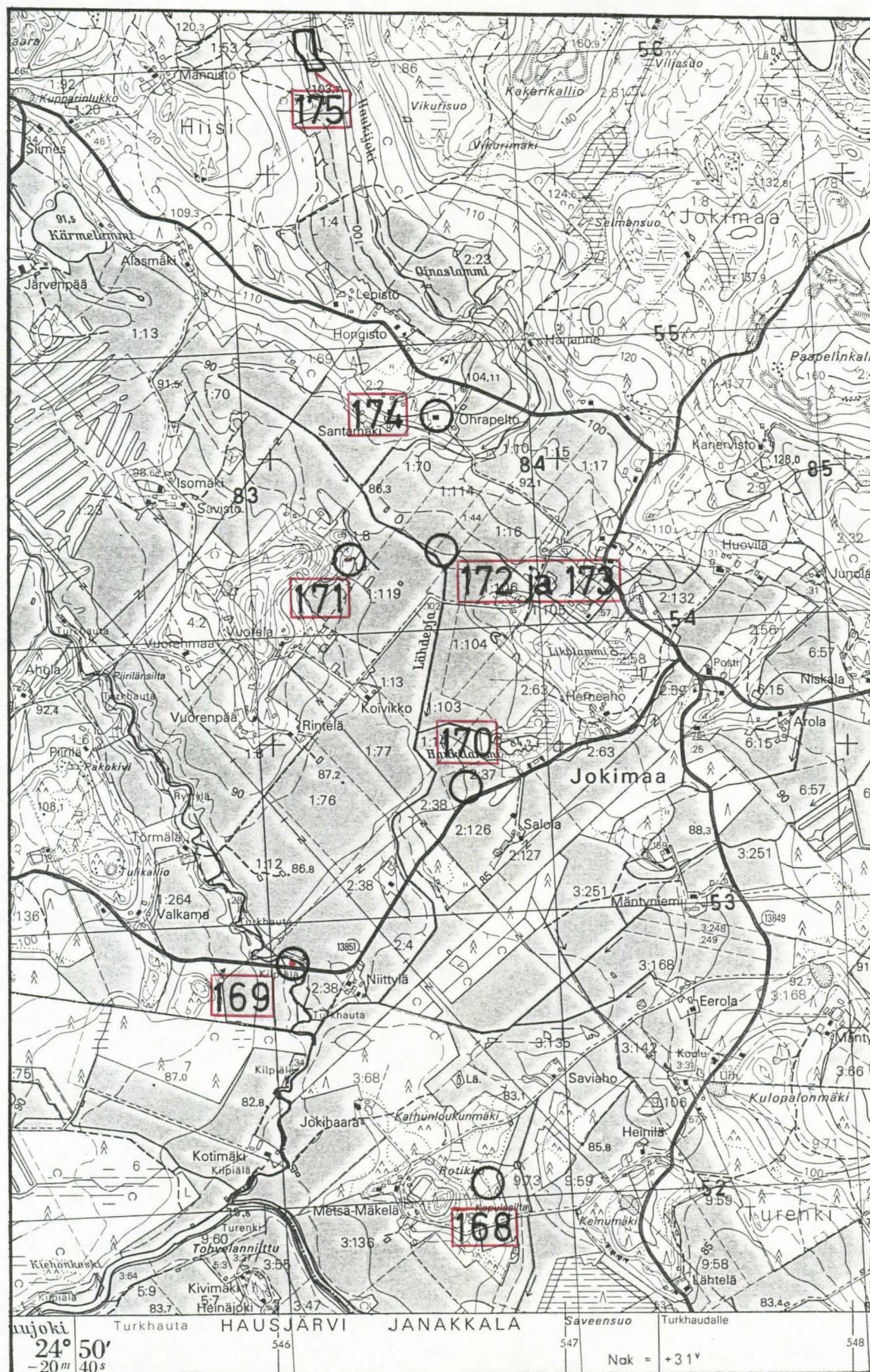
Paikan sijainti: Tulensijat ovat sijainneet Janakkalan kirkolta 13,5 km itään, Männistön päärakennuksesta n. 600 m itään ja aivan Haukijoen läntipuolella. Ne ovat olleet pellolla, itään viettävän mäenrinteen alapuolella, yksi n. 15 m:n päässä Haukijoesta ja muut vähän edempänä, n. 4-5, 6-7 ja 10 m joenpintaa ylempänä. Paikan sijainnin määrittäminen perustuu Boströmin inventointikertomukseen tekstiin ja yleiskarttaan 1:30 000. (Alue on peruskartalla Hiiden kylää, vaikka se Boströmin tekstin ja yleiskarttojen mukaan on Iso-Hiiden kylää). - Inventoinnissa 1984 aluetta ei tarkastettu.

Tulensijojen kuvaus: Boströmille tulensijoista oli kertonut Männistön tilan tuolloin omistanut Vilho Männistö. Tulensijojen läpimitta oli n. kaksi metriä ja ne olivat olleet maanpinnan tasalla, n. 30 cm:n syvyisessä ruokamullassa. Niillä oli tasaiset reunat, mutta Männistö ei tiennyt, olivatko ne pyöreät vai neliskulmaiset. Tulensijat oli hävitetty jo monta vuotta ennen Boströmin inventointia. Tällöin ei ollut löytynyt mitään, mutta kivet olivat olleet palaneita ja ne olivat olleet lohkokiviä, joita jaksoi hyvin nostaa.

Arvelu lappalaisista: Vilho Männistön arvelun mukaan tulensijat ovat lappalaisten muistoja, mutta tiedossa ei ole, onko arvelussa kyse laajemmalle levinneestä käsityksestä vaiko vain Männistön henkilökohtaisesta käsityksestä.

Ks. peruskartta s. 384

- Lisäyksiä:

6754

6753

6752

6751

6750

Ote peruskartasta 2I33 02 Mallinkainen I:20 000 (1979).

JANAKKALA 176

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6751 39

y = 547 58

z = n. 90

(= paikan arvioidut peruskoordinaatit)

Kylä: Turenki

Paikka: Mäntyniemi

- hävitetty "jonkinlainen kiukaan tai tulisijan tapainen"
muinaisjäännös, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 53,
n:o 21)

Muita arkistolähteitä: Lauri Mäkelän kirje, päivätty Lopella 1/III
1943, Herra B. Boströmille, Helsinki. Museovirasto,
esihist. toimiston top. arkisto.

Löydöt: -

Paikan sijainti: Muinaisjäännös on sijannut Janakkalan kirkolta
n. 15 km itäkaakkoon, Mäkelän kirjeessä olevan kartan mukaan lähel-
lä Mäntyniemen tilaa, ehkä n. 200 m tilasta kaakkoon, kuten Boström
on kertomuksessaan olettanut. Paikka on merkitty myös Boströmin
kertomuksen yleiskartoille.

Muinaisjäännöksen kuvaus: Muinaisjäännös oli löydetty peltoa raivat-
taessa ja lienee hävitetty tällöin. Mäkelä kirjoittaa paikasta:
"...siinä oli ollut jonkinlainen kiukaan tai tulisijan tapainen
kivistä päätellen niistä oli paljon palaneita". Mäkelä pitää kir-
jeessään paikkaa kivikautisena asuinpaikkana tai ainakin hyvin
varhaiselta ajalta peräisin olevana. Boström kirjoittaa vain tuli-
sijantapaisesta röykkiöstä. Löydön luonne ja ajoitus eivät ole
siis selvillä. - Inventoinnissa 1984 asiaa ei selvitelty eikä paik-
kaa tarkastettu.

Ks. peruskartta s. 391

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 177

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6751 97

y = 549 18

z = n. 100-105

(= paikan peruskoordinaatit)

Kylä: Mallinkainen

Paikka: Jussila

- hävitetty "sammalien peitossa (ollut) noin metrin laajuinen kivikasa, jossa oli ainakin kolmea eri mallia ihmiskäden muokkaamia kiviä", luokka III.

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 9, n:o 33)

Muita arkistolähteitä: Lauri Mäkelän kirje Herra B. Boströmille, Helsinki, päivätty Lopella 1/III 1943. Museoviraston esihist. toimiston top. ark.

Paikan sijainti: Kivikasa on sijainnut Janakkalan kirkolta 17 km itäkaakkoon, Jussilan talon maalla (ainakin 1942), päärakennuksesta 500 m luoteeseen ja aivan maantien pohjoispuolella. Kasa oli sijainnut korkean kallion sivustalla, kahden metrin päässä kalliosista, metsämaastossa. Paikan määrittäminen perustuu Mäkelän kirjeeseen karttoineen sekä Boströmin inventointikertomuksen yleiskarttaan 1:30 000.

Muinaisjäännöksen kuvaus: Mäkelä kirjoittaa: "...tuli silmiin maasta esiin pistävä teräväksi hijottu ohut kivi mutta kun me (Mäkelä ja pari hänen toveriaan) sitä aloimme vetää pois niin siinä olikin sammalien peitossa noin metrin laajuinen kivikasa jossa oli ainakin kolmea eri mallia ihmiskäden muokkaamia kiviä me hajotettiin koko kasa ja hakattiin palasiksi ja heiteltiin ympäri metsää muuten ne näytti jo ennestään särkyneiltä...piirrän tähän muutamia...kolmisärmäinen (piirros)...molemmat sivut ja toinen pää terävät (piirros) hyvin ohut nelikulmaisen sahaviilan mallinen mutta toinen pää terävä. Yksi kai oli muistaakseni nykyaikaisen meisselin mallinen leveys noin 2 tuumaa. En ymmärrä mitä tarkoitusta varten se

iso nelisärmäinen käytettiin, ehein oli noin pualen metrin mittainen, niistä oli jo ennestään paljon särkyneitä vaikutti vähän niinkuin romukasalta, mitään rautaesineitä siinä ei ollut." Mäkelän kuvaama löytö oli tehty n. 42 vuotta aikaisemmin eli n. v. 1900 marjoja etsittäessä.

Muinaisjäännöksen luonne: Lauri Mäkelä ei kirjeessään esitä mitään käsitystä kohteen luonteesta. Berit Boström pitää inventointikertomuksessaan Laurilan kuvaamia ihmiskäden muovaamia kiviä kiviesineinä, mutta ei ole varma, ovatko ne kivikautisia. Alunperin Boström oli saanut tiedon löydöstä Lauri Mäkelän veljeltä J. V. Mäkelältä, joka oli kertonut veljensä löytämistä muinaisesineistä. Sen sijaan Boström ei kertomuksessaan kiinnitä huomiota siihen, että kyseessä on ollut pieni kivikasa. Käsittääkseni kyseiset ihmisen muovaamat kivet eivät liene olleet varsinaisesti kiviesineitä, vaan että kyseinen kivikasa on koostunut pitkulaisista, luiskamaisista kivistä, joko ihmisen muovaamista tai luontaisista. Jälkimmäisessä tapauksessa on ehkä alunperin kyse luontaisesta kivistä, joka on rapautumisen johdosta luonnostaan lohjennut pitkulaisiin kappaleisiin, jotka koulupoikien silmissä ovat näyttäneet ihmisen muovaamilta. Tämä selitys on mielestäni ehkä todennäköisin, mutta asiaa ei voi pitää tietystikään varmana. Kyseessä eivät kuitenkaan ole kivikautiset löydöt, kuten Boström pitää mahdollisena. - Inventoinnissa 1984 asiaa ei selvitelty eikä paikkaa tarkastettu.

Ks. peruskartta s. 391

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 178

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6753 03

y = 547 71

z = 134

(= Kanerviston päärakennuksen
peruskoordinaatit)

Kylä: Jokimaa

Löytöpaikka: Kanervisto

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 6,
n:o 14)

Löydöt: KM 1832:4 onsitaltta, joka on löydetty likeltä Mallinkaisten järveä Kanerviston torpan maalta. Saman torpan antama. A. O. Heikelin helmikuun 6. pnä 1877 muinaismuistoyhdistykselle tuomia kiviesineitä. Kso muinaismuistoyhdistyksen pöytäk. sanotusta päivästä ja Heikelin kert. muinaisj. Hauhon kihl. n:o 65, Kuittikirja n:o 421.

Löytöpaikan sijainti: Esineen tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa, mutta löytötietojen perusteella se saattaa olla jossain nyk. Kanerviston tilan ja Mallinkaistenjärven välimailloilla; Kanervisto sijaitsee Janakkalan kirkolta 15 km itään ja Mallinkaistenjärvestä kilometrin lounaaseen. Boströmin kertomuksen yleiskartoille löydön osalta on merkitty myös Kanerviston tila. (Boströmin kertomuksen mukaan Kanervisto on Mallinkaisten kylässä, mutta nyk. peruskartan mukaan se on Jokimaan kylää.)

Inventointi 1984: Kävin Kanervistossa 24. lokakuuta. Talonväki ei tiennyt löydöstä mitään.

Ks. peruskartta s. 391

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 179

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6754 63

y = 549 68

z = n. 117

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000 mukai-
sen löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Monikkala/Mallinkainen

Löytöpaikka: Mallinkaistenjärven ja Saparojärven välinen salmi

- yksipuisen ruuhen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 45,
n:o 19)

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Mallinkaistenjärven etelä-
osassa, sen ja Saparojärven välisessä salmessa, Janakkalan kirkolta
17 km itään. Salmea noudattaa Monikkalan ja Mallinkaisten kylien
välinen raja.

Ruuhen kuvaus: Boströmille ruuhesta kertoneen Juho Väinö Mäkelän
mukaan ruuhi on ollut pyöreäpohjainen ja laitoja ei ollut paljon.
Ruuhi oli hävitetty polttamalla.

Ks. peruskartta s. 391

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 180

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6754 63

y = 659 67

z = n. 117

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoordi-
naatit)

Kylä: Monikkala

Löytöpaikka: Valskerinlahti (eli Isonkallionlahti)

- yksipuisen ruuhen löytöpaikka, luokka III

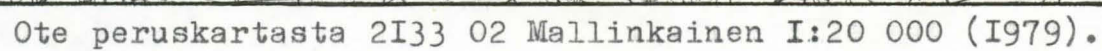
Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 45,
n:o 20)

Tiedot löydöstä ovat Boströmin kertomuksessa, jossa siitä lukee
vain: "Kertoman mukaan ... ruuhi mahdollisesti on löydetty Isonkal-
lionlahdesta, sen itärannalta, mutta isäntä ei ollut ihan varma
siitä". Muita tietoja ruuhesta ei ole.

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 17 km
itään. Nykyisellä peruskartalla Isonkallionlahden nimi on Valskerin-
lahti. Samanniminen kallio on lahden itärannalla.

Ks. peruskartta s. 391

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I33 02 Mallinkainen I:20 000 (1979).

JANAKKALA 181

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6755 20

y = 549 15

z = n. 177

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoor-
dinaatit)

Kylä: Monikkala

Löytöpaikka: Kahilahti

- yksipuisen ruuhan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 45,
n:o 18)

Löytöpaikan sijainti: Boström kirjoittaa Mäenpään emännän Aino Vilenin nähneen yksipuisen ruuhan n. 40 vuotta aiemmin (n. 1902) Mallinkaistenjärvessä, järven itärannalla. Boströmin yleiskartalle paikka on merkitty järven itärannalla olevan pienen Kahilahden kohdalle.

Ruuhien kuvaus: Tarkempaa kuvausta ruuhesta ei ole. Boström kirjoittaa, että ruuhi on hävitetty, luultavasti poltettu.

Ks. peruskartta s. 396

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 182

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6756 02

y = 548 13

z = n. 117

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoor-
dinaatit)

Kylä: Monikkala

Löytöpaikka: Niemelänlahti

- yksipuisen ruuhen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 45,
n:o 17)

Löytöpaikan sijainti: Boström kirjoittaa Mäenpään emännän Aino Vilenin nähneen yksipuisen ruuhen n. 40 vuotta aiemmin (n. 1902) Mallinkaistenjärvessä, lähellä Niemelää. Boströmin yleiskartalle paikka on merkitty aivan järven pohjoispäähän, Niemelänlahden perukkaan. Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 15,5 km itään.

Ruuhen kuvaus: Tarkempaa kuvausta ruuhesta ei ole. Boström kirjoittaa, että ruuhi on hävitetty, luultavasti poltettu.

Ks. peruskartta s. 396

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 183

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6757 10

y = 549 10

z = n. 130

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000 mukaisen löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Turenki

Löytöpaikka: Kahilammi

- haapionosan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 44-45, n:o 16)

Tiedot löydöstä ovat Boströmin kertomuksessa. Boström kirjoittaa: "Haapionosa kerrottiin löydetyn Kahilammesta (kuuluu Janakkalan kunnalle). Löytäjä on Erkki Rantanen, Suojala (os. Turenki, Löyttymäki). Jäljellä on ainoastaan reiällinen laudanpätkä, siis nähtävästi useampipuisesta ruuhesta, kenties laitaruuhesta." Muita tietoja löydöstä ei ole; onko Boströmin mainitsema ruuhenosa vielä jossain tallessa, ei ole siis myöskään tiedossa.

Löytöpaikan sijainti: Kahilammi sijaitsee metsien keskellä Janakkalan kirkolta 16,5 km itäkoilliseen. Boströmin yleiskartalle löytöpaikka on merkitty lammen kaakoispäähän.

Ks. peruskartta s. 396

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 184

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6757 02

y = 546 36

z = n. 126

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoordi-
naatit)

Kylä: Monikkala

Löytöpaikka: Vehkalampi

- yksipuisen ruuhen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 44,
n:o 15)

Löytöpaikan sijainti: Ruuhi on löydetty Vehkalammen itärannalta,
Janakkalan kirkolta 14 km itäkoilliseen.

Ruuhien kuvaus: Ks. Boströmin kuvausta ruuhesta. Ruuhi oli ollut
vielä ainakin 1941 tallella, mutta ei tiedetty, oliko se jäljellä
vielä 1942, jolloin Boström sai tietää ruuhesta. Inventoinnissa
1984 Vehkalammilla ei käyty.

Ks. peruskartta s. 396

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I33 02 Mallinkainen I:20 000 (1979).

JANAKKALA 185

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6758 22

y = 549 58

z = 124

(= Lassilan päärakennuksen perus-
koordinaatit)

Kylä: Salonen

Löytöpaikka: Lassila

- kivikautinen löytöpaikka(?), luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 8,
n:o 30)

Löydöt: Säilytyspaikka ei tiedossa, kiviesineitä(?). Löydöistä kirjoittaa Boström kirjoituksessaan: "Lassilassa sain omistajalta, Ilmari Niemeltä (os. Turenki, Salonen) kuulla, että sieltä on löytynyt kiviesineitä, jotka isäntä n. 4-5 v. sitten oli antanut museoon. Mitään tietoa näistä ei minulla kuitenkaan ole." Alaviite 2: "Ovat mahdollisesti Hämeenlinnan museossa". Muita tietoja löydöistä ei ole; myöskään tämän kirjoittajan tiedossa ei ole, että löydöt olisivat jonkun museon kokoelmissa. (Tässä kertomuksessa on suhtauduttu varauksellisesti löytöihin kivikautisina esineinä, koska niistä ei varmuutta tässä suhteessa.)

Löytöpaikan sijainti: Esineiden tarkka löytöpaikka tai löytöpaikat Lassilan mailla eivät ole tiedossa; Lassilan tila sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 17,5 km koilliseen ja Mallinkaistenjärven pohjoispäästä runsaat kaksi kilometriä koilliseen. Paikka on merkitty Boströmin kertomuksen yleiskartoille. - Inventoinnissa 1984 Lassilas-
sa ei käyty.

Ks. peruskartta s. 401

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 186

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6759 93

y = 547 84

z = 140

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen ruuhen löytöpaikan perus-
koordinaatit)

Kylä: Salonen

Löytöpaikka: Etu-Veno 1

- yksipuisen ruuhen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 43,
n:o 9)

Löytöpaikan sijainti: Boström kirjoittaa ruuhi löydetyn 1938 Etu-Venonjärven itäpäästä, n. 50 m luoteeseen erään ojan suusta ja n. 200 m Metsolasta noin lounaaseen. Paikka on (ainakin ollut) aivan Korpelan ja Metsolan rajalla, mutta kuitenkin Korpelan puolella. Paikka on merkitty Boströmin kertomuksen yleiskartalle 1:30 000 ja sijaitsee Janakkalan kirkolta 16 km koilliseen. Ruuhi löytyi liejusta n. 75 cm:n syvyydestä.

Ruuhun säilytyspaikka ja sen kuvaus: Boströmin mukaan ruuhta on säilytetty 1942 Seppälän talon pihalla Turengissa; Seppälää sanotaan kuulemma myös Tapailaksi ja sen omistaa Janakkalan kunta. Otto Heikkilä Saloisten kylästä oli tuonut sen 1938 Turengin maatalousnäyttelyyn ja ruuhen omisti 1942 Janakkalan museotoimikunta. Ruuhen nykyinen säilytyspaikka ei ole tiedossa; inventoinnissa 1984 asiaa ei selvitelty. Boströmin kertomuksessa ruuhesta on tarkka kuvaus valokuvineen.

Ks. peruskartta s. 401

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 187

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6759 93

y = 547 84

z = 140

(= kohteen JANAKKALA 186:n löytö-
paikan peruskoordinaatit)

Kylä: Salonen

Löytöpaikka: Etu-Veno 2

- katiskoiden löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 48)

Tiedot katiskoista ovat Boströmin kertomuksessa. Boström kirjoittaa:
"... Etu-Venonjärven itäpäässä (Korpelan maata, Saloisten kylää)
aivan ruuhan löytöpaikan (kohde JANAKKALA 186) vieressä on rannalla
useita katiskoita. Katiskan kepit on veistetty. Katiskoiden päällä
on n. 50 cm. maata ja puita, joten ne ovat melko vanhat. Nämä vedet
olivat ennen hyvin kalarikkaita ja näissä on ammoisista ajoista
asti kalasteltu."

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 16 km
koilliseen. Inventoinnissa 1984 sitä ei käyty tarkastamassa.

Ks. peruskartta s. 401

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 188

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6759 92

y = 547 65

z = 140

(= Etu-Venonjärven itäpuoliskon
keskikohdan peruskoordinaatit)

Kylä: Salonen

Löytöpaikka: Etu-Veno 3

- ruuhen löytöpaikka, luokka III

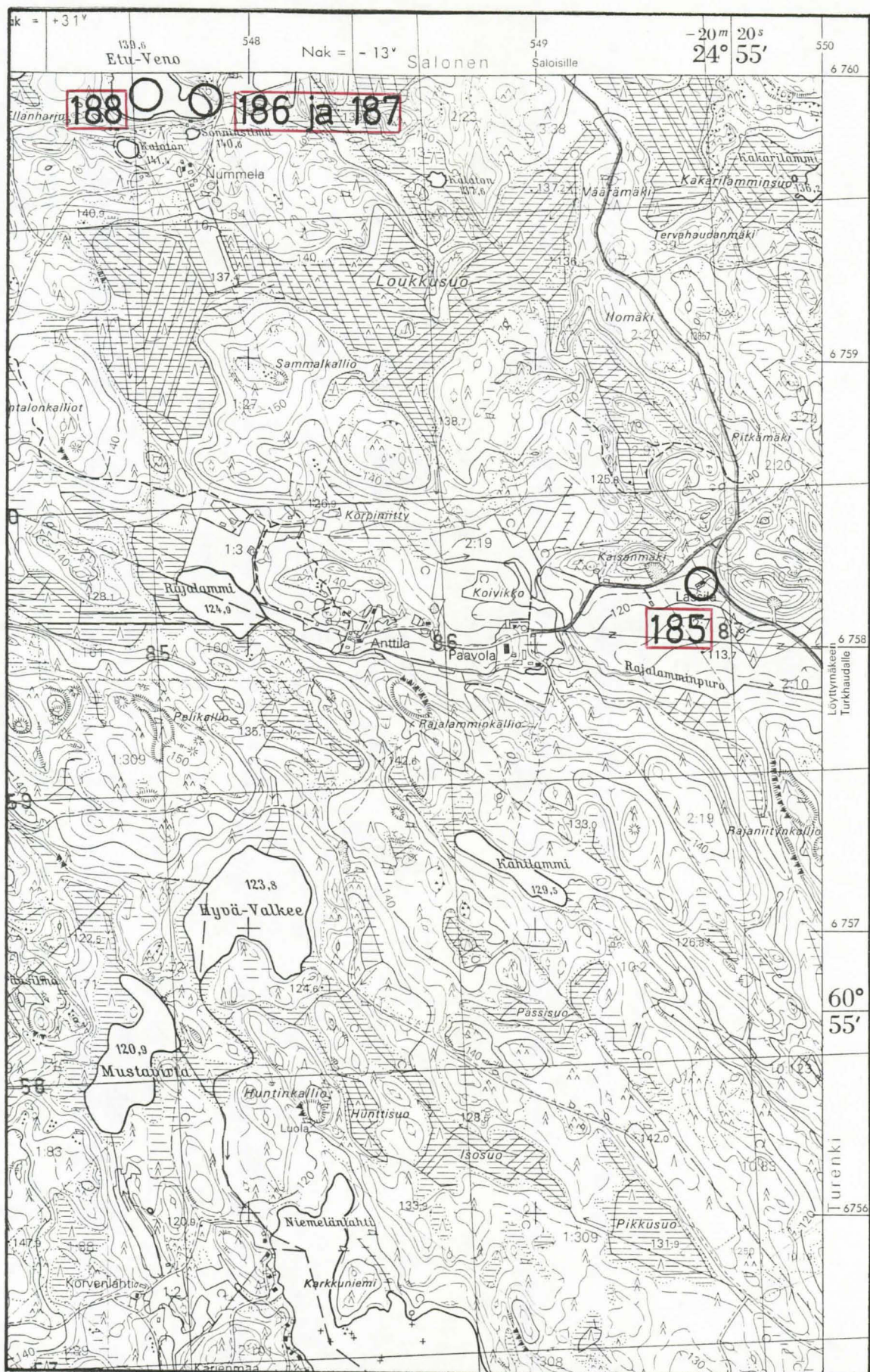
Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 43,
n:o 11)

Tiedot ruuhesta ovat Boströmin kertomuksessa. Boström kirjoittaa:
"Lintusuon (August Lintusuo, os. Turenki, Saloinen) mukaan on (Etu-
Venon)järven itäpuolella vielä ruuhi, jota ei kukaan ole välittänyt
nostaa järvestä". Muita tietoja ei ole.

Paikan sijainti: Etu-Venonjärvi sijaitsee Janakkalan kirkolta 16 km
koilliseen. Järven itäpuoliskon koko on 400 x 200 m eikä ruuhen
tarkkaa sijaintia täällä tiedetä, paikkaa ei ole merkitty Boströmin
yleiskartoille. Inventoinnissa 1984 asiaa ei selvitelty.

Ks. peruskartta s. 401

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 189

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6758 63

y = 544 83

z = n. 120

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Monikkala

Löytöpaikka: Sammaljärvi

- yksipuisen ruuhen ja ruuhenpätjän löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 43-44, n:ot 12 ja 13)

Löytöpaikan sijainti: Boströmin mukaan ruuhi ja ruuhenpätkä on löydetty Sammaljärven länsipäästä, n. 10-15 m eräästä polusta, joka tulee Ihanaista järvestä rantaan. Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 13 km koilliseen. Ruuhi vedettiin maihin kesäkuussa 1942. Ainoastaan sen toinen pää oli näkynyt järven mutapohjasta; järven vedenpintaa oli laskettu metrin verran n. 1932.

Ruuhien kuvaus: Ks. Boströmin selostusta piirroksineen ja valokuviineen. Ruuhet ovat olleet Sammaljärven rannalla 1942, mutta ovatko ne vielä tallella, ei ole tiedossa; paikalla ei käyty inventoinnissa 1984.

Ks. peruskartta s. 407

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 190

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6756 60

y = 545 15

z = 120

(= Boströmin yleiskartan 1:30

000 mukaisen löytöpaikan perus-
koordinaatit)

Kylä: Monikkala

Löytöpaikka: Saukonlammi

- yksipuisen ruuhen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 44,
n:o 14)

Tiedot ruuhesta ovat Boströmin kertomuksessa. Boström kirjoittaa:

"Yksipuinen ruuhi kerrottiin löydetyn Saukonlammesta, jonka veden-
pinta on alennettu. Ruuhen kohtalosta ei ollut tietoa." Muita tieto-
ja ruuhesta ei ole.

Löytöpaikan sijainti: Saukonlammi sijaitsee Janakkalan kirkolta
12,5 km itäkoilliseen. Boströmin yleiskartalle ruuhen paikka on
merkitty lammen eteläpäähän.

Ks. peruskartta s. 407

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 191

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6757 72

y = 543 75

z = n. 112-115

(= löytöpaikan likimääräiset perus-
koordinaatit)

Kylä: Monikkala

Löytöpaikka: Ihanainen

- kivikautinen löytöpaikka(?), luokka II

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 8,
n:o 28)

Löydöt: Ei tallessa, iso kivikirves(?). Koivuniemen tilan isäntä Akseli Elo oli kertonut Boströmille 1942, että lähes 40 vuotta aiemmin oli löydetty iso kivikirves n. 700 m kaakkoon Ihanaisten asuinrakennuksesta. Löytöaikaan Ihanainen oli Elon vanhempien hallussa, mutta 1942 sen omisti Akseli Seroff (os. Turenki, Heinäjoki). Muita tietoja ei ole. (Tässä kertomuksessa löytöön on suhtauduttu varauksellisesti kivikautisena esineenä, koska siitä ei ole varmoja tietoja tässä suhteessa). (Boströmin mukaan paikka on Turengin kylää, mutta nykyisellä peruskartalla alue on Monikkalaa).

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta vajaat 12 km koilliseen ja Ihanaisten päärakennuksesta n. 700 m kaakkoon, kuten edellä on käynyt jo ilmi. Paikka on merkitty Boströmin inventointikertomuksen yleiskartalle 1:30 000 ao. kohdalle, josta olen siirtänyt sen peruskartalle. Löytöpaikka ei liene kuitenkaan kovin tarkka, eikä ole esim. tiedossa onko löytöpaikka pelto- vaiko

metsäalueella. - Inventoinnissa 1984 löytöä ei selvitelty eikä paikkaa tarkastettu.

Ks. peruskartta s. 407

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 192

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6758 97

y = 543 08

z = n. 114

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Turenki

Löytöpaikka: Koivuniemi

- kivistinen löytöpaikka, luokka II

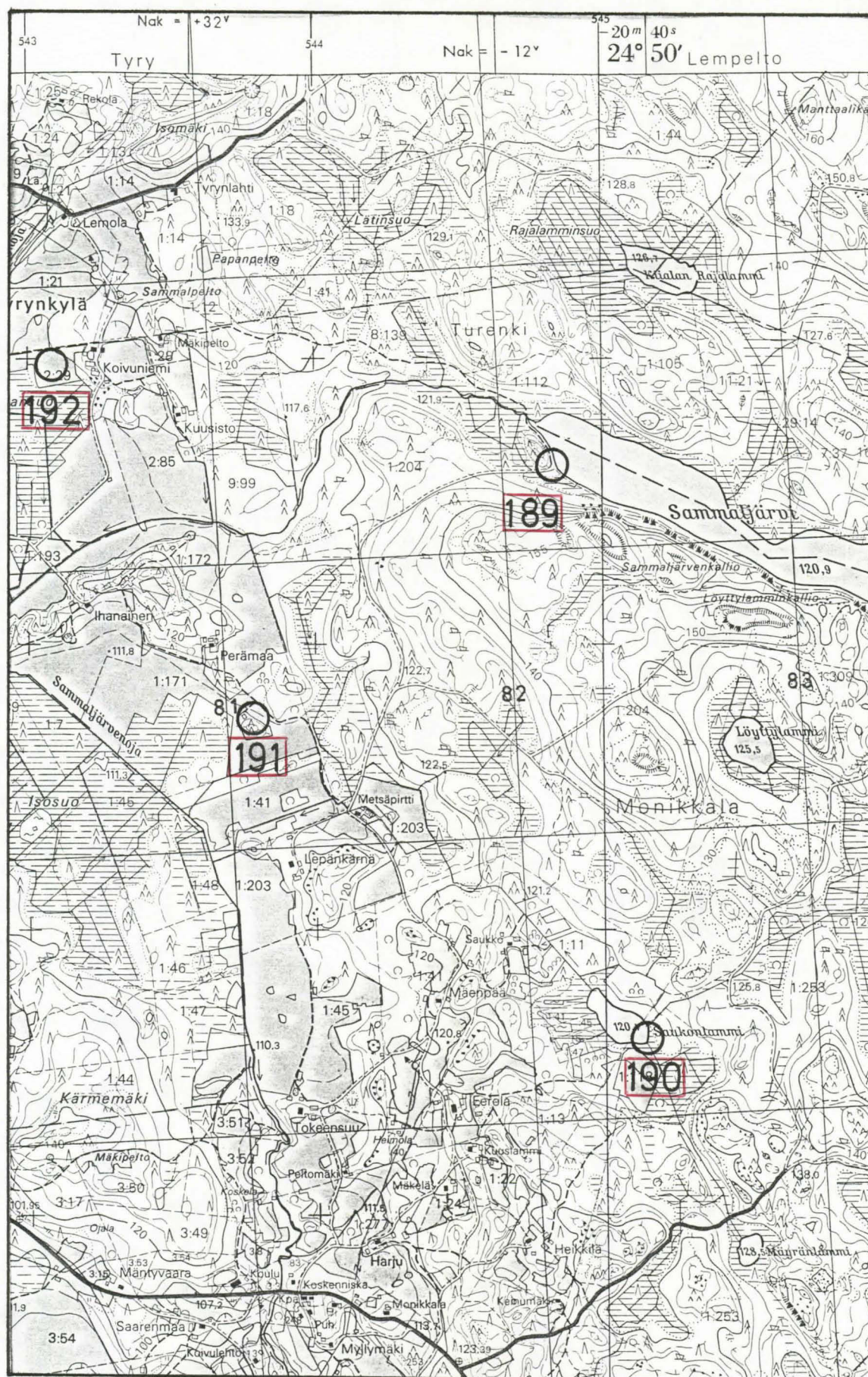
Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 6, n:o 17)

Löydöt: KM 11328 oikokirves. Löytänyt lahjoittaja kesäkuussa 1942 Koivuniemi (sanotaan yleisesti Koivistoksi) -nimisen tilansa maalta. Koivuniemi, joka sijaitsee lähellä Tyrn taloa, kuuluu Janakkalan pitäjän Turengin kylään. Kirves löytyi n. 200 m asuinrakennuksesta länteen savipohjaisesta mutasuosta. Se oli ihan pinnalla, mutta on luultavasti tullut esille ojaa kaivettaessa. Lahjoittajan os. Turenki, Heinäjoki. Mv. Akseli Elon lahjoittama ja maist. Berit Boströmin stipendimatkaltaan museoon tuoma (25/7 42) kiviesine.

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 12 km koilliseen, Sammaljärven länsipäästä vajaat 2 km länsiluoteeseen ja n. 200 m länteen Koivuniemen talosta, kuten löytötiedoissa sanotaan. Löytötietojen ja Boströmin inventointikertomuksen yleiskartan 1:30 000 perusteella olen merkinnyt löytöpaikan peruskartalle. - Inventoinnissa 1984 löytöpaikkaa ei tarkastettu.

Ks. peruskartta s. 407

- Lisäyksiä:

6760

6759

6758

6757

6756

Ote peruskartasta 2I33 02 Mallinkainen I:20 000 (1979).

JANAKKALA 193

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6758 75

y = 541 85

z = 121

(= Kuusiston päärakennuksen perus-
koordinaatit)

Kylä: Turenki

Löytöpaikka: Kuusisto

- historiallisen ajan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 40)

Löydöt: KM-kansat. os. 3804:2 valinmuotti. (Turengin Kinnailan) torppari Johan Kuusisto löytänyt pellostaan noin viisi vuotta sitten. Esineitä, jotka Atte Salmi 3 mk 50 pennistä möi valtion kokoelmiin 6/II 1900. (Löytö on luetteloitu alunperin esihist. osaston kokoelmiin n:olla 3804:2, mutta se on siirretty kansat. osastolle).

Löytöpaikan sijainti: Esineen tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä, mutta se on mahdollisesti jossain nyk. Kuusiston tilan mailla, Janakkalan kirkolta n. 10 km koilliseen ja Turengin taajaman keskustasta n. 6,5 km itäkoilliseen. Kuusiston tila on nimittäin varmasti-kin Veikko Kerkkosen mainitsema (Janakkalan historia. Helsinki 1976. S. 318) 1925 itsenäistynyt Turengin Kuusiston torppa, jota esineen löytäjä Johan Kuusisto lienee isännöinyt; löytötietojen mukaan Johan Kuusisto oli siis Turengin kylän Kinnailan (sotilasvir-
katalon) torppari. Boströmin kertomuksen yleiskartoilla löytöpaikan osalta ei ole merkintää ja kertomuksen tekstissäkin on löytöpaikas-
ta vain lyhyt maininta "Kinnala"; Kinnaila on sijainnut nyk. Turen-
gin taajaman keskustassa, pk. 2131 11, x = 6757 30 ja y = 2535 78,
- Inventoinnissa 1984 Kuusistossa ei käyty, joten yllä oleva selvi-
tys vaatisi vielä varmistamisen.

Ks. peruskartta s. 417

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 194

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6758 75

y = 541 85

z = 121

(= Kuusiston päärakennuksen peruskoodinaatit)

Kylä: Turenki

Löytöpaikka: Kuusisto(?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 5, n:o 2)

Löydöt: KM 3804:1 kourutaltilta. Turengin Kinnailan torppari Johan Kuusisto löytänyt pellosta useampia kymmeniä vuosia sitten. Esineitä, jotka Atte Salmi 3 mk 50 pennistä möi valtion kokoelmiin 6/II 1900.

Löytöpaikan sijainti: Esineen tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä, mutta se on mahdollisesti jossain nyk. Kuusiston tilan mailla, Janakkalan kirkolta n. 10 km koilliseen ja Turengin taajaman keskustasta n. 6,5 km itäkoilliseen. Kuusiston tila on nimittäin varmasti-kin Veikko Kerkkosen mainitsema (Janakkalan historia. Helsinki 1976. S 318) 1925 itsenäistynyt Turengin Kuusiston torppa, jota esineen löytäjä Johan Kuusisto lieenee isännöinyt; löytötietojen mukaan Johan Kuusisto oli siis Turengin kylän Kinnailan (sotilasvir- katalon) torppari. Boströmin kertomuksen yleiskartoilla löytöpaikka-merkintä on kuitenkin nyk. Turengin taajamassa sijainneen Kinnailan kohdalla, pk. 2131 11, x = 6757 30 ja y = 2535 78. - Inventoinnissa 1984 Kuusistossa ei käyty, joten yllä oleva selvitys vaatisi vielä varmistamisen.

Ks. peruskartta s. 417

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 195

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6757 48

y = 540 38

z = 100

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Kerkkola

Löytöpaikka: Kurki

- kivikautinen (nuorakeraaminen) asuinpaikka, luokka II

Maanomistaja 1985: Pohjavirta, Markku ja Virpi

Kerkkola, 14200 Turenki

Tila: Kurki RN:o 1:20

Tutkimukset: -

Löydöt: Janakkalan Turengin kansakoululla, nelisivuinen oikokirves, jonka on löytänyt Toivo Koliseva (os. Turenki, Kerkkola) 15.10.1954 Janakkalan pitäjän Kerkkolan kylästä Kurki-nimisen tilan maalta (omist. Kustaa Nylund, os. Turenki, Kerkkola) peltotyössä maanpinnalta savimultamaasta.

KM 22722:1-3 käsihioimen(?) katkelma, saviastian kylkipala ja kvartsi-iskoksia 9 kpl. Inventointilöydöt 1984 oikokirveen löytöpaikalta. Diar. 14.2.1985.

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee peltoalueella Kurjen pääraennuksesta 200 m eteläkaakkoon, Janakkalan kirkolta 8,5 km koilliseen. Paikasta on oikokirveen verifikaateissa karttaluonnos. Löytöpaikka on ympäristöstään vain hieman kohoavalla, matalalla kumparemaisella, n. 15-20 m:n laajuisella maastokohdalla, joka viettää hyvin loivasti länteen, pohjoiseen ja itään, mutta paljon jyrkemmin ja useita metrejä etelään, jossa virtaa itä-länsi -suuntainen puro löytöpaikasta muutaman kymmenen metrin päässä. Löytöpaikan maaperä on savea, kuten myös kaikkialla ympäristössään varsin laajalla alueella.

Inventointi 1984: Kävin Kurjen talossa 24. lokakuuta. Oikokirves muistettiin talossa, ja selvisi, että verifikaattien karttaluonnos pitää täsmälleen paikkansa. Löytöpaikan tarkastuksessa ilmeni sitten,

että paikalla on nuorakeraamisen kulttuurin asuinpaikka.

Valokuvat: Kuva 98 (F 65578-580)

Diat: 10891

Ks. peruskartta s. 417

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 196

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6755 99

y = 541 95

z = n. 87

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Turenki

Löytöpaikka: Tyrylahti 1

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 17210 soikea tuluskivi, jonka on löytänyt rakennusmestari Mikko Tyrylahti n. v. 1950 Janakkalan pitäjän Kerkkolan kylästä maanviljelijä Otto Tyrylahden (os. Mallinkainen) omistamalta pellolta Heinäjoen varrelta pintamaasta. Rakennusmestari Mikko Tyrylahden (os. Sotilastorpantie 4, Uusmäki) Kansallismuseoon lahjoittama tuluskivi. Diar. 22.3.1967.

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 9,5 km itäkoilliseen ja aivan Heinäjoen itäpuolella. Lähin tila on Ojainkorpi, joka on löytöpaikalta runsaat 400 m länteen. Löytöpaikasta on karttaluonnos verifikaateissa. Paikka on tasaista ja alavaa peltomaastoa. (Löytöpaikka sijaitsee pienellä Turengin kylään kuuluvalla maa-alueella, vaikka löytötiedoissa mainitaankin kyläksi Kerkkola).

Inventointi 1984: Tavoitin Otto Tyrylahden Kerkkolan kylästä 6. syyskuuta, jolloin hän näytti peruskartalta tarkan löytöpaikan. Verifikaateissa olevan karttaluonnoksen avulla paikkaa ei pystynyt määrittämään peruskartalla karttaluonnoksen suppea-alaisuuden vuoksi, mutta sinänsä karttaluonnos pitää kyllä paikkansa. Löytöpaikkaa ei tarkastettu inventoinnissa.

Ks. peruskartta s. 417

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 197

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6755 95

y = 541 86

z = 90-91

(= löytöpaikan peruskoordinaatit)

Kylä: Kerkkola

Löytöpaikka: Tyrylahti 2

- kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Maanomistaja 1985: Tyrylahti, Otto ja Saimi

Tohvelantie 9 A 16, 14200 Turenki

Tila: Ojamäki RN:o 9:2

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 17209 käyräselkäinen kourutaltta. Löyt. mv. Otto Tyrylahti (os. Mallinkainen) n. v. 1960 Janakkalan pitäjän Kerkkolan kylästä Heinäjoen rannalla sijaitsevalta pelloltaan pintamaasta. Rakennusmestari Mikko Tyrylahden (os. Sotilastorpantie 4, Uusmäki) löytäjän lahjana Kansallismuseoon toimittama esine. Diar. 22.3.1967.

KM 22723 kvartsi-iskoksia 2 kpl. Inventointilöydöt 1984 kourutaltan löytöpaikalta. Diar. 14.2.1985.

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 9,5 km itäkoilliseen ja vajaat 100 m Heinäjoesta länteen. Lähin tila on Ojainkorpi, joka on löytöpaikalta 400 m länteen. Paikka sijaitsee peltoalueella, kuten KM 17209:n löytötiedoissakin lukee. Maasto viettää paikalla loivasti kohti paikan itäpuolella olevaa Heinäjokea, ja iskokset ovat tämän rinteen yläosasta. Maaperä on savea.

Inventointi 1984: Kerkkolan kylässä asuva Otto Tyrylahti näytti peruskartalta kourutaltan tarkan löytöpaikan 6. syyskuuta. Tällöin selvisi, että verifikaateissa olevalle kartalle löytöpaikka on merkitty väärälle puolelle Heinäjokea. Tämän verifikaateissa olevan karttaluonnoksen avulla löytöpaikkaa ei pystynyt muutenkaan

määrittelemään peruskartalle. Kourutaltan löytöpaikan tarkastin 24. lokakuuta, jolloin löysin iskokset.

Valokuvat: Kuva 99 (F 65581-582)

Diat: 10892

Ks. peruskartta s. 417

- Lisäyksiä: Inventointilöytöjen vähäisyyden vuoksi kohde lienee syytä luokitella epävarmaksi kivikautiseksi asuinpaikaksi. - J. Saukkonen 25.11.1987.

JANAKKALA 198

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen

x = 6755 22

y = 540 86

z = n. 93

(= hävitetyn kiviröykkiön peruskoordinaatit)

Kylä: Kerkkola

Paikka: Terrilä

- hävitetty kiviröykkiö, mahdollisesti vanha tulisija, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 52, n:o 15)

Löydöt: -

Paikan sijainti: Röykkiö on sijainnut Janakkalan kirkolta vajaat 8,5 km itäkaakkoon ja Terrilän päärakennuksesta n. 100 m länsilounaaseen. Paikka on merkitty Boströmin kertomuksen yleiskartalle 1:30 000 ja kertomuksessa on lisäksi selostus paikasta. Paikka on peltoa, jossa on röykkiö ollut matalalla töyräällä. Alueen pelto-
lot ovat taas yleensä alavaa savimaata. - Inventoinnissa 1984 paikkaa ei tarkastettu.

Röykkiön kuvaus: Röykkiön on hävittänyt siitä Boströmille kertoneen Hannes Nylundin isä n. 1928-29. Röykkiö oli ollut pyöreä, muurahaispesäntapainen ja sen pinnalla oli ollut maata ja nurmea. Röykkiön keskellä oli kasvanut iso koivu. Röykkiön halkaisija oli n. 3 m ja se "oli n. 60 cm. maanpinnan yläpuolella ja n. 50 cm. syvä". Kiviä siinä oli ainakin kuusi kuormallista. Boströmin mukaan muutamia kiviä oli vielä tallella, mutta ne eivät olleet enää alkuperäisellä paikallaan. Ne olivat lohkokiviä. Samantapaisia kiviä on kuulemma n. 400 metrin päässä olevassa mäessä, mutta muual-
la pellossa ei ole kiviä. Kaikki kivet olivat olleet miehennostanaisia. Röykkiöstä oli löytynyt sitä hävitettäessä "hiiliä, kiila-
kiviä ja liuskoja". Boströmin mielestä "nähtävästi on kysymyksessä vanha tulensija". Hannes Nylundin mukaan peltomaa raivattiin n.

1925, eikä hänen mukaansa vaikuttanut kuin paikalla olisi ollut kaskiviljelyksiä.

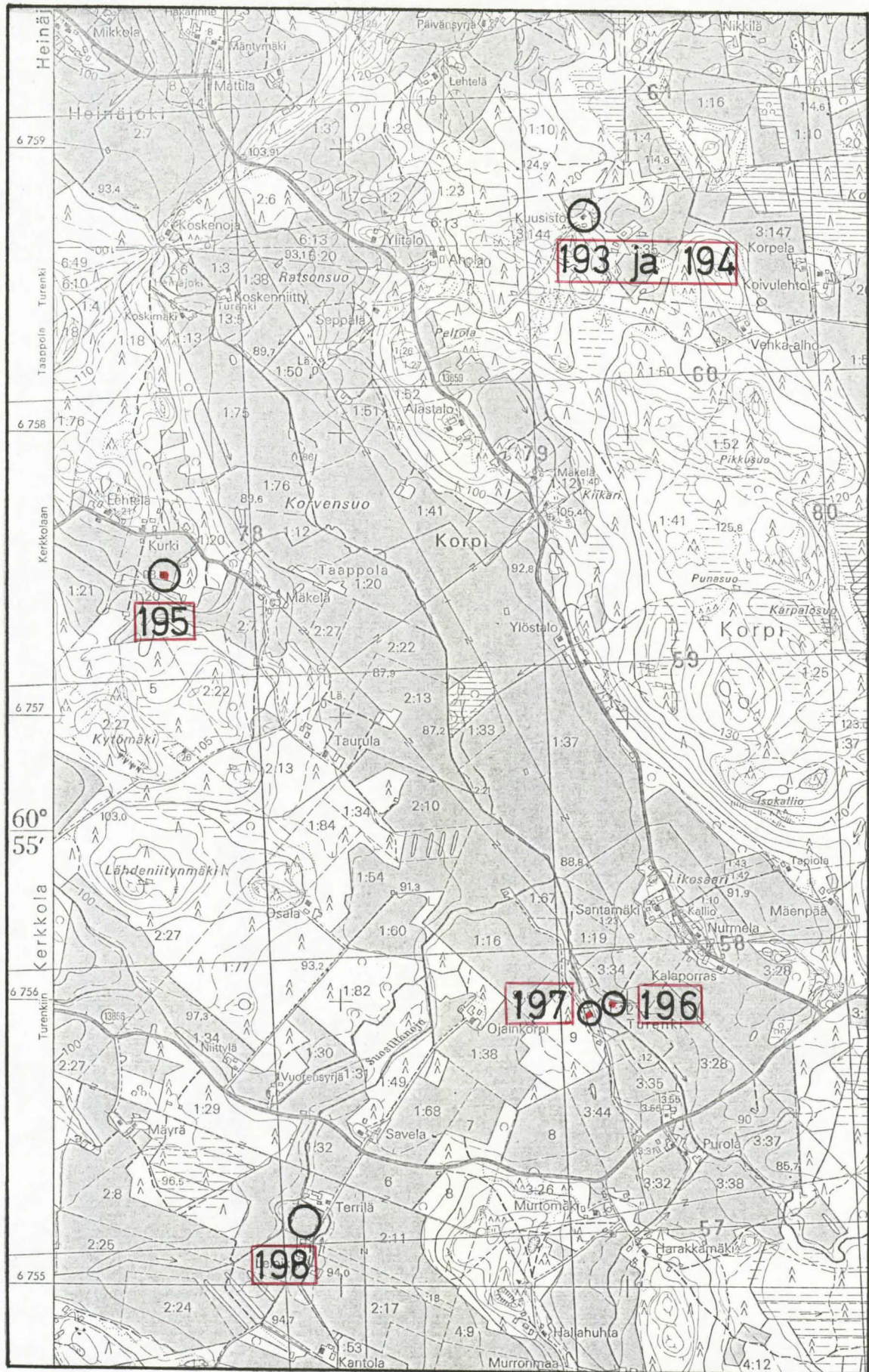
Ks. peruskartta s. 417

- Lisäyksiä:

540

54I

542

Ote peruskartasta 2I33 02 Mallinkainen I:20 000 (I979).

JANAKKALA 199
(ent. Vanajaa)

Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi
x = 6762 34
y = 545 03
z = n. 132
(= Boströmin yleiskartan 1:30
000 mukaisen löytöpaikan perus-
koordinaatit)

Kylä: Koljala

Löytöpaikka: Ikaanlahti 1

- yksipuisen ruuhen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 45,
n:o 21)

Löytöpaikan sijainti: Boström kirjoittaa ruuhi löydetyn 1939 Salois-
tenjärven (peruskartalla Isojärvi) itärannasta, ent. Vanajan ja
Janakkalan rajalta, Vanajan puolelta. Paikka on Ikaanlahden itäran-
taa ja sijaitsee Janakkalan kirkolta 15 km koilliseen.

Ruuhun kuvaus ja sen säilytyspaikka: Ks. Boströmin kertomusta piir-
roksineen. Ruuhta on säilytetty 1942 Janakkalan Ilvekset-nimisen
partiolippukunnan majassa Isojärven Vohlisaassa. Onko se siellä
vielä, ei ole tiedossa.

Ks. peruskartta s. 420

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 200
(ent. Vanajaa)

Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi

x = 6762 34

y = 545 03

z = n. 132

(= kohteen JANAKKALA 199:n ruuhen
löytöpaikka peruskoordinaatit)

Kylä: Koljola

Löytöpaikka: Ikaanlahti 2

- yksipuisen ruuhen löytöpaikka, luokka III

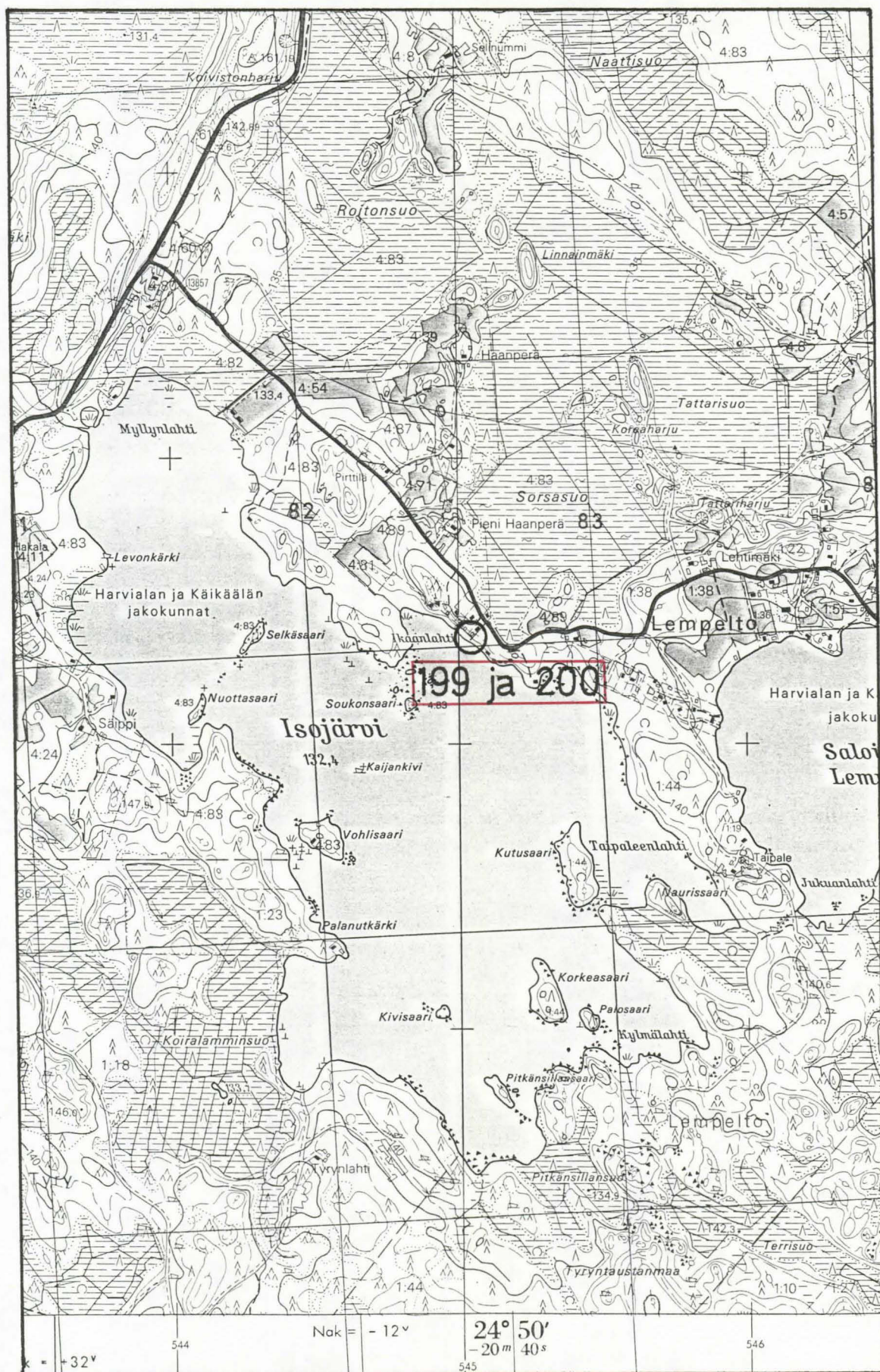
Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 45,
n:o 22)

Löytöpaikan sijainti: Boströmin mukaan ruuhi on löydetty n. 1940 melkein samasta paikasta kuin kohteen JANAKKALA 199:n ruuhi eli Saloistenjärven (peruskartalla Isojärvi) itärannasta, ent. Vanajan ja Janakkalan rajalta, mutta Vanajan puolelta. Paikka on Ikaanlahden itärantaa ja sijaitsee Janakkalan kirkolta 15 km koilliseen. Ruuhi oli mutapohjassa.

Ruuhen kuvaus: Tarkempaa kuvausta ruuhesta ei Boströmin kertomuksessa ole. Hän kirjoittaa sen sijaan pienen palan ruuhta olleen tallessa Vähä-Haanperässä ja tuoneensa tämän museoon. Tällaista palaa en ole kuitenkaan löytänyt Museoviraston kokoelmista.

Ks. peruskartta s. 420

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I33 03 Jylisjärvi I:20 000 (1979).

JANAKKALA 201

Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi

x = 6760 07

y = 547 49

z = n. 140

(= Boströmin yleiskartan 1:30 000
mukaisen löytöpaikan peruskoo-
dinaatit)

Kylä: Salonen

Löytöpaikka: Etu-Veno 4

- yksipuisen ruuhen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 43,
n:o 10)

Löytöpaikan sijainti: Boströmin mukaan ruuhi on löytynyt n. 1938
Etu-Venonjärven etelärannalta, kuivalta maalta. Paikka sijaitsee
Janakkalan kirkolta 16 km koilliseen.

Ruuhen kuvaus: Boström ei kuvaa ruuhta sen tarkemmin. Sen sijaan
hän kirjoittaa ruuhen löytäjällä August Lintusuolla (Ilonummi,
os. Turenki, Salonen) olleen pieni kokkapala tällella, mutta muut
osat olivat jääneet rannalle. Kokassa oli kaksi reikää tappeja
varten ja Boström kirjoittaa tuoneensa sen mukanaan museoon. Kansal-
lismuseon kokoelmista en ole sitä kuitenkaan löytänyt; inventoinnis-
sa 1984 löytöpaikkaa ei käyty tarkastamassa, joten ei tiedetä,
onko ruudesta sielläkään enää mitään jäljellä.

Ks. peruskartta s. 425

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 202

Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi

x = 6760 46

y = 547 89

z = n. 143

(= Korpelan päärakennuksen perus-
koordinaatit)

Kylä: Salonen

Löytöpaikka: Korpela

- kivikautinen löytöpaikka(?), luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 8,
n:o 29)

Löydöt: Ei tallessa, kivikirves(?). Boström kirjoittaa löydöstä:
"Vihtori Bomberg'ilta (os. Turenki, Saloinen) Korpelassa
sain kuulla, että Arvo Bomberg (nyk. Soinila) n. 25 v.
sitten löysi pellosta kirveen, joka vielä vähän aikaa sitten
oli tallessa, mutta nyt on hukkunut." Muita tietoja esineestä
ei ole. (Esineeseen on tässä kertomuksessa suhtauduttu
varauksellisesti kivikautisena löytönä, koska siitä ei
ole tässä suhteessa varmuutta).

Löytöpaikan sijainti: Tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa; Korpelan
tila sijaitsee Janakkalan kirkolta 16,5 km koilliseen, Saloisten-
eli Lempellonjärvestä 1,3 km kaakkoon ja Etu-Venosta n. 0,5 km
koilliseen. Boströmin kertomuksen yleiskartoille paikan osalta
on merkitty myös Korpela. - Inventoinnissa 1984 Korpelassa ei käyty.

Ks. peruskartta s. 425

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 203

Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi

x = 6761 53

y = 547 38

z = 140

(= Heikkilän päärakennuksen perus-
koordinaatit)

Kylä: Salonen

Paikka: Heikkilä (ent. Uusitalo)

- paikka, jossa kertoman mukaan on vanha kalmisto
ruttovuosilta, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 56)

Löydöt: -

Tiedot paikasta ovat Boströmin kertomuksessa. Boström kirjoittaa:
"Vihtori Bomberg, Korpela (os. Turenki; Saloinen) kertoi, että
vanhat ihmiset m.m. hänen äitinsä, Edla Bomberg, ovat kuulleet
Uudentalon (nyk. Heikkilä) entiseltä emännältä Henriika Alaspäältä,
että tämän talon asuinrakennuksen ja navetan välisessä vasikkahaas-
sa on vanha kalmisto ruttovuosilta. Bomberg lisäsi, että siihen
aikaan ei ollut tietä Turenkiin." Muita tietoja paikasta ei ole.

Paikan sijainti: Kalmiston eli Boströmin mainitseman vasikkahaan
tarkka sijainti Heikkilässä ei ole tiedossa. Saloisten kylän Heikki-
län tila sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 16,5 km koilliseen, ai-
van Saloisten- eli Lempellon järven itärannalla. Tila on peruskar-
talla, mutta paikkaa ei ole merkitty Boströmin kertomuksen yleis-
kartoille. - Inventoinnissa 1984 Heikkilässä ei käyty.

Ks. peruskartta s. 425

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 204

Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi

x = 6762 60

y = 548 00

z = 132,5

(= Siivola-Ylitalon päärakennuksen
peruskoordinaatit)

Kylä: Salonen

Löytöpaikka: Siivola-Ylitalo (ent. Taka-Siivola)

- kivistinen löytöpaikka(?), luokka III

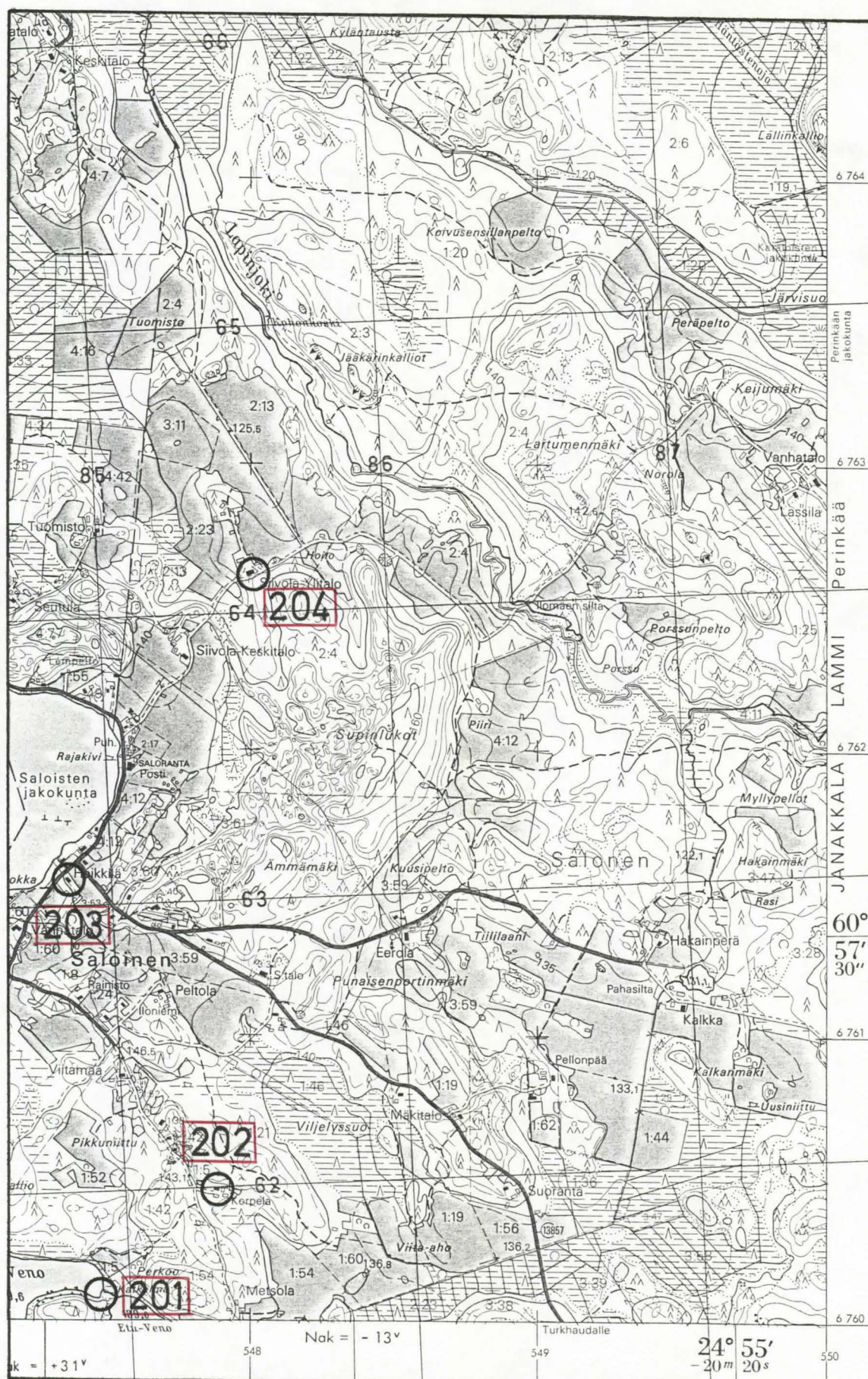
Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 8-9,
n:o 31)

Löydöt: Säilytyspaikka ei tiedossa, kivitaltta(?). Löydöstä kirjoittaa Boström kertomuksessaan: "Niemi (Ilmari) kertoi myös nähneensä taltan Taka-Siivolassa, jonka omistaa Toivo Siivolan perikunta (os. Turenki, Salonen). Taltta oli kuulemma löytynyt eräästä savikuopasta n. 1,5 m. syv. Olin käynyt Taka-Siivolassa ennenkuin tapasin Niemen, mutta talonväki oli poissa eikä kukaan tiennyt löydöstä mitään." Alaviite 1: "Olen kirjoittanut, mutta vastausta ei ole tullut". Muita tietoja löydöstä ei ole; vastausta Boströmin kirjeeseen ei ole tullut myöhemminkään. (Löydön luonteen kivikautisena esineenä on suhtauduttu varauksellisesti tässä kertomuksessa, koska tässä suhteessa siitä ei ole varmoja tietoja).

Löytöpaikan sijainti: Esineen tarkempi löytöpaikka ei ole tiedossa; Siivola-Ylitalon tila, jonka nimi Boströmin aikoihin oli Taka-Siivola, sijaitsee Janakkalan kirkolta 17,5 km koilliseen ja Salosten- eli Lempellonjärvestä 700 m samaan ilmansuuntaan. Paikka on merkitty Boströmin kertomuksen yleiskartoille. - Inventoinnissa 1984 Siivola-Ylitalossa ei käyty.

Ks. peruskartta s. 425

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I33 03 Jylisjärvi I:20 000 (1979).

JANAKKALA 205

Peruskartta 2133 05 Hietoinen

x = 6756 08

y = 550 68

z = 100

(= Koskelan päärakennuksen perus-
koordinaatit)

Kylä: Turenki

Löytöpaikka: Koskela

- kivikautinen löytöpaikka(?), luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 9,
n:o 32)

Löydöt: Ei tallessa, kaksi kiviesinettä(?). Boström kirjoittaa:

"Turengin kylä. Vaari Vihtori Koskela (os. Turenki, Löytymäki) kertoi, että Koskelasta on löydetty "2 ukonnaulaa, toinen musta ja toinen harmaa, aivan kuin hioinkiviä". Kysymyksessä on nähtävästi kaksi talttaa. Esineet ovat hukkuneet." Muita tietoja esineistä ei ole. (Löytöihin on tässä kertomuksessa suhtauduttu varauksellisesti kivikautisina esineinä, koska niistä ei ole tässä suhteessa varmoja tietoja).

Löytöpaikan sijainti: Tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä, mutta Koskelan tila, jonka mailla se on, sijaitsee Janakkalan kirkolta 18 km itään ja Mallinkaistenjärvestä n. 1,5 km koilliseen. Paikka on merkitty myös Boströmin kertomuksen yleiskartoille. - Inventoinnissa 1984 Koskelassa ei käyty.

Ks. peruskartta s. 429

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 206

Peruskartta 2133 05 Hietoinen

x = 6753 37

y = 550 73

z = 100

(= Löyttymäen puretun päärakennuksen
peruskoordinaatit)

Kylä: Mallinkainen

Löytöpaikka: Löyttymäki-Mutkala

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Hämeenlinnan museo 5291 nelisivuinen oikokirves, joka on löydetty sokerijuurikasmaalta Janakkalan pitäjän Löyttymäki-nimisestä paikasta Mutkalan talon Mutkalan pellosta, n. 30 m Mallasjoen rannasta itäänpäin.

Löytöpaikan sijainti: Esineen tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa, mutta se lienee löydetty jostain ent. Löyttymäen tilan koillis-, itä-, tai kaakkoispuolelta, löytötietojen mukaan 30 m:n päästä Mallasjoesta, jolloin etäisyydeksi ent. Löyttymäen tilalta tulee n. 400-500 m. Ent. Löyttymäki on sijainnut Janakkalan kirkolta 18 km itään ja Mallinkaistenjärven eteläpäästä noin kilometrin samaan ilmansuuntaan. Tilan nimeä ei ole peruskartalla, mutta se on esim. Suomen taloudellisella kartalla 1:100 000 (1915, korjattu 1932), jota Berit Boström on käyttänyt yhtenä Janakkalan inventointikertomuksensa 1942 yleiskarttana. Aivan tilan paikan pohjoispuolella on nimi Löyttymäki seutunimenä. Löytötiedoissa mainitun Mutkalan tilan sijainti ei ole sen sijaan tiedossa, mutta se ei liene kaukana Löyttymäestä. Huom! On outoa, että löytöpaikkatiedoissa sanotaan löytöpaikan olevan Mallasjoesta itään, koska tällöin paikka olisi Hausjärven puolella kunnanrajan noudattaessa tarkasti juuri Mallasjokea. Ilmansuunnan suhteen on sattunut erehdys tai sitten löytöpaikka on todella Hausjärven puolella. - Inventoinnissa 1984

Löyttymäellä päin ei käyty, joten tarkempia tietoja löytöpaikasta ei ole tiedusteltu.

Ks. peruskartta s. 429

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 207
(ent. Vanajaa)

Peruskartta 2131 08 Hyvikkälä
x = 6758 71
y = 2529 43
z = n. 81-82
(= likimääräisen paikan peruskoodinaatit)

Kylä: Rastila

Paikka: Eskola

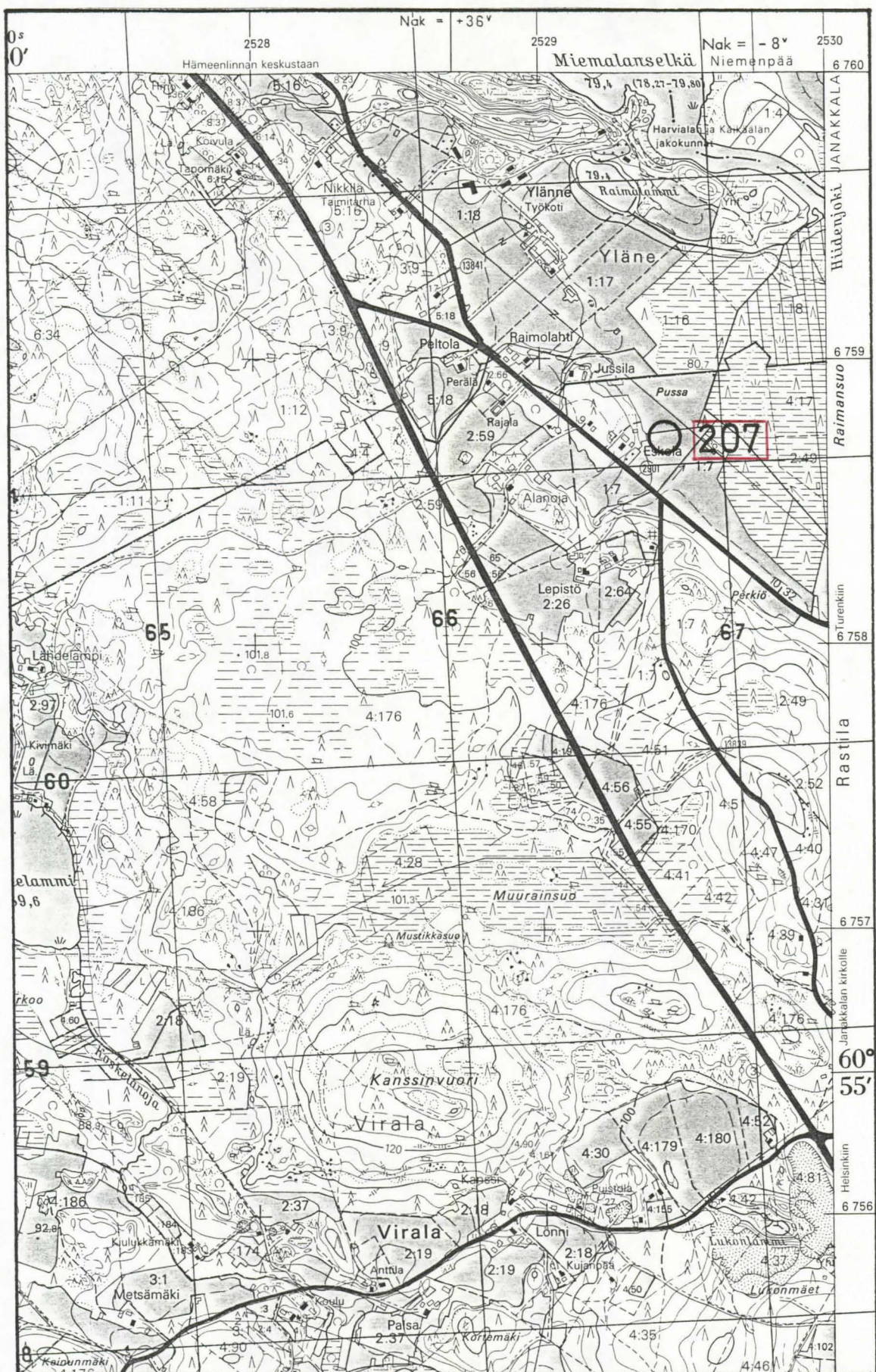
- paikka, josta on tavattu suosta siltaa tai laituria, luokka II

Tutkimukset: Esko Sarasmo 1939, Vanajan ja Hämeenlinnan inventointi
(s. 28)

Paikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 5,5 km luoteeseen, Janakkalan ja Hämeenlinnan rajalta n. 200 m etelään ja Eskolan päärakennuksesta runsaat 100 m itäkoilliseen. Paikan määrittäminen perustuu Sarasmon kertomuksen karttaan 1 ja hänen selostukseensa. Nykyään paikka on peltoa aivan Raimansuon länsipuolella, mutta aiemmin se on ollut suomaastoa. Ks. tarkempia tietoja paikasta Sarasmon kertomuksesta. - Inventoinnissa 1984 paikkaa ei tarkastettu.

Ks. peruskartta s. 431

- Lisäyksiä:

Ote peruskartasta 2I3I 08 Hyvikkälä I:20 000 (1979).

JANAKKALA 208
(ent. Vanajaa)

Peruskartta 2131 12 Harviala osa D
(=se peruskartan ruutu, jonka keskellä on seutunimi Kontuvuori Koljalan kylän alueella)

Kylä: Koljala ja mahdollisesti osittain Mäskälä

Paikka: "Berget Kontuvuori", jossa useita paikkoja

- "stenrös ..., hvilka inuti ärö byggde liksom med en liten ugn",
luokka III

Tiedon muinaisjäännöksistä olen löytänyt Museoviraston kirjastossa säilytettävistä C. A. Gottlundin muistiinpanoista (Antiquariska Anteckningar. I. Nylands och Tavastehus Län. S. 329, n:o 1 ja Antiquariska Samlingar. I. S. 26, n:o 114). Gottlund kirjoittaa: "Harviala gård, berget Kontuvuori på flere ställen, stenrös 1 ½ famna göga, hvilka inuti äro byggde liksom med en liten ugn, som man ser strax under det öfversta stenlagret. De kallas Hiijen kiu-kaat." Muita tietoja ei ole.

Paikkojen sijainnista: Muinaisjäännösten tarkka sijainti ei ole tiedossani. Peruskartalla on kuitenkin nimi Kontuvuori seutunimenä Janakkalan kirkolta 15,5 km pohjoiskoilliseen ja vajaat 2 km lounaaseen Kruununvuoresta eli Vuoresta, jossa on Janakkalan, Hämeenlinnan, Hauhon ja Tuuloksen yhteinen rajapaikka. Alue on laajaa metsäseutua. Peruskartalla ei ole sen sijaan Kontuvuori-nimistä mäkeä, josta Gottlundin tiedoissa on kyse. Seppo Suvanto puolestaan mainitsee tämän mäen Kontuvuoren laki -nimisenä vanhana rajapaikkana tutkimuksessaan Vanajan keskiajasta (Vanajan historia I. Vanajaseuran julkaisuja XX. Hämeenlinna 1976. S. 139 ja 171-172). Hänen rajapaikkoja esittävälle kartalleen (s. 136-137) ko. rajapaikka (n:o 47) on merkitty nyk. Koljalan ja Mäskälän kylien väliselle rajalinjalle, paikalle, joka on em. Kontuvuori-seutunimestä n. 800 m pohjoiskoilliseen. Suvannon merkinnän mukaisen paikan peruskoordinaatit ovat arviolta: x = 6768 70 ja y = 538 15. Tällä paikalla tai sen läheisyydessäkään ei ole kuitenkaan peruskartalla mitään ympäristöstään selvästi erottuvaa mäkeä, jota voisi pitää Kontuvuorena. Suvannon tarkoittama paikka on siis kuitenkin selvästi sama, jossa ovat Gottlundin mainitsemat muinaisjäännökset. Missä ko. Kontuvuori tarkalleen on, jää siis avoimeksi, mutta jossain edellä

kuvatulla alueella se tietysti on. Peruskartan Kontuvuori-nimi on lähellä Mäskälän ja Koljalan kylien välistä rajaa, mutta Koljalan puolella, joten osa muinaisjäännöksistä voi tietysti olla Mäskälän puolellakin, mikäli on kyse laajemmasta alueesta. (Gottlundin tieto, että paikat ovat Harvialan kartanon maalla, vaikka kartano on Kontuvuoresta 10 km lounaaseen, eikä Kontuvuoren alueella peruskartan mukaan ole Harvialan kartanon tai kylän maita, johtuu siitä, että Kontuvuoren alue lienee aikoinaan kuulunut Harvialan kartanon omistukseen, ns. Harvialan lääniin. Ks. tarkempaa selvitystä Harvialan läänistä kohteen JANAKKALA 225:n yhteydestä). - Inventoinnissa 1984 kohteen paikkoja ei selvitelty.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 209

Peruskartta 2131 12 Harviala osa A
(= nykyisin Janakkalaa oleva Harvialan kylän alue peruskartoilla)

Kylä: Harviala(?)

Löytöpaikka: (?)

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Muita arkistolähteitä: Koulunjohtaja Tauno Pesosen kirje, Harvialassa 9.3.1950, Muinaistieteelliselle toimikunnalle, Helsinki. Museovirasto, esihist. toim. top. arkisto.

Löydöt: KM 12481 karjalainen soikea kupurasolki. Vanajan Harvialan kansakoulusta saatu, kipsijäljennökseen vaihdettu esine. Verif. kiertokirje k.kouluille n:o 818. Solki on oppilaiden koululle opettaja August Kärävän aikana tuomia esineitä. Kärävä toimi opettajana 30 vuotta ja jäi eläkkeelle 1948. Mitään löytötietoja ei ole. Diar. 20.3.1950.

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikasta ei ole siis mitään tietoja, eikä voida pitää edes varmana, että se on edes jossain Harvialassa. Myös kunta (Vanaja) on varustettu kysymysmerkillä luettelotiedoissa. Koska osa Harvialaa kuuluu nykyään Janakkalaan, olen huomioinut esineen myös Hämeenlinnan inventointikertomuksessani 1984, ks. kohdetta HÄMEENLINNA 159. (Nykyään Hämeenlinnaa olevat Harvialan kylän alueet ovat peruskartoilla 2131 09 osa C ja 2131 12 osa A).

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 210
(ent. Vanajaa)

Peruskartta 2131 12 Harviala osa A
(= nyk. Janakkalaa olevat Harvialan kylän alueet peruskartalla)

Kylä: Harviala

Löytöpaikka: (?)

- kivistinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Valtioneuvos Walfrid Spåre, Helsinki, kiviase. (S. Taide-
teoll.näyttely 1881, luettelo, 6:s vihko, n:o 287). Lp.
Vanaja, Harvialan k.

Löytöpaikan sijainti: Esineen löytöpaikkaa Harvialan kylässä ei tiedetä; löytö on huomioitu myös Hämeenlinnan inventointikertomuksessa 1984 omana kohteenaan (HÄMEENLINNA 160), koska suuri osa Harvialan kylää on nykyisin Hämeenlinnan puolella.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 211
(ent. Vanajaa)

Peruskartta 2131 12 Harviala osa A
(= se Harvialan kylän alue peruskartalla, joka on nykyään Janakkalaa)

Kylä: Harviala

Löytöpaikka: (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: V. 1908 maist. Leon. Björkbomilla Turussa (kuulunut kauppias K. F. Björkbomin keräelmään H:linnassa, n:o 6) kourutaltta. Löytöpaikkatiedot ovat: "Vanaja, Harviala". Esine on ollut nähtävänä Hist. museossa kevättalvella 1908. (Taltta lienee yksi A. O. Heikelin 1895 K. F. Björkbomin kokoelmassa näkemistä neljästä kiviesineestä, ks. Heikelin kertomusta "Resan till Tavastehus Landförsamling Den 27 maj 1895. Bref till A.K. 27/XI 96." esihist. toimiston arkistossa.)

Löytöpaikan sijainti: Esineen löytöpaikasta ei ole tietoja. Löytötietojen Harviala tarkoittaa joko kartanoa tai kylää; ensin mainittu on nykyään Janakkalaa kylän alueiden kuullessa osittain Janakkalaan ja osittain Hämeenlinnaan. Löytö on huomioitu omana kohteenaan myös Hämeenlinnan inventointikertomuksessani 1984 (kohde HÄMEENLINNA 149).

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 212

Peruskartta 2131 11 Janakkala
osa A ruudut 6753/2530, 6754/2530,
6753/2531 ja 6754/2531

(= ne peruskarttaruudut, joilla
on Kuotolanjärvi)

Kylä: Virala

Paikka: Vahvaranta

- kiviröykkiö, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 48)

Löydöt: -

Tiedot paikasta on Boströmin inventointikertomuksessa. Hän kirjoittaa: "Viralan kylä. Kuulin, että Vahvarannassa Kuotolanjärven rannalla on röykkiö, jonka kivet ovat nokiset. Tämä on mahdollisesti vanha liedensija." Muita tietoja röykkiöstä ei ole.

Paikan sijainti: Tarkka sijainti ei ole tiedossa; Kuotolanjärvi, jonka rannalla röykkiö on, on kooltaan noin puoli neliökilometriä ja sijaitsee Janakkalan kirkolta vajaa kilometri länteen. Viralán kylää on järven lounaisranta eli noin puolet järven rannoista. Röykkiötä ei ole Boströmin kertomuksen yleiskartoilla eikä nimeä Vahvaranta ole nyk. peruskartallakaan. - Inventoinnissa 1984 asiaa ei selvitelty.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 213

Peruskartta 2131 11 Janakkala
osa A (= Kernaalanjärven rantaa
Hakoisten ja Kernaalan kylien alueil-
la)

Kylä: Luultavasti Hakoinen tai Kernaala

Löytöpaikka: (?)

- keskiaikainen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 39)

Löydöt: KM -hist. os. 2671:25 varsiputkella varustettu nuolenterä.

"Löytöpaikaksi sanottiin Kernaalan järven rantaa". Wapaa-
herra H. G. Boijen lahjoittama Hj. Appelgrenin kautta 1889.

Löytöpaikan sijainti: Tarkkaa löytöpaikkaa Kernaalanjärven rannalla ei tiedetä, mutta se sijaitsee luultavasti joko Hakoisten tai Kernaalan kylien alueella, Hakoisten muinaislinnan itä- tai eteläkaakkoispuolella, enintään n. 1-1,5 km:n päässä muinaislinnasta. Rautakautiset ja keskiaikaiset kiinteät muinaisjäännökset ja esineiden löytöpaikat keskittyvät nimittäin tälle alueelle. Esineen lahjoittaja H. G. Boije on ollut Hakoisten kartanon omistaja, "Hakoisten herra". Boströmin kertomuksessa löytö mainitaan vain hyvin lyhyesti.

Lisäyksiä: -

JANAKKALA 214

Peruskartta 2131 11 Janakkala
osa A (= Kernaalanjärven pohjois-
ranta peruskartalla)

Kylä: Kernaala

Paikka: "Hiiden heitto-kivi"

- kivi (siirtolohkare?), johon liittyy kansantarina, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 57)

Kirjallisuutta: Yrjö Koskinen ja K. E. F. Ignatius, Muinaisjäännök-
set Vanaantaustalla Janakkalassa. Historiallinen arkis-
to I. Helsingissä 1866. S. 71

Tiedot kivistä ovat Boströmin kertomuksessa ja Koskisen ja Igna-
tiuksen artikkelissa. Boström kirjoittaa: "Alitalon vanha emäntä,
72-vuotias Iida Vaurio (os. Tervakoski, Alitalo) kertoi, että jätti-
läisellä oli kerran aikomus rakentaa silta Uhkoilan rannasta Kerna-
alan puolelle. Sen piti viedä kolme helmallista kiviä saadakseen
sillan ulottumaan järven toiselle rannalle, mutta kun se oli vienyt
yhden helmallisen, kuului Hakoisten puolelta huuto: 'Hiisi siltoja
rakentaa'. Silloin jättiläinen suuttui ja viskasi ison kiven huuta-
jaa päin. Kerrotaan, että 'silta' on näkyvissä suunnilleen Penttiön
paikkeilla, lähellä Nuoritaloa ja kivi on Hakoisten puolella n.
Kaurismäen seutuvilla." Koskinen ja Ignatius kirjoittavat samasta
asiasta vain lyhyesti (selostettuaan Kernaalan Makasiininmäen löy-
döt): "Eräs 'Hiisien silta' ja joku 'Hiiden heitto-kivi' mainittiin
olevan Kernaalanjärven rannalla".

Kiven sijainti: Kiven tarkkaa paikkaa en tiedä, sitä ei ole Boströ-
min kertomuksen kartoillakaan, mutta tiedoista ilmenee sen olevan
Kernaalanjärven pohjoisrannalla, Kaurismäen seutuvilla. Kaurismäki-
nimeä ei ole peruskartalla, mutta se on ollut tietääkseni nyk.
Heikkilän ja Kekkilän paikkeilla (likimääräinen sijainti: x = 6752
ja y = 2534 25), n. 350 m Kernaalanjärven pohjoisrannasta pohjoiseen.
Alue sijaitsee Janakkalan kirkolta 2,5 km kaakkoon. Järven pohjois-
rannalle on peruskartalle merkitty vain yksi siirtolohkare, jollai-
sesta Hiiden-heitto kivessäkin lieenee kyse, ja tämä sijaitsee Kauris-
mäen paikalta 400 m lounaaseen, aivan järvessä ja on peruskartalla
nimeltään Satulakivi.

Tiedoissa mainitun Hiisien sillan sijainti: Tämänkään paikan tarkka sijainti ei ole tiedossani. Boströmin tiedoista ilmenee kuitenkin sen olevan Kernaalanjärven etelärannalla. Boström mainitsee nimen Penttiö ja peruskartalla onkin sen niminen tila järven etelärannalla sekä tämän itäpuolella Penttiönkärki-niminen niemi (Pk 2131 10 Tervakoski, $x = 6749\ 60$ ja $y = 2534\ 65$). Boströmin mainitsema Nuoritalo-niminen tila puolestaan on Penttiönkärjestä 900 m etelälounaaseen ($x = 6748\ 75$ ja $y = 2534\ 40$). Hiisien silta lienee jossain Penttiönkärjen paikkeilla. Minkälaisesta (luonnon?) muodostelmasta on kyse, ei ole tiedossani. - Inventoinnissa 1984 paikkojen sijaintia ei selvitelty.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 215

Peruskartta 2131 11 Janakkala
osat A ja C (= Kernaalan kylä peruskartalla)

Kylä: Kernaala

Löytöpaikka: (?)

- rautakautinen tai historiallisen ajan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 39)

Löydöt: Säilytyspaikka ei tiedossa, miekan katkelma. Tieto löydöstä on Boströmin inventointikertomuksessa, jossa siitä lukee ainoastaan: "Kuulin kerrottavan, että pehtori Magnus Wickstöm'illä (os. Vanaja) olisi miekan katkelma, joka v. 1920 löytyi Kernaalan pellosta". Muita tietoja löydöstä ei ole; nykyinen säilytyspaikkakaan ei ole tiedossa. Boström mainitsee löydön keskiajan ja myöhemmän hist. ajan löytöjen joukossa.

Löytöpaikan sijainti: Esine on löydetty siis pellolta jostain Kernaalan kylästä, mutta tarkemmin löytöpaikkaa ei tiedetä.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 216

Peruskartta 2131 11 Janakkala
osat B ja D (= Turengin kylä peruskartoilla)

Kylä: Turenki

Löytöpaikka: ?

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 15)

Löydöt: KM 10128 rautainen keihäänkärki. Rva Makkosen sekalaiskauppaan Albertinkatu 5 tuonut eräs vanhanpuoleinen mies Eetu Korhonen, joka sanoi tuoneensa esineen Lapualta. V. 1939 Maria Makkonen ilmoitti löytäneensä esineen alkuperäismerkinnän. Se on: Janakkala, Turenki. Rouva Maria Makkoselta 26/VIII 1935 200 mk:lla ostettu.

Löytöpaikan sijainti: Berit Boström kirjoittaa inventointikertomuksessaan, että ei ole varmaa, onko esine löydetty Janakkalasta vai mahdollisesti Lapualta. Mielestäni on kuitenkin melkoisen varmaa, että löytöpaikka on jossain Janakkalan Turengin kylässä, koska näin lukee esineen alkuperäismerkinnässä. Myös esineen luettelotiedoissa näytetään huomoidun vain Janakkala.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 217

Peruskartta 2131 11 JANAKKALA
osat A-D (= Vanajaveden vesireittiä
Janakkalan alueella)

Kylä:(?)

Löytöpaikka:(?)

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 14)

Löydöt: KM 468 kaksi rautaista keihäänkärkeä ja kaksi pientä pronssirengasta.

Löytöpaikasta lukee luettelotiedoissa: "Fyndet uppgifves blifvit gjordt vid Vanajavesi vattendrag j Janakkala socken och förärades 1861 af ingeniörkaptenen K. F. Pipping. Under loppet af år 1861 till Etnografiska Museum förärade saker." Muita tietoja paikasta ei ole.

Löytöpaikan sijainti: Löytötiedoista päätellen esineet lienee löydetty etelästä itse Vanajaveteen laskevan Hiidenjoen varrelta, vaikka Vanajaveden vesistöä on paljon laajemmaltikin Janakkalassa. Toinen mahdollisuus saattaisi tietysti olla Kernaalanjärven pohjois- ja luoteispuoleiset alueet, joilla on myös rautakautisia muinaisjäänköksiä. Hiidenjokea on Janakkalan alueella Vähä-Hiiden ja Hiidenjoen eteläpään välillä kymmenkunta kilometriä. Esineitä ei ole sen sijaan voitu löytää esim. Ikaaloisten kylän alueelta Vähä-Hiiden pohjoispuolelta, koska tämä on kuulunut Vanajaan vuoteen 1961 asti.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 218

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen
osa C ruudut 6754/547 ja 6754/548
(= ne peruskarttaruudut, joilla
ovat Kylkiäinen-niminen lampi
ja Kylkiäistenlahti, joiden
tienoilla uuni oletettavasti
sijaitsee)

Kylä: Jokimaa

Paikka: Kylkiäisten niittu 1

- kivi-uuni, luokka III

Tutkimukset: -

Tiedot paikasta ovat seuraavissa C. A. Gottlundin muistiinpanoissa
Museoviraston kirjastossa: Antiquariska Samlingar I, s. 41, n:o
276 ja Antiquariska Anteckningar I. Nylands och Tavastehus Län,
s. 335.

Paikan sijainti: Uunin tarkka sijainti ei ole tiedossani, mutta
Gottlund kirjoittaa sen olevan kalliolla (på ett berg) lähellä
kylkiäisten niittua, Haukijoen tilan maalla ja Vanha Mallinkainen
-nimisessä kylässä. Kylkiäisten niityllä puolestaan on Gottlundin
mukaan kaksi kiviröykkiötä (kohde JANAKKALA 219). Hän kuvaa niittyä
myös seuraavasti: "Vid samma äng finnes en 4kantig famnshög sten
stående på andra stenar i ... bergbranten, på det sätt att en karl
kan få den att runka". Peruskartalta olen löytönyt Kylkiäinen-nimi-
sen lammen ja Kylkiäistenlahden; lahti on Mallinkaistenjärven länsi-
rannalla ja lampi aivan vieressä 15,5 km Janakkalan kirkolta itään.
Alue on laajaa metsäseutua. Kylkiäisten niitty ja sen lähellä oleva
kallio kiviuneineen sijaitsevat luultavasti näiden peruskartan
Kylkiäisnimien vaiheilla. Haukijoen tilaa puolestaan ei ole perus-
kartalla ainakaan nimenä, mutta se on esim. Berit Boströmin Janakka-
lan inventointikertomuksen 1942 yleiskartalla 1:30 000 suurinpiirtein
peruskartalla olevan Ohrapellon tilan kohdalla, Kylkiäis-nimistä
kaksi kilometriä lounaaseen. (Kylkiäis-nimet ovat peruskartalla
Jokimaan kylän alueella muutama kilometri itään Mallinkaisista;

Gottlundin käyttämää Vanha Mallinkainen -nimeä kartalla ei ole).

- Inventoinnissa 1984 uunin sijaintia ei selvitelty.

Muinaisjäännöksen kuvaus: Gottlundin mukaan kivi-uuni ("en ugn uppförd af stenar") on täysin ehjä ja hyvässä kunnossa ja "den öfversta takstenen är omkring 4 ½ aln hög". Lähemmin hän ei sitä kuvaile.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 219

Peruskartta 2133 02 Mallinkainen
osa C ruudut 6754/547 ja 6754/548
(= ne peruskarttaruudut, joilla
ovat kylkiäinen-niminen lampi
ja Kylkiäistenlahti, joiden
tienoilla muinaisjäännökset
oletettavasti sijaitsevat)

Kylä: Jokimaa

Paikka: Kylkiäisten niittu 2

- "2 jättekast", luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: -

Tiedot muinaisjäännöksistä ovat seuraavissa C. A. Gottlundin muis-
tiinpanoissa Museoviraston kirjastossa: Antiquariska Samlingar I,
s. 41, n:o 276 ja s. 154, n:o 153, Antiquariska Samlingar II, s.
311 ja Antiquariska Anteckningar I. Nylands och Tavastehus Län,
s. 335.

Paikan sijainti: Muinaisjäännösten tarkka sijainti ei ole tiedossa-
ni; Gottlund kirjoittaa asiasta vain: "Janakkala sn, Vanha Mallin-
kais by, Haukijoki gård, vid Kylkiäisten niittu äng ...". Niittyä
hän kuvailee myös seuraavasti: "Vid samma äng finnes en 4kantig
famnshör sten stående på andra stenar ... i bergbranten, på det
sätt att en karl kan få den att runka". Gottlund kirjoittaa myös,
että lähellä Kylkiäisten niittyä on kalliolla kiviuuni (kohde JANAK-
KALA 218) ja että lähempänä Haukijoen tilaa on vielä kolmas "jätte-
kast" (kohde JANAKKALA 174). Peruskartalta olen löytänyt Kylkiäinen-
nimisen lammen ja Kylkiäistenlahden; lahti on Mallinkaistenjärven
länsirannalla ja lampi aivan vieressä 15,5 km Janakkalan kirkolta
itään. Alue on laajaa metsäseutua. Kylkiäisten niitty sijaitsee
luultavasti näiden peruskartan Kylkiäisnimien vaiheilla. Haukijoen
tilaa puolestaan ei ole peruskartalla ainakaan nimenä, mutta se
on esim. Berit Boströmin Janakkalan inventointikertomuksen 1942
yleiskartalla 1:30 000 suurinpiirtein peruskartalla olevan Ohra-

pellon tilan kohdalla, Kylkiäis-nimistä kaksi kilometriä lounaaseen. (Kylkiäis-nimet ovat peruskartalla Jokimaan kylän alueella muutama kilometri itään Mallinkaisista; Gottlundin käyttämää Vanha Mallinkainen - nimeä kartalla ei ole.). Gottlund ei kuvaile muinaisjään-
nöksiä mitenkään, mutta kyseessä on varmastikin kaksi kiviröykkiötä. - Inventoinnissa 1984 paikan sijaintia ei selvitetty.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 220
(ent. Vanajaa)

Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi
osa D ruutu 6766/545 (= se peruskartan
ruutu, jolla on suurin osa Kirrin kylän
alueesta nyk. peruskartalla)

Kylä: Kirri(?)

Löytöpaikka: (?)

- kivistinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Ei tallessa, kiviesine. Tiedot esineestä olen löytänyt
Museoviraston kirjastossa säilytettävistä C. A. Gottlundin
muistiinpanoista (Antiquariska Antekningar. I. Nylands
och Tavastehus Län. S. 329, n:o 5 ja Antiquariska Samlingar.
I. S. 188, n:o 20). Gottlund kirjoittaa: "Wåno socken.
Kiri by, Torparen Johan Nyman under Harviala gård, hade
för 7 år sedan Thorvigg". Muita tietoja ei ole.

Löytöpaikasta: Löytöpaikkaa ei siis tiedetä, mutta se saattaa tietys-
ti olla jossain Kirrin eli Kirin alueella, joka sijaitsee Janakkalan
kirkolta 18 km koilliseen, aivan Jylisjärven kaakkoispäässä, Janak-
kalan, Tuuloksen ja Lammin rajoilla. Nyk. peruskartalla Kiriin
kylään kuuluu kaksi aivan vierekkäistä, yhteensä noin neliökilomet-
rin laajuista aluetta. Näiden vieressä on seutunimi Kiri, joka
saattaa tarkoittaa hieman laajempaa aluetta. Kiri on ollut alunpe-
rin Harvialan kartanon hallinnassa, joka siis esiintyy nyk. perus-
kartalla kylänä.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 221
(ent. Vanajaa)

Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi osa D
ruutu 6766/545 (= se peruskartan ruutu,
jolla on suurin osa Kirrin kylän alues-
ta nyk. peruskartalla)

Kylä: Oletettavasti nyk. Kirri

Löytöpaikka: Kirrin suo

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 1937 soikea tuluskivi. Löydetty Kirrin suosta Harvialan
maalta Vanajasta. Herra Otto Brusinin lahjoitus, S.M.Y.:lle
ilmoitettu 12.3.79. - Kuittikirja N:o 571.

Löytöpaikan sijainti: Tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä. Kirri-nimistä
suota ei ole nyk. peruskartoilla, mutta aivan Jylisjärven kaakkoispääs-
sä on kaksi yhteensä noin neliökilometrin laajuista Kirri-nimistä
kyläaluetta aivan vierekkäin. Seudun nimeä on puolestaan peruskartal-
la Kiri. Tuluskiven löytötiedoissa on selvästikin kyse juuri näistä
Kirrin alueista (tai Kirin, joka on varmaankin hieman laajempi
käsite). Alueet sijaitsevat Janakkalan kirkolta 18 km koilliseen.
aivan Janakkalan, Lammin ja Tuuloksen rajoilla. Akseli Salokanteleen
teoksesta "Vanajan kirja I-II" (Wanaja-seuran julkaisuja I. Hämeenlinna
1956. S 398) ilmenee nimittäin Harvialan kartanon saaneen hallin-
taansa vielä vuonna 1821 mm. Kirin rälssitilan ja joukon muita
tiloja, joita myöhemmin on muodostettu kyliksi (Viljo Nissilä.
Suurvanajan nimistöä. Vanajan historia I. Wanaja-seuran julkaisuja
XX. Hämeenlinnan 1976. S. 13). Näin selittyy se, kuinka paikka
on ollut löytötietojen mukaan Harvialan maata, vaikka kartano sijait-
see Kirristä 15 km:n päässä lounaaseen ja vaikka Kirrin tienoilla
ei tietääkseni ole nykyään Harvialan kartanon tai kylän maita.
Itse suon tarkempi sijainti alueella jää siis kuitenkin avoimeksi.
- Inventoinnissa 1984 Kirrissä ei käyty.

- Lisäyksiä: -

JANAKKALA 222

Peruskartat 2131 08 Hyvikkälä osat
A-D ja 2131 11 Janakkala osat A ja B
(= Viralan kylä peruskartoilla)

Kylä: Virala

Löytöpaikka: Kalliola

- kivistinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Hämeenlinnan museo 3765 oikoteräinen kirves. Löydetty Janakkalan Viralan kylästä, Kalliolan maalta.

Löytöpaikan sijainti: Kalliola-nimistä paikkaa en tiedä Viralan kylässä. Sellaista ei ole peruskartoilla, eikä Boströmin Janakkalan inventointikertomuksen 1942 yleiskartalla 1:30 000. Kalliola-nimistä tilaa ei mainita myöskään Veikko Kerkkosen Janakkalan historian (1976) Viralan kylää ja kartanoa käsittelevillä sivuilla.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 223

Peruskartat 2131 08 Hyvikkälä
osa D ja 2131 11 Janakkala osa B
(= Rastilan kylä peruskartoilla)

Kylä: Rastila

Paikka: Linkokivi eli Pirunlinkokivi

- siirtolohkare, johon liittyy kansantarina, luokka III

Tutkimukset: -

Tiedon kivistä olen löytänyt Viljo Nissilän kirjoituksesta Suurvana-
jan nimistöä (Vanajan historia I. Wanaja-seuran julkaisu XX.
Hämeenlinna 1976. S. 54). Nissilä kirjoittaa: "Rastilan kylän Kirkko-
mäellä kohoavasta pylväsmäisestä korkeasta Linkokivestä 1. Pirunlinkokivestä
sanottiin, että sillä piru oli kivittänyt Vanajan kirkkoa".

Kiven sijainti: Kiven sijainti ei ole tiedossa. Rastilan kylän
alueella ei ole peruskartoilla Kirkkomäki- tai (Pirun)- Linkokivi
-nimiä. - Inventoinnissa 1984 kiven sijaintia ei selvitelty.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 224

(ent. Vanajaa toden-
näköisesti)

(1:) Peruskartat 2131 11 Janakkala osa
B ja 2131 12 Harviala osa A (= nyk.
Janakkalaa olevat Harvialan kylän
alueet peruskartoilla)

(2) Peruskartat 2131 11 Janakkala osat
B ja D, 2131 12 Harviala osat A-D,
2133 02 Mallinkainen osat B ja D
sekä 2133 03 Jylisjärvi osat A-D
(= ne peruskartat, joiden alueilla
on ollut ainakin vielä 1800-luvun
alkupuolella Harvialan kartanon
hallintaan kuuluneita alueita, ns.
Harvialan lääni, alla lueteltujen
nyk. kylien alueilla)

Kylä: Oletettavasti joku seuraavista nyk. kylistä: Heinäjoki, Kitu,
Harviala, Hakumäki, Sillanpää, Syväoja, Käikälä, Kirri, Syr-
jäntaka, Yläne, Lempelto, Tyry ja Kuumola

Paikka: Jamoin aho

- "9 kiukaan raunioita", luokka III

Tiedot kiukaista olen löytänyt Museoviraston kirjastossa säilytettä-
vistä C. A. Gottlundin muistiinpanoista (Antiquariska Anteckningar.
I. Nylands och Tavastehus Län. S 329). Gottlund kirjoittaa: "Harvia-
la gård, Ristimäki torp, å Jamoin aho, finnes 9 kiukaan raunioita
(5/7 59)."

Paikan sijainnista: Peruskartoilta en ole löytänyt nimiä Ristimäki
tai Jamoi, joten kiukaiden sijainti on toistaiseksi ratkaisematta.
On kuitenkin hyvin mahdollista, että Ristimäen torppa, jonka mailla
Jamoin aho on ollut, ei ole sijainnut nyk. peruskartoille merkityil-
lä Harvialan kylän alueilla, jossa on myös Harvialan kartanokin.
Käsittääkseni Ristimäen torppa lienee ollut jossain ns. Harvialan
läänin alueella. Harvialan lääniksi on sanottu laajaa Harvialan
kartanon hallinnassa vielä ainakin 1800-luvun alkupuolella ollutta
aluetta, joka on käsittänyt ent. Vanajan itäpuoliskon, alueet,
jotka kuuluvat kohteen alussa (2:) lueteltuihin peruskartalla ole-

viin nykyisiin kyliin. Näistä on huomattava vielä seuraavaa. Nyk. peruskarttojen mukaan osa Harvialasta ja Sillanpäästä ja Kitu kokonaan kuuluu Hämeenlinnaan (peruskartat 2131 09 osa C ja 2131 12 osa A). Lempelto ja Tyry ovat peruskartoilla puolestaan ent. Vanajan kunnan ulkopuolella, jo tuolloisen Jankkalan alueella (peruskartat 2133 02 osat B ja D sekä 2133 02 osat A ja C). Heinäkangas on puolestaan nyk. Hauhoa (peruskartat 2131 12 osa D ja 2132 10 osa C). Näin ollen ei ole toistaiseksi edes varmaa, että Ristimäen torppa ja Jamoin aho ovat edes nyk. Janakkalan alueella. Valtaosa ent. Harvialan lääniä on toki nyk. Janakkalaa. (Lähempi selvitys Harvialan läänistä on kohteen JANAKKALA 225:n yhteydessä). - Inventoinnissa 1984 paikkaa ei selvitelty.

Muita tietoja Jamoi-nimisestä paikasta: Viljo Nissilä (Suurvanajan nimistöä. Vanajan historia I. Wanaja-seuran julkaisuja XX. Hämeenlinna 1976. S. 50) kirjoittaa paikasta: "Vanhoista merkityistä eräteistä ovat muistoina ... ja mahdollisesti myös Jamoonkorpi 1. Jamoinkorpi 1. Jamoi, metsäalue jossa on vanha tienpohja, ura 1. jama (Harviala)". Nissilänkään tutkimuksesta ei käy lähemmin ilmi, missä paikka sijaitsee.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 225
(ent. Vanajaa
suurimmaksi osaksi)

(1:) Peruskartat 2131 11 Janakkala osa B ja
2131 12 Harviala osa A (= nyk. Janakka-
laa olevat Harvialan kylän alueet pe-
ruskartoilla)

(2:) Peruskartat 2131 11 Janakkala osat B ja
D, 2131 12 Harviala osat A-D, 2133 02
Mallinkainen osat B ja D sekä 2133 03
Jylisjärvi osat A-D (=ne peruskartat,
joiden alueilla on ollut vielä ainakin
1800-luvun alkupuolella Harvialan kar-
tanon hallintaan kuuluneita alueita,
ns. Harvialan lääni, alla lueteltujen
nyk. kylien alueilla)

Kylä: Oletettavasti ainakin nyk. Heinäjoki, Harviala, Hakumäki,
Kitu, Sillanpää, Syvänoja, Käikälä, Kirri, Syrjäntaka, Yläne,
Lempelto, Tyry ja Kuumola

Paikka: Useita paikkoja, joiden sijainti ei ole tiedossa
- "vanhoja kiukaita", luokka III

Tiedot kiukaista ovat Museoviraston kirjastossa säilytettävissä
H. A. Reinholmin muistiinpanoissa (8. Finlands Fornborgar, Kumo
vattensystem. S. 337). Reinholm kirjoittaa: "Vanaja-Hauho. Heinä-
kangas on metsissä nähnyt vanhoja kiukaita paljon, suonsaarilla
ja vuorilla. 6kin oli ollut yhdessä niin vähällä tilalla kuin talon
piha. Kiukaan suu jotenkin ... tuntuva, vaikka rauvennut. Siitä
ajasta kun ihmiset elivät kalastuksesta ja metsästämisestä. Paljo
Harvialan maalla. Ihme, että ne aina ovat kuivemmilla paikkakunnil-
la, mutta "S(?)yönnösmaissa" ei ole senkaltaisia raunioita. Tillägg
till Heinäkangas'berättelse om Harviala kiukaat: De måste vara
från mycket gammal tid, ty grof furn växte på en, och på kanten
af stensåset var en ... stukke af en furn, som tyckes varit ett
många hundra årigt träd."

Mistä alueesta Reinholmin tiedoissa on kyse: Kiukaita on Reinholmin
mukaan siis sekä Janakkalassa että Hauholla ja paljon Janakkalan
Harvialan maalla. Reinholmin tekstistä ei ilmene, tarkoittaako
hän Härvialalla kylää vaiko kartanoa. Olettaisin kyseessä olevan

ns. Harvialan läänin, joka on käsittänyt "toisen puolen Vanajan pitäjää" (Akseli Salokannel. Vanajan kirja I-II. Wanaja-seuran julkaisuja I. Hämeenlinna 1956. S. 398). Harvialan lääniksi on kutsuttu laajaa Harvialan kartanon hallinnassa ollutta aluetta. Vielä vuonna 1821 kartano sai kiinnitykseensä koko joukon tiloja (Salokannel, main. viittaus), joista osa esiintyy kylinä nyk. peruskartoilla kattaen lähes koko ent. Vanajan itäpuoliskon. Nämä kylät olen luetellut kohteen alussa. Näillä alueilla on myös useita järviä (Sääjärvi, Mustavirta, Kesijärvi, Jylisjärvi, Isojärvi, Saloisten-eli- Lempellonjärvi), jotka peruskattojen mukaan ovat vieläkin Harvialan ja Käikkälän jakokuntaa. Tämä alue on siis ko. Harvialan lääni. Viljo Nissilä (Suurvanajan nimistöä. Vanajan historia I. Hämeenlinna 1976. S. 13) kirjoittaaakin: "... vanhoja taloja on muodostettu kyliksi, joita runsaasti kuului esim. Harvialan kartanon hallintaan, ns. Harvialan lääniin". Reinholmin muistiinpanon yhteydessä ei ole mitään päiväystä tai vuosilukua, mutta seuraavalla sivulla (338) on erään toisen Harvialaa koskevan asian yhteydessä on vuosiluku 1875, joten ko. kiukaitakin koskeva muistiinpano lienee samoilta ajoilta. Reinholmin mainitsema Heinäkangas-niminen henkilö on siis varmastikin tarkoittanut juuri tätä harvialan lääniä, joten kyse on hyvin laajasta alueesta, eikä vain Harvialan kylän varsin suppeista alueista nyk. peruskartoilla. Tieto, että kiukaita on suosaarilla ja "vuorilla", viittaa myös selvästi laajoihin metsäseutuihin, eli Janakkalan osalta juuri Harvialan lääniin; peruskartoilla oleville Harvialan kylän nyk. alueille ei tällaisia mahdu kovin paljon olemaankaan. Alussa luetelluista kylistä vielä seuraavaa. Nyk. peruskarttojen mukaan osa Harvialasta ja Sillanpäästä ja Kitu kokonaan kuuluu Hämeenlinnaan (peruskartat 2131 09 osa C ja 2131 12 osa A). Lempelto ja Tyry ovat peruskartoilla puolestaan ent. Vanajan kunnan ulkopuolella, jo tuolloisen Janakkalan alueella (peruskartat 2133 02 osat B ja D sekä 2133 03 osat A ja C). Heinäkangas on puolestaan nykyään Hauhoa (peruskartat 2131 12 osa D ja 2132 10 osa C); Reinholmille kiukaista kertonut Heinäkangas on asunut ehkä jossain täällä päin. Reinholmin tekstin alussahan jo mainitaan Hauho Vanajan lisäksi.

Tarkemmista paikoista: Kiukaiden tarkempia sijaintipaikkoja ei tiedetä siis, mutta osittain saattaa olla kyse Kontuvuorella ja Ristimäen torpan Jamoin aholla olevista kiukaista (ks. kohteita JANAKKALA 208 ja 224). - Inventoinnissa 1984 kiukaiden paikkoja ei selvitelty.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 226

Peruskartat 2133 02 Mallinkainen
osat A-D ja 2133 05 Hietoinen
osat A ja B (= ne peruskartat osi-
neen, jota tiedot tarkoittavat)

Kylä: Luultavasti esim. Mallinkainen, Hiisi, Jokimaa, Monikkala

Paikka: Useita paikkoja, joiden tarkat sijainnit tuntemattomat

- kiukaita ja vanhoja salpietariuuneja, luokka III

Tutkimukset: -

Tiedot muinaisjäännöksistä ovat A. O Heikelin kertomuksessa Resorna
till Janakkala i juni och sept. 1895 (esihist. toimiston arkisto).
Heikel toteaa siinä vain nähneensä kiukaita ja salpietariuuneja
etenkin Mallinkaisten kulmassa Janakkalassa.

Mitä aluetta tieto tarkoittaa: Peruskartalla 2133 02 Mallinkainen-
niminen seutunimi on kokolailla kartan keskellä ja itse Mallinkais-
ten kylä on tästä vähintään n. 4-5 km kaakkoon. Heikel tarkoittanee
Mallinkaisten kulmalla koko yllä määriteltyä aluetta, jolla on
useampia nykyisiä kyliä. Alue on Janakkalan itäpuoliskolla. Tarkko-
ja paikkoja ei siis tiedetä.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 227

Peruskartat 2133 02 Mallinkainen osat C ja D sekä 2133 05 Hietoinen osat A ja B (= ne peruskartat osineen, joilla paikka oletettavasti sijaitsee Monikkalan tai Turengin kylien alueella)

Kylä: Monikkala tai Turenki

Paikka: Tarkemmin tuntematon paikka Mallinkaisten maa -nimisellä alueella

- kivistä tai kiviä, luokka III

Tutkimukset: -

Tiedot paikasta olen löytänyt seuraavista Museoviraston kirjastossa säilytettävistä C. A. Gottlundin muistiinpanoista: Antiquariska Samlingar. I. S. 270, n:o 28 ja Antiquariska Anteckningar. I. Nylands och Tavastehus Län. S. 335. Gottlund kirjoittaa: "Janakkala sn Monikkala gård ... å Mallinkaisten maa har man nedfällt en timmerstock hvaraf sågats en 5 famnslåg, 12 tum tjock bjelke, under hvars rot anträffades en hög af svarta och sötiga stenar. (24/2 58). En timmerstock på en ugn."

Paikan sijainti: Paikan tarkkaa sijaintia ei tiedetä. Mallinkaisten maa -nimisestä alueesta, jolla paikka siis sijaitsee, kirjoittaa Veikko Kerkkonen (Janakkalan historia. Helsinki 1976. S 222): "Mallinkaisen maa (utjord), Turengin ulkopalsta alkaa Rajalamesta ja jatkuu n. 10 km pitkänä Mommila-Hietoisten järvelle saakka. Järven länsirannalla on kolmen pitäjän Lammin, Janakkalan ja Hausjärven yhteinen rajapyykki." Kerkkosen selostuksen mukainen alue sijaitsee kohteen alussa mainittujen peruskarttaosien alueilla ja on nykyään Turengin ja Monikkalan kylien aluetta. Tältä alueelta en tiedä mitään sellaista muinaisjäännettä, joka voisi olla Gottlundin tarkoittama kohde. Alue sijaitsee Janakkalan kirkolta 15-23 km itäkoilliseen-itään. Kerkkosen mainitsema Rajalammi on peruskartalla 2133 02 ja Hietoisten- eli Mommilanjärvi peruskartalla 2133 05. Huom! Muutaman neliökilometrin laajuinen alue Turengin kylää on peruskartalla 2133 05 myös Lammin kunnan alueella, Hietoisten- eli Mommilanjär-

ven länsiluoteispuolella, ja tämä alue on siis ollut myös Mallinkaisten maata. Kerkkonen kirjoittaa Mallinkaisten maasta myös (s. 223): "Mallinkaisten takamailla suoritettiin kylien väliset rajankäynnit. Ne suoritti maanmittausauskultantti Jacob Gustaf Jack vuosina 1787-1793. Tällöin jaettiin Mallinkaistenmaa Monikkalan kanssa (440 tynnyrin alaa af Mallinkaisen maa, genom förlikning med Monikkala)."

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 228

Peruskartat 2133 02 Mallinkainen
osa D, 2133 03 Jylisjärvi osa C,
2135 05 Hietoinen osa B ja 2133 06
Poikmetsä osa A (= Salosten kylä
peruskartoilla)

Kylä: Salonen

Paikka: Useita paikkoja, joiden tarkempi sijainti tuntematon

- "Lapin uunia", luokka III

Tiedot muinaisjäännöksistä ovat H. A. Reinholmin muistiinpanoissa Museoviraston kirjastossa (8. Finlands Fornborgar. Kumo vattensystem, s. 363-364). Reinholm kirjoittaa: "Saloisten kylä, Janakkala emot Vanaja och Lampis: I skogarna på flere ställen Lapin uunia. Dessa tros dels varit Lappars kotor, dels mettärihiä." Muita tietoja ei ole.

Muinaisjäännösten sijainneista ei ole tarkempia tietoja, mutta Salosten kylä, jossa ne ovat, sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 15-20 km koilliseen. - Inventoinnissa 1984 paikkoja ei selvitelty.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 229
(ent. Vanajaa)

Peruskartat 2131 08 Hyvikkälä osa D, 2131 11 Janakkala osat B ja D, 2131 12 Harviala osat A-D, 2133 02 Mallinkainen osa B ja 2133 03 Jylisjärvi osat A-D (= ne ent. Vanajaa olevat alueet peruskartoilla, jotka on liitetty Janakkalaan)

Kylä: (?)

Löytöpaikka: (?)

- kivekautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Hämeenlinnan museo 2981 kivitaltta. Lp. Vanaja. Museoon toi lyseol. J. J. Juppanen 19/10 -25.

Löytöpaikan sijainti: Tarkempaa löytöpaikkaa ent. Vanajan kunnan alueella ei tiedetä. Janakkalan lisäksi suuri osa Vanajaa on liitetty Hämeenlinnaan ja pieni osa Renkoon, ja löytö on huomioitu omana kohteenaan myös Hämeenlinnan inventointikertomuksessani 1984 (kohde Hämeenlinna 154).

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 230
(ent. Vanajaa)

Peruskartta 2131 08 Hyvikkälä osa D, 2131 11 Janakkala osat B ja D, 2131 12 Harviala osat A-D, 2133 02 Mallinkainen osa B ja 2133 03 Jylisjärvi osat A-D (= ne ent. Vanajaa olevat alueet peruskartoilla, jotka on liitetty Janakkalaan)

Kylä: (?)

Löytöpaikka: (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Hämeenlinnan museo 2794 kivitaltta. L. Vanajasta 1870-80 luvuilla. Museoon toi rva Alma Aarni 16/6 -22.

Löytöpaikan sijainti: Tarkempaa löytöpaikkaa ent. Vanajan kunnan alueella ei tiedetä. Janakkalan lisäksi suuri osa Vanajaa on liitetty Hämeenlinnaan ja pieni osa Renkoon, ja löytö on huomioitu omana kohteenaan myös Hämeenlinnan inventointikertomuksessani 1984 (kohde HÄMEENLINNA 156).

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 231
(ent. Vanajaa)

Peruskartat 2131 08 Hyvikkälä osa D, 2131 11 Janakkala osat B ja D, 2131 12 Harviala osat A-D, 2133 02 Mallinkainen osa B ja 2133 03 Jylisjärvi osat A-D (= ne ent. Vanajaa olevat alueet peruskartoilla, jotka on liitetty Janakkalaan)

Kylä: (?)

Löytöpaikka: (?)

- kivistinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Hämeenlinnan museo 2793 kivikirves. L. Vanajasta 1870-80 luvuilla. Museoon lahj. rva Alina Aarni.

Löytöpaikan sijainti: Tarkempaa löytöpaikkaa ent. Vanajan kunnan alueella ei tiedetä. Janakkalan lisäksi suuri osa Vanajaa on liitetty Hämeenlinnaan ja pieni osa Renkoon, ja löytö on huomioitu omana kohteenaan myös Hämeenlinnan inventointikertomuksessani 1984 (kohde Hämeenlinna 155).

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 232
(ent. Vanajaa)

Peruskartat 2131 08 Hyvikkälä osa D, 2131 11 Janakkala osat B ja D, 2131 12 Harviala osat A-D, 2133 02 Mallinkainen osa B ja 2133 03 Jylisjärvi osat A-D (= ne ent. Vanajaa olevat alueet peruskartoilla, jotka on liitetty Janakkalaan)

Kylä: (?)

Löytöpaikka: (?)

- kivekautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Viipurin museo G 2526-34 vasarakirves. Lp. Vanaja tai Hattula.

Löytöpaikan sijainti: Esine on löydetty siis joko (ent.) Vanajasta tai Hattulasta; muita löytöpaikkatietoja ei ole. Janakkalan lisäksi suuri osa Vanajan kuntaa on liitetty Hämeenlinnaan ja pieni osa Renkoon. Löytö on huomioitu omina kohteinaan myös Hämeenlinnan inventointikertomuksessa 1984 (kohde HÄMEENLINNA 158) sekä Hattulan kertomuksessani 1985 (kohde HATTULA).

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 233
(ent. Vanajaa)

Peruskartat 2131 08 Hyvikkälä osa D, 2131 11 Janakkala osat B ja D, 2131 12 Harviala osat A-D, 2133 02 Mallinkainen osa B ja 2133 03 Jylisjärvi osat A-D (= ne ent. Vanajaa olevat alueet peruskartoilla, jotka on liitetty Hämeenlinnaan)

Kylä: (?)

Löytöpaikka: (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: KM 6190:29 tasataltta. Ostettu v. 1897 Eva Fribergiltä Vanajasta. Löytöpaikka tuntematon.

Löytöpaikan sijainti: Esineen löytöpaikasta ei ole siis tietoja, mutta jostain Vanajasta esine on saatettu tietysti löytää. Janakkalan lisäksi suuri osa Vanajan kuntaa on liitetty Hämeenlinnaan ja pieni osa Renkoon, ja löytö on huomioitu omana kohteenaan myös Hämeenlinnan inventointikertomuksessani 1984 (kohde HÄMEENLINNA 157).

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 234

Peruskartta -

Kylä: (?)Löytöpaikka: (?)

- kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Janakkalan Laurinmäen museo, n:o 1365 (ent. säilytyspaikka: Turengin kotiseutumuseo, Janakkala) pohjalaisen taltan teräkatkelma. Löytötiedot puuttuvat. Säilytetty Turengin kansakoulun ullakolla Janakkala-seuran museoesineiden joukossa.

Inventointi 1984: Esineen nykyinen säilytyspaikka selvisi käydessäni Laurinmäen museossa inventoinnin yhteydessä 24. syyskuuta 1984.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 235

Peruskartta -

Kylä: (?)Löytöpaikka: (?)

- esihistoriallisen tai historiallisen ajan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Janakkalan Laurinmäen museo, n:o 1364 (ent. säilytyspaikka: Turengin kotiseutumuseo, Janakkala) värttinänpyörä, tummanharmaata kiillepitoista kiveä. Löytötiedot puuttuvat.

Inventointi 1984: Esineen nykyinen säilytyspaikka selvisi käydessäni Laurinmäen museossa inventoinnin yhteydessä 24. syyskuuta 1984.

Lisäyksiä:

JANAKKALA 236

Peruskartta -

Kylä: (?)Löytöpaikka: (?)

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Janakkalan Laurinmäen museo, (ilman n:oa) rautainen kirveenterä. Esineen löytöpaikasta, löytäjästä, löytöajankohdasta tai museoon toimittajasta ei ole mitään tietoja. Huomasin esineen Laurinmäen museossa muiden, historialliselta ajalta peräisin olevien kirveenterien joukossa käydessäni museossa 24. syyskuuta 1984. Esineestä on tekemäni ääriviivapiirros kansiossa Maakuntamuseot: Rautakausi top. arkistossa.

- Lisäyksiä:

JANKKALA 237

Peruskartta -

Kylä: (?)Löytöpaikka: (?)

- kivikautinen löytöpaikka(?), ehkä useampikin, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Ei tallessa, kiviesineitä. Näistä on maininta Museoviraston kirjastossa säilytettävissä H. A. Reinholmin muistiinpanoissa (8. Finlands Fornborgar. Kumo vattensystem. S. 338). Reinholm kirjoittaa: "Större fynd af stensaker på Harviala lösöre 1875. (Kapt. Spåre)." Muita tietoja ei ole. Esineiden nyk. säilytyspaikasta ei ole mitään tietoja; Museoviraston esihist. toimiston arkiston tietojen mukaan missään museossa ei ole kiviesineitä, joita voitaisiin pitää Reinholmin mainitsemina. Esineitä on pidettävä siis hukkaan joutuneina. Varmaa ei ole edes siis se, että ne kaikki ovat olleet todella kivikautisia. Huom! Näiden Reinholmin mainitsemien kiviesineiden joukossa on voinut olla Harvialan maalta löydetty vasarakirves, josta Axel Heikel kirjoittaa kertomuksessaan muinaisjäännöksistä Hauhon kihlakunnassa. (Vasarakirves on tämän kertomuksen kohde JANAKKALA 49). Yllä mainittu reinholmin tieto on nimittäin vuodelta 1875, kuten tekstistä ilmenee, ja Heikelin tieto on taas vuodelta 1877, jolloin hän kierteli Hauhon kihlakunnassa. Heikel ei mainitse kuitenkaan muita esineitä kuin vasarakirveen.

Esineiden löytöpaikoista ei ole siis mitään tietoja.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 238

Peruskartta -

Kylä: (?)Löytöpaikka: (?)

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Janakkalan Laurinmäen museo 1366 soikea tuluskivi. Esineestä ei ole mitään löytötietoja museon luettelossa eikä siitä ole myöskään aiempia tietoja Museoviraston esihistorian toimiston arkistossa. Huomasin esineen Laurinmäen museossa käydessäni tarkastamassa museon esihistorialliset löydöt inventoinnissa 24. syyskuuta 1984.

Löytöpaikan sijainti: Esineen on toimittanut museoon varmastikin joku paikkakuntalainen, kuten muutkin museon löydöt, ja se lienee löydetty jostain Janakkalasta.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 239

Peruskartta -

Kylä: (?)Löytöpaikka: (?)

- rautakautinen löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: -

Löydöt: Janakkalan Laurinmäen museo 1368 soikea tuluskivi. Esineestä ei ole mitään löytötietoja museon luettelossa eikä siitä ole myöskään aiempia tietoja Museoviraston esihist. toimiston arkistossa. Huomasin esineen Laurinmäen museossa käydessäni tarkastamassa museon esihistorialliset löydöt inventoinnissa 24. syyskuuta 1984.

Löytöpaikan sijainti: Esineen on toimittanut museoon varmastikin joku paikkakuntalainen, kuten muutkin museon löydöt, ja se lienee löydetty jostain Janakkalasta.

- Lisäyksiä:

JANAKKALA 240

Peruskartta -

Kylä: (?)Löytöpaikka: (?)

- rautakautinen tai historiallisen ajan löytöpaikka, luokka III

Tutkimukset: Berit Boström 1942, Janakkalan inventointi (s. 39)

Löydöt: Janakkalan Leppäkosken kansakoululla, rautakautinen kirveenterä. Esineestä ei ole löytötietoja. Boström mainitsee kirveen lyhyesti kertomuksessaan ja hänellä on siitä myös kuva (piirros n:o 6). Kirveenterässä on kirjaimia, nähdäkseni kyrillisiä. (Boström mainitsee samassa yhteydessä myös toisen Leppäkosken koululla säilytettävän kirveenterän, mutta Boströmillä olevasta kuvasta (piirros n:o 5) päätellen tämä on kyllä selvästi varsin myöhäisen ajan kirveestä, ja esine tässä kertomuksessa s:lla 473).

Esineen löytöpaikkaa ei siis tiedetä.

- Lisäyksiä:

HISTORIALLISEN AJAN MAALÖYTÖJÄ

Tähän on koottu sellaiset historiallisen ajan maalöydöt, jotka mainitaan Berit Boströmin Janakkalan inventointikertomuksessa 1942 tai Esko Sarasmon Vanajan ja Hämeenlinnan inventointikertomuksessa 1939 (nyk. Janakkalan osalta), ja joita ei ole katsottu muinaistieteen kannalta hyödyllisiksi esittää omina kohteinaan tai jonkin kohteen muiden löytöjen yhteydessä. Löytöpaikkoja on määritelty pääosin vain peruskarttoja käyttäen, Boströmin tai Sarasmon kertomusten kartoilla niitä ei ole.

1. Kylä: Leppäkoski

Löytöpaikka: Haukankallio

Löydöt: KM - hist. os. 43-15 rautakautinen kirveenterä. Koululainen Ahti Saarto on löytänyt kirveen v. 1938 Leppäkosken kartanon maalta Haukan kallon juurelta ja tuonut sen Leppäkosken kansakoululle. Lahjoitettu kansakoulunopettajatar Martti Lehmussaaren välityksellä v. 1942.

Löytöpaikan sijainti: Tarkkaa löytöpaikkaa Haukankallion juurella ei tiedetä. Kallio sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 7,5 km kaakkoon, aivan Leppäkosken taajaman itäpuolella. Peruskartta 2131 11 Janakkala, osa C, ruudut 6750/2538 ja 6750/2539.

- Ks. Boström 1942, s. 39

2. Kylä: Kernaala

Löytöpaikka: (?)

Löydöt: Ei tallessa, tykinkuulia. Boström kirjoittaa kertomuksessaan, että "tykinkuulia on löydetty kuulemma Kernaalasta".

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikoista ei ole tietoja. Kernaalan kylä: Peruskartta 2131 11 Janakkala, osat A ja C.

- Ks. Boström 1942, s. 39

3. Kylä: Leppäkoski(?)

Löytöpaikka: (?)

Löydöt: Janakkalan Leppäkosken kansakoululla, rautainen kirveenterä.

Löytöpaikan sijainti: Löytöpaikasta ei ole tietoja, eikä tietysti ole varmaa, onko kyseessä maalöytökään.

- Ks. Boström 1942, s. 39, piirros n:o 5.

4. Kylä: Hakoinen

Löytöpaikka: Hankaisten kallio eli Hangastenmäki

Löydöt: KM - hist. os. 1903 kuolaimet. Löydetty Hankaisten kalliolta, Hakoisten kartano. (Luetteloitu samalla päänumerolla myös esihist. toimiston pääluetteloon).

Löytöpaikan sijainti: Hankaisten kallio (peruskartalla Hangastenmäki) sijaitsee Janakkalan kirkolta 800 m lounaaseen, Räikälänjoen varrella. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6753 20, y = 2532 05. (Hangastenmäellä olevista tulisijainjäännöksistä ja kivivallista, ks. s. 481).

- Ks. Boström 1942, s. 40

5. Kylä: Tarinmaa

Löytöpaikka: Oravala

Löydöt: Hämeenlinnan museo 3283 hevosenkenkä. L. Tarinmaan Oravalan maalta. Lahj. lyseol. Reino Holstila.

Löytöpaikan sijainti: Oravalan tila sijaitsee Janakkalan kirkolta 600 m pohjoiskoilliseen. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6754 48, y = 2532 56.

- Ks. Boström 1942, s. 40

6. Kylä: Kiipula

Löytöpaikka: Kiipula

Löydöt: KM - kansat. os. 1790 viisi jalustinta. Löydetty yhdessä jalan syvyydestä eräästä Vilhelm Kiipulan niitystä. SMYlle 13/6 1876. Kuittikirja n:o 374. (Luetteloitu n:olla 1790 myös esihist. toimiston pääluetteloon).

Löytöpaikan sijainti: Kiipula sijaitsee Janakkalan kirkolta 6 km itään. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6753 60, y = 2538 80. Kiipulassa toimii nykyään Kiipula-säätiö ja siellä on mm. ammattikoulu ja kansalaisopisto.

- Ks. Boström 1942, s. 40

7. Kylä: Monikkala

Löytöpaikka: Monikkalan kartano

Löydöt: KM - hist. os. 1934 hopealusikka. Janakkalasta, Monikkalan kartanon puutarhasta.

Löytöpaikan sijainti: Monikkalan kartano sijaitsee Janakkalan kirkolta 1,7 km kaakkoon. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6753 44, y = 2534 60.

- Ks. Boström 1942, s. 40. (Boström mainitsee löydön numerona erheellisesti 3144:10, mutta tarkoittaa sillä varmasti 1934:ää).

8. Kylä: Leppäkoski (?)

Löytöpaikka: Ent. Uittamolta kirkolle vievän oikotien varsi Rankilan lähellä

Löydöt: Juho Rankilla (os. Leppäkosken kartano) huhmar, joka v. 1904 löytyi Leppäkosken kartanon maalta, Rankilan läheltä ja entisen Uittamolta kirkolle vievän oikotien varrelta.

Löytöpaikan sijainti: Tarkkaa löytöpaikkaa ei tiedetä. Tiedoissa mainittu Rankila sijaitsee Janakkalan kirkolta 11 km kaakkoon, peruskartta 2133 01 Ryttylä, x = 6747 97 ja y = 541 80 ja Uittamo on tästä vajaat kaksi kilometriä kaakkoon, Janakkalan ja Hausjärven rajalla, Puujoen varressa.

- Ks. Boström 1942, s. 41 ja kuva 46

9. Kylä: Leppäkoski

Löytöpaikka: Ranginoja

Löydöt: Janakkalan Leppäkosken kylän Ranginojan tilalla, vanginraudat, jotka Eino Ranki löysi n. 1922. Raudat oli piilotettu erään ison kiven koloon ja niitten päällä oli pieniä kiviä. Löytöpaikka on Ranginojan maata ja se sijaitsee n. 200 m Ranginojasta länteen.

Löytöpaikan sijainti: Tietojen perusteella ravioidun löytöpaikan peruskoordinaatit: Peruskartta 2133 01 Ryttylä, x = 6748 44, y = 541 70. Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 10,5 km kaakkoon.

- Ks. Boström 1942, s. 41 ja kuva 47

10. Kylä: Ikaloinen (ent. Vanajaa)

Löytöpaikka: Tallilukko

Löydöt: Hämeenlinnan museo N 2796 kuolaimet. Rekolan tilan maalta (Vanaja) metsästä Tallilukon syvennyksestä, jossa isonvihan aikaan muka on ollut hevosia ja lehmiä.

Löytöpaikan sijainti: Ent. Vanajan alueella on useampiakin Rekola-nimisiä tiloja ja tiedoissa on kyse Ikaloisten kylän Rekolasta, joka sijaitsee n. 4,5 km Janakkalan kirkolta pohjoiseen. Tallilukko on tilasta joko 500 m tai 700 m kaakkoon oleva harjulukko, peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6758 24, y = 2532 65 tai x = 6758 10, y = 2532 80. Kumpi lukoista on Tallilukko, ei ole tiedossa. Inventoinnissa 1984 asiassa auttoi ensinnä Ossi Lehtiö (os. Vanha Helsingin tie 3, 13430 H:linna) 27. heinäkuuta ja Ikaloisten kylän Kinnarin tilalla asuva Olavi Kinnari tiesi sitten 10. syyskuuta, että jompi kumpi em. paikoista on Tallilukko toisen ollessa nimeltään Navettalukko. Kinnari ei muistanut valitettavasti kumpi on kumpi.

- Ks. Sarasmo 1939, s. 31-32

VESIPÄHKINÖIDEN LÖYTÖPAIKKOJA

1. Kylä: Kerkkola

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 8,5 km koilliseen, Kurjen päärakennuksesta n. 230 m eteläkaakkoon ja nuorakeraamisesta asuinpaikasta kohde JANAKKALA 195:stä n. 50-70 m etelälounaaseen. Paikka on peltojen keskellä oleva notko-paikka, jossa virtaavasta purosta vesipähkinät on tavattu. Löydöt eivät ole tallessa. Peruskartta 2133 02 Mallinkainen, x = 6757 42, y = 540 36, z = n. 102-103.

- Vesipähkinöistä kertoi Kurjen tilan isäntä inventoinnissa
. 24.10.1984

2. Kylä: Kerkkola/Korpi

Löytöpaikan sijainti: Paikka sijaitsee n:on 1 löytöpaikasta kilometrin itäkaakkoon, laajan peltoaukean keskellä virtaavan puron kohdalla. Paikka on Kerkkolan ja Korven kylien rajalla. Pähkinöitä paikalta on löydetty jo kauan sitten ja ne olivat niin heikkoja, että olivat kajottaessa hajonneet. Peruskartta 2133 02 Mallinkainen, x = 6757 15, y = 541 35, z = n. 87.

- Vesipähkinöistä kertoi Otto Tyrylahti (os. Heinäjoki, 14200 TURENKI) inventoinnissa 6.9.1984.

KUOPPIA JA SYVENNYKSIÄ, JUOKSUHAUTOJA, TULENSIJAIN JÄLKIÄ, KIVIAITA, LUONTAISIA KUMPAREITA, KALLIOSSA OLEVIA "PORTAITA" JA LUONTAISIA UURTEITA, MAANALAINEN HIILI- JA TUOHIKERROS

Oheinen luettelo on koottu museoviraston esihistorian toimiston arkistotiedoissa mainituista yllä mainitunlaisista paikoista, joilla ei ole mielestäni muinaistieteellistä merkitystä. Jotkut paikoista ovat luontaisia ja toiset taas ovat syntyneet ihmisen toiminnan tuloksena. Sijainteja on määritelty peruskartoilta. Paikkoja ei ole käyty katsomassa inventoinnissa 1984, jollei toisin mainita.

1. Kylä. Räikälä

Paikka: Kirkkopellon eteläpuolella oleva alue

- **kuoppia** (hauturoita, hautoja)

Sijainti: Tietojen perusteella paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 300-500 m eteläkaakkoon, Räikälän tilan maalla. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6753 35-65, y = 2532 55-65.

- Ks. Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus 1942, s. 54 ja Julius Ailion valokuva 1907 top. arkistossa.

2. Kylä: Virala

Paikka: Useita tarkemmin tuntemattomia paikkoja pitkin Viralanjärven etelärantaa

- **auriskuopantapaisia syvennyksiä**

Sijainti: Tarkempia paikkoja ei siis tiedetä ja eteläranta tarkoittaa luode-kaakko-suuntaisen järven lounaisrantaa. Peruskartat 2131 08 Hyvikkälä, osa C ja 2131 11 Janakkala, osa A.

- Ks. Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus 1942, s. 54

3. Kylä: Hyvikkälä

Paikka: Jossain Lindholmin lähellä

- **auriskuopantapaisia syvennyksiä**

Sijainti: Tarkkaa paikkaa ei tiedetä. Lindholm on sijainnut Janakkalan kirkolta 3,5 km länteen, Viralanjärven lounaispuolella. Nimeä ei ole peruskartalla. Peruskartta 2131 08 Hyvikkälä, x = 6753 05, y = 2528 80

- Ks. Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus 1942, s. 54

4. Kylä: Monikkala

Paikka: Monikkalan kartano

- **auriskuoantapaisia syvennyksiä**

Sijainti: Tarkempaa paikkaa tai paikkoja kartanon mailla ei tiedetä. Kartano sijaitsee Janakkalan kirkolta 1,5 km kaakkoon. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6753 40, y = 2533 90.

- Ks. Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus 1942, s. 54.

5. Kylät: Haapaniemi, Hyvikkälä ja Irjala

Paikka: Useita tarkemmin tuntemattomia paikkoja Haapaniemenjärven eli Haapajärven rannoilla

- **auriskuoantapaisia syvennyksiä**

Sijainti: Tarkempia paikkoja Haapajärven ympärillä ei tiedetä siis. Järvi on vajaan neljän kilometrin pituinen ja parin kilometrin levyinen ja sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 7 km lounaaseen. Järven länsiosa on Rengon puolella. Peruskartat 2131 07 Kaloinen, osat B ja D sekä 2131 08 Hyvikkälä, osat A ja C.

- Ks. Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus 1942, s. 54.

6. Kylä: Hyvikkälä

Paikka: Hyvikkälän talon maalla

- **auriskuoantapaisia syvennyksiä**

Sijainti: Tarkempaa paikkaa tai paikkoja ei tiedetä. Hyvikkälä sijaitsee Janakkalan kirkolta 4 km länsilounaaseen. Tilan nimeä ei ole nyk. peruskartalla, mutta se on esim. Boströmin kertomuksen 1942 yleiskartalla 1:30 000. Peruskartta 2131 08 Hyvikkälä, x = 6752 30, y = 2528 65.

- Ks. Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus 1942, s. 54.

7. Kylät: Rehakka ja Uhkoila

Paikka: Useampia paikkoja Joutjärven eteläpuolella

- **auriskuoantapaisia syvennyksiä**

Sijainti: Tarkemmat paikat eivät ole tiedossa. Boströmin kertomuksen mukaan syvennyksiä olisi ainakin Peltolan maalla, mutta tämänkään alueen sijainti ei ole tiedossani. Joutjärvi sijaitsee Janakkalan kirkolta 6 km etelälounaaseen. Peruskartta 2131 10 Tervakoski, osa B.

- Ks. Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus 1942, s. 54.

8. Kylät: Luultavasti esim. Monikkala ja/tai Mallinkainen

Paikka: (?)

- **nauriskuopantapaisia syvennyksiä**

Sijainti: Tarkempia paikkoja ei tiedetä. Boström kirjoittaa kertomuksessaan vain, että syvennyksiä on "Mallinkaisten puolella". Peruskartalla 2133 02 Mallinkainen on Mallinkainen niminen alue ja samanniminen kylä on peruskartoilla 2133 02 osa C, 2133 05 Hietoinen osa A, 2133 04 Hausjärvi osa A ja 2133 01 Ryttylä osa D. Tästä kulmakunnasta on siis kyse. Alue sijaitsee kunnan itäpuoliskolla.

- ks. Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus 1942, s. 54

9. Kylä: Uhkoila

Paikka: Kiimankallio

- **kolme syvennystä kivikossa**

Sijainti: Kiimankallio sijaitsee Hallakorven alueella, Janakkalan kirkolta 11 km kaakkoon. Syvennykset ovat tiedon mukaan kallion laella olevassa 30 m laajassa kivikossa, Peruskartta 2131 10 Tervakoski, x = 6743 90, y = 2538 65.

- ks. tiedonantoa (tri Kerkkonen) syvennyksistä top. arkistossa.

10. Kylä: (?)

Paikka: Hannulan talon piha Tapisen nummella

- **syvennyksiä**

Sijainti: Paikan sijainti ei ole tiedossani.

- ks. tiedonantoa (tri Kerkkonen) syvennyksistä top. arkistossa.

11. Kylä: Räikälä

Paikka: Räikälän tila

- **juoksuhautoja** (vuodelta 1918)

Sijainti: Juoksuhaudat sijaitsevat Janakkalan kirkolta 450 m eteläkaakkoon, heti Laurinlähteen itäpuolella. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6753 47, y = 2532 58.

- Ks. Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus 1942, s. 54 ja henkikirjoittaja Arthur Grönlundin ilmoitus 1931 top. arkistossa. (Jälkimmäisessäkin lienee kyse juuri näistä juoksuhaudoista).

12. Kylä: Hakoinen

Paikka: Hankaisten kallio eli Hangastenmäki

- **tulensijain jälkiä** (Ison vihan ajoilta) ja **kivialueita**

Sijainti: Hangastenmäki sijaitsee Janakkalan kirkolta 800 m lounaaseen, Räikälänjoen varrella. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6753 20, y = 2532 05. Boström ei ole 1942 enää nähnyt paikalla tulensijain jälkiä, joita paikalla varhempien tietojen mukaan pitäisi olla. Kivialueita on tietojen mukaan tehty joskus n. 1900.
- Ks. Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus 1942, s. 48 ja 55.

13. Kylä: Kuumola

Paikka: Kuumolan tila

- **peltojen saartama kumparemainen saareke, jota pidetty aiemmin mahdollisesti esihistoriallisena**

Sijainti: Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 4 km koilliseen, aivan Turengin taajaman eteläpuolella. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6756 08, y = 535 58. (Alla mainitussa luettelossa sanotaan, että paikalla on "kiven- ja maansekainen röykkiö, mahdollisesti esihistoriallinen".)

Inventointi 1984: Tarkastin paikan 12. syyskuuta. Saarekkeen koko on n. 20 x 15 m. Tekemistäni koekuopista en tarvinnut löytöjä. Saarekkeen keskusalueelta on viety maata laajalti, ja hiekkainen maaperä oli suoraan näkyvissäkin. Saarekkeen eteläosassa on jonkin rakennuksen korkea "röykkiömäinen" kivi-perustus. Siellä täällä saarekkeessa on kiinteitä maakiviä ja sellaisia kiviä, jotka on selvästi tuotu paikalle muualta, esim. ympäröivistä pelloista. Jälkimmäiset muodostavat pari "röykkiömäistä" kasaelmaakin. Mitään esihistorialliselta vaikuttavaa rauniota tai kumpua paikalle ei ole. Paikkaa ei ole siis syytä pitää esihistoriallisena havaintojen perusteella.

- Ks. Janakkalan kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset, n:o 23. Kanta-Hämeen seutukaavaliitto, muinaisjäännösluettelot. Lisäksi Anna-Liisa Hirviluodon tarkastusmuistiinpanot 1969.

14. Kylä: Konttila

Paikka: Konttilan kartano

- **halkaisijaltaan 10-12 m oleva laakea kumpu**

Sijainti: Hirviluodon muistiinpanojen mukaan paikka sijaitsee Konttilan kartanon riihestä (nyk. purettu) 50-60 m itään, mäntymetsää kasvavassa maastossa. Paikka on Janakkalan kirkolta runsaat neljä kilometriä itäkoilliseen ja Konttilan päärakennuksesta 350 m kaakkoon. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6755 10, y = 2536 60. (Hirviluodon mukaan paikka on "tuskin muinaisjäännös?".)

Inventointi 1984: Tarkastin paikan 24. syyskuuta. Kumpare näytti mielestäni täysin luontaiselta.

- Ks. Anna-Liisa Hirviluodon tarkastusmuistiinpanot 19??.

15. Kylä: Konttila

Paikka: Konttilan kartano

- **kumpu, jonka reunoilla kiviä**

Sijainti: Hirviluodon muistiinpanojen mukaan kumpu sijaitsee Konttilan kartanon maalla, "suuresta tiestä itään, länteen viettävässä maastossa". Tarkka sijainti ei ole tiedossani, mutta kyseessä lienee Konttilan päärakennuksen ja maantien itäpuolinen alue. Peruskartta 2131 11 Janakkala, osa D, ruutu 6755/2536. (Hirviluodon mukaan tämäkään kumpu on "tuskin muinaisjäännös").

- Ks. Anna-Liisa Hirviluodon tarkastusmuistiinpanot 19??.

16. Kylä: Räikälä

Paikka: Räikälän tila

- **luontainen kumpare**

Sijainti: Kumpare sijaitsee Janakkalan kirkolta runsaat 600 m eteläkaakkoon, aivan rautakautisen kohteen JANAKKALA 92:n lähellä. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6753 25, y = 2532 67. Paikka on merkitty alla mainittuihin karttoihin, ja toisessa näistä lukee paikasta, että "varattava tutkimusmahdollisuus". Kyseessä on kuitenkin nähdäkseni vain luontainen kumpare.

- Ks. Anna-Liisa Hirviluodolla olevia karttoja, joihin merkitty Räikälän ympäristön muinaisjäännöksiä.

17. Kylä: SauvalaPaikka: "Porraskallio"**- kallio, jossa on "portaot"**

Sijainti: Alla olevan kirjeen kuvauksen mukainen paikka sijaitsee peruskartalla Mäenpään päärakennuksesta 270 m itään ja Janakkalan kirkolta 13,5 km lounaaseen. Peruskartta 2131 07 Kaloinen, x = 6741 44, y = 2527 48. (Kirjeen mukaan paikka on Vähikkälän kylää, mutta paikka on Sauvalan kylää Vähikkälä-nimisellä alueella.) Kuulin puhuttavan paikasta Mäenpään talossa inventointimatalla-ni 1984, ja sain tällöin sen käsityksen, että kyse on juuri yllä olevasta paikasta. Kallion nimeä ei ole peruskartalla.

- Ks. Aatto Ratian kirjettä (s. 1-2) 19.5.1959 top. arkistossa.

18. Kylä: SauvalaPaikka: Porraskallio**- kallio, jossa on "portaot" ja luontaisia uurteita**

Sijainti: Aatto Ratian kirjeen mukaan paikka (kallio), jonka nimi on kuulemma kartan ja paikkauntalaisten mukaan Porraskallio, sijaitsee n:o 17:n portaiden paikalta 4 km länteen. Peruskartalla 2131 07 Kaloinen on Porraskallio-niminen talo n:o 17:n paikalta kaksi kilometriä luoteeseen, x = 6742 38, y = 2525 95, mutta muuta Porraskallio-nimeä kartalla ei ole.

- Ks. Aatto Ratian kirjettä (s. 3-4) 19.5.1959 ja valokuvia top. arkistossa.

19. Kylä: (?)Paikka: (?)**- maanalainen hiili- ja tuohikerros**

Sijainti: Paikan sijainti ei ole tiedossa. Aatto Ratian kirjeessä sanotaan hiili- ja tuohikerros tavatun kuopasta, joka kaivettiin pienen, pitkulaisten ja hyvin jyrkkärantaisten suon pohjoisreunalla, suohon laskevan alavan pellon päähän. Suo on kuulemma ollut ennen lampi tai paremminkin suuri vesiallas, johon isot purot ovat keränneet vettä ja se on yhteydessä noin kolmen kilometrin päässä olevaan Toivanjokeen. Toivanjoki on Janakkalan lounaisosassa, peruskartat 2131 10 Tervakoski, osa A, 2042 12 Launonen, osa B ja 2042 09 Loppi, osa D.

- Ks. Aatto Ratian kirjettä (s. 4-5) 19.5.1959 top. arkistossa.

TARINOITA JA TARINAPAIKKOJA

Tähän on koottu sellaisia paikkoja tai seutuja, joihin liittyy jokin kansantarina tai -muisto. Paikat eivät ole kuitenkaan muinaismuistolain tarkoittamia lain suojaamia muinaisjäännöksiä vaan laaja-alaisempia alueita tai esim. tiloja tai kartanoita. Lain suojaamat kohteet, esim. siirtolohkareet, joihin liittyy kansantarina, ovat omina kohteinaan tässä kertomuksessa. Tässä ei luetella myöskään esim. sellaisia kalmistoja tai muita muinaisjäännöksiä, joihin liittyy lisäksi jokin tarina tai uskomus, koska nämäkin asiat selostetaan aina ao. kohteen yhteydessä tai jossain aiemmassa tutkimuksessa, johon kohteen yhteydessä viitataan. Tiedot ovat pääosin Berit Boströmin Janakkalan inventointikertomuksesta 1942 ja lisäksi on jokunen kirjallisuudesta löytämäni paikka. Paikat olen määritellyt peruskartoilta.

1. Mallinkaistenjärvessä olevaan Isosaareen eli Hirvensaareen eli -saloon (Jokimaan kylää) liittyvä asutustarina (Boström 1942, s. 56). Tarina on Berit Boströmin inventointimatallaan muistiinpanema ja sen mukaan Isosaaren asutus sai alkunsa, kun saareen muutti pari virolaista sotilasta venäläisiä pako, ks. tarkempaa selostusta Boströmin kertomuksesta.

Isosaaren sijainti: Parin kilometrin pituinen ja n. 500 m:n levyinen saari, jonka nimi peruskartalla on Hirvisalo, sijaitsee pitäjän itäosassa, kirkolta 16 km itään. Peruskartta 2133 02 Mallinkainen, osat C-D.

2. Leppäkosken kylän Haukankallioon ja Janakkalan kirkkoon liittyvä tarina (Boström 1942, s. 57). Tarina on Berit Boströmin inventointimatallaan muistiinpanema ja keskeisiä seikkoja siinä ovat mm. ratsumies, jouluaamu, paholainen ja hopeapikari; ks. tarkempaa selostusta Boströmin kertomuksesta.

Haukankallion sijainti: Kallio sijaitsee Janakkalan kirkolta n. 7,5 km kaakkoon, aivan Leppäkosken taajaman itäpuolella. Kallion 600 m:n pituinen lounaissivu on aivan pystysuoraan jyrkkä. Peruskartta 2131 11 Janakkala, osa C, ruudut 6750/2538 ja 6750/2539.

3. Sauvalan ja Tervakosken kylien alueilla olevaan Komoportinharjuun eli -mäkeen liittyvä tarina (Boström 1942, s. 58). Tarina on Berit Boströmin inventointimatallaan muistiinpanema. Boström kirjoittaa: "Manne Ahonen, Vähikkälä, kertoi kuulleensa äidiltään Aina Mari Ahoselta, jonka isä oli ollut seppänä Sauvalan kartanossa, että Komoportin Harjulla (Sauvalan kartanon maata) ennen on nähty enteitä: nimittäin juokseva villakoira, jota ei koskaan ole saatu kiinni".
Paikan sijainti: Komoportinharju, jonka nimenä peruskartalla on Komoportinmäki, sijaitsee Janakkalan kirkolta 13 km lounaaseen ja Sauvalan kartanosta 500 m koilliseen. Peruskartta 2131 07 Kaloinen, osa C, ruutu 6741/2528. Harjulla on kivivalli ja rajaraunio (kohde JANAKKALA 4).

4. Sauvalan kylän Sauvalan kartanon ja Vähikkälän kylän Kyöstilän taloon liittyvä tarina (Boström 1942, s. 58). Tarina on Boströmin inventointimatallaan muistiinpanema ja se kertoo Sauvalan kartanossa muinoin asuneesta korkeasta sotaherrasta, joka lähti mustalla oriilla sotaan; ks. tarkempaa selostusta Boströmin kertomuksesta.
Sauvalan kartanon ja Kyöstilän talon sijainti: Sauvalan kartano sijaitsee Janakkalan kirkolta 13,5 km lounaaseen ja edellä olevasta Komoportinmäestä 500 m samaan ilmansuuntaan. Kyöstilä on puolestaan Sauvalasta 1,1 km itäkoilliseen. Peruskartta 2131 07 Kaloinen, Sauvala: x = 6741 40, y = 2528 20, Kyöstilä: x = 6741 81, y = 2529 25.

5. Koljalan kylän (ent. Vanajaa) Papinlampeen liittyvät tarinat (Viljo Nissilä, Suurvanajan nimistöä. Vanajan historia I. Wanaja-seuran julkaisuja XX. Hämeenlinna 1976. S. 28). Nissilä kirjoittaa Papinlampeen (Papinlammi) liittyvän hukuttamistarinoita. Lähemmin Nissilä ei kerro niistä.
Papinlammen sijainti: Lampi sijaitsee Janakkalan kirkolta 17 km koilliseen ja Jylisjärvestä kilometrin etelään. Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi, x = 6765 62, y = 545 07.

6. Häitilän ja Koljolan kylien (ent. Vanajaa) alueilla olevaan Piianristi-nimiseen alueeseen liittyvä tarina (Viljo Nissilä, Suurvanajan nimistöä. Vanajan historia I. Wanaja-seuran julkaisuja XX. Hämeenlinna 1976. S. 28). Nissilä kirjoittaa Piianristiin

eli Piianristinmaahan liittyvän tarinan lapsensa tappaneesta ja mestatusta piasta.

Piianristin sijainti: Piianristi-nimi on painettu peruskartalle ja sijaitsee Janakkalan kirkolta 10 km pohjoiskoilliseen, metsäalueella. Nimi on painettu Häitilän alueelle, mutta alue ulottuu myös viereiselle Koljalan alueellekin, kuten Nissilän tekstistä ilmenee. Peruskartta 2131 12 Harviala, x = 6763 88, y = 534 70.

6. Suomen sodasta kertovia paikallisia sotatarinoita koskien Kernaalaa, kirkon seutua, Ilmusjärveä ja Uittamoa, ks. Boström, s. 55 ja 56. Boströmin näiden yhteydessä mainitsemaa Kokkehusin(?) mäkeä ei ole peruskartoilla.
7. Ikaloisten kylän (ent. Vanajaa) Tallilukkoon liittyvä tarina tai muisto (Esko Sarasmo, Vanajan ja Hämeenlinnan inventointikertomus 1939, s. 31-32). Sarasmo on kirjannut ylös tiedon, että Tallilukossa olisi ollut Isonvihan aikana kylän pakotalli ja mainitsee tässä yhteydessä sieltä löydetyt kuolaimet, ks. selvitystä Tallilukon sijainnista kuolainten yhteydestä s. 475-476, n:o 10.
8. Kernaalan kylän Linnamäen notkoon liittyvä tarina tai historiallinen muisto, ks. Boström 1942, s. 27 ja 55. Boström on kirjannut kertomukseensa tiedon, että Linnamäen notkossa olisi ollut väkeä ryssiä piilossa, ks. tarkemmin Boströmin kertomuksesta. Linnamäen sijainti: Peruskartta 2131 10 Tervakoski, x = 6748 40, y = 2538 90. Ks. itse Linnämäki-nimestä s:lta 487, n:o 1.
9. Hakoisten kylän Hankaisten kallioon eli Hangastenmäkeen liittyvä tarina tai muisto, ks. Boström 1942, s. 48 ja 55. Hankaisten kalliolla on oltu kuulemma vihollista piilossa Ison vihan aikana. Paikka sijaitsee Janakkalan kirkolta 800 m lounaaseen, Räikälänjoen varrella. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6753 20, y = 2532 05.

PAIKANNIMIÄ

Oheen on koottu paikkoja, jotka ovat mielenkiintoisia nimensä puolesta. Lähteinä on käytetty ensi sijassa seuraavia museoviraston esihist. toimiston kertomuksia: Jouko Voionmaa, Hämeen muinaislinnoja, I. Etelä-Hämeen muinaislinnoja (1935), Esko Sa-rasmo, Vanajan ja Hämeenlinnan inventointikertomus (1939) ja Berit Boström, Janakkalan inventointikertomus (1942). Yksi paikka on lisäksi kirjallisuudesta.

A: LINNANIMIÄ

1. Kylä: Kernaala

Paikka: Linnamäki

Sijainti: Noin 500 m:n pituinen ja 100 m:n levyinen Kernaalan Linnamäki sijaitsee Kernaalanjärven kaakkoispuolella, Janakkalan kirkolta 8,5 km kaakkoon. Mäki on merkitty Boströmin kertomuksen yleiskartalle 1:100 000 ja se on myös nyk. peruskartalla. Peruskartta 2131 10 Tervakoski, x = 6748 40, y = 2538 90. Ks. Linnamäen notkoon liittyvästä tarinasta tai historiallisesta muistosta s. 486, n:o 8.

- Ks. Voionmaa 1935, s. 25, n:o 3 ja Boström 1942, s. 27

2. Kylä: Leppäkoski

Paikka: Linnamäki eli Kasarmimäki

Sijainti: Voionmaa kirjoittaa mäen olevan Vanantaan Tanttalas-sa, Mallinkaisissa päin, mutta että mäen sijainti ja itse mäki ovat tarkemmin tutkimatta. Boström siteeraa vain lyhyesti Voionmaan tietoja. Kasarmimäki-nimisen mäen olen löytänyt peruskartalta 2131 10 Tervakoski, x = 6748 80, y = 2539 10. Paikka sijaitsee Voionmaan mainitsemasta Tanttalasta noin neljä kilometriä lounaaseen ja Janakkalan kirkolta runsaat kahdeksan kilometriä kaakkoon. Kyseessä lienee juuri Voionmaan tarkoittama paikka.

- Ks. Voionmaa 1935, s. 26, n:o 4 ja Boström 1942, s. 28.

3. Kylä: Koljola (ent. Vanajaa)Paikka: (Selinummen) Linnainmäet eli Linnamäet

Sijainti: Linnainmäet sijaitsevat Janakkalan kirkolta 16 km koilliseen ja käsittävät neljä vierekkäistä suon ympäröimää jyrkkärinteistä mäkeä. Sekä Voionmaan että Sarasmon kertomuksissa on kartta, johon mäet on merkitty. Peruskartalla niiden nimenä on Linnainmäki. Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi, x = 6763 60, y = 545 15.

- Voionmaa 1935, s. 37, n:o 11 ja Sarasmo 1939, s. 14, n:o 19.

4. Kylä: VähikkäläPaikka: Palomäki

Sijainti: Voionmaa mainitsee tämännimisen torpan stipendiaattityössään Janakkalan linna-nimisten paikkojen ja muinaislinnojen joukossa. Paikka sijaitsee Voionmaan mukaan "...Janakkalan Vähikkälässä, Janakkalan-Lopen -maantien varressa ... vähäisellä mäellä". Nimeä en ole löytänyt peruskartoilta. Vähikkälän kylä peruskartoilla : 2131 07 Kaloinen osat C ja 2131 10 Tervakoski osat A ja B. Voionmaa kirjoittaa paikasta lisäksi, että "mäellä ei liene mitään yhteyttä mahdollisen tiedonantoketjun kanssa".

- Ks. Voionmaa 1935, s. 28, n:o 6.

B: MUITA NIMIÄ

1. Kylä: IKaloinenPaikka: Haaksivalkama

Sijainti: Haaksivalkama-niminen paikka sijaitsee Hiidenjoen länsirannalla, Kansolan päärakennuksesta 400 m koilliseen ja Janakkalan kirkolta runsaat 4 km pohjoiskoilliseen. Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6758 70, y = 2533 10. Paikan sijainti neuvottiin inventoinnissa 1984 Ikaloisten kylässä.

- Ks. Boström 1942, s. 34

2. Kylä: MonikkalaPaikka: Hannuksen korpi -niminen suoSijainti: Boströmin mukaan Monikkalan kartanon maalla, päära-

kennuksesta vähän toista kilometriä pohjoiseen on ollut Hannuksen korpi -niminen suo, joka jo 1942 on ollut kuivunut, ja jonka nimi Boströmin mielestä viittaa siihen, että paikalle on kokoonnuttu juhannuksena juhlamenoihin. Boströmin kertoilla paikkaa ei ole eikä myöskään nyk. peruskartalla. Paikan arvioitu sijainti:

Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6754 50, y = 2533 80.

- Ks. Boström 1942, s. 34-35

3. Kylä: Syrjäntaka (ent. Vanajaa)

Paikka: Ruumistenhautaustenmaanaho

Sijainti: Nissilän mukaan tämänniminen paikka on Syrjäntaan

Anttilan maalla. Paikan tarkempi sijainti ei ole tiedossani. Anttilan tila sijaitsee Janakkalan kirkolta 11 km koilliseen. Peruskartta 2133 03 Jylisjärvi, x = 6760 88, y = 540 88.

- Ks. Viljo Nissilä, Suurvanajan nimistöä. Vanajan historia I. Vanaja-seuran julkaisuja XX. Hämeenlinna 1976. S. 53.

4. Kylä: Rastila (ent. Vanajaa)

Paikka: Ristimännistö

Sijainti: Sarasmo mainitsee tämännimisen paikan olevan Rastilan

kylässä. Paikan tarkka sijainti ei ole tiedossani, peruskartoilla nimeä ei ole. Rastilan kylä on peruskartoilla 2131 08 Hyvikkälä osa D ja 2131 11 Janakkala osa B.

- Ks. Sarasmo 1939, s. 31.

5. Kylä: Ikaloinen

Paikka: Pyhänsuonlukko

Sijainti: Pyhänsuonlukko on harjulukko, joka sijaitsee Janakka-

lan kirkolta vajaat viisi kilometriä pohjoisluoteeseen, Ikaloiden ja Rastilan kylien rajalla. Paikka on merkitty peruskartalle. Esko Sarasmo kirjoittaa inventointikertomuksessaan, että "siinä kerrotaan aikaisemmin olleen lähteen". Paikan sijainti: Peruskartta 2131 11 Janakkala, x = 6758 60, y = 2531 40.

- Ks. Sarasmo 1939, s. 31.

DIALUETTELO

(Foto: J. Saukkonen)

- 10792 Kohde JANAKKALA 1, Sauvala, Punamullanmaa. Kiviuuni itäkoillisesta. (Yleiskuva, jossa näkyy myös uunin ympäristöä).
- 10793 Kohde JANAKKALA 1, Sauvala, Punamullanmaa. Kiviuuni idästä. (Myös uunin ympäristöä näkyvissä kuvassa).
- 10794 Kohde JANAKKALA 3, Sauvala, Koskela 2. Kiviuunin jäänökset lounaasta.
- 10795 Kohde JANAKKALA 4, Sauvala, Komoportinharju eli -mäki. Kohteen kivivalli luoteesta.
- 10796 Kohde JANAKKALA 4, Sauvala, Komoportinharju eli -mäki. Kohteen kivivalli pohjoisluoteesta.
- 10797 Kohde JANAKKALA 4, Sauvala/Tervakoski, Komoportinharju eli -mäki. Kohteen rajaraunio luoteesta.
- 10798 Kohde JANAKKALA 9, Sauvala, Valajärvi. Kivikautinen (nuorakeraaminen) asuinpaikka luoteesta. Paikka sijaitsee kuvan keskivaiheilla, talon oikealla puolella.
- 10799 Kohde JANAKKALA 11, Sauvala, Seppälänlahti. Kivikautinen asuinpaikka(?) lounaasta. Inventointilöydön KM 22700:n kvartsi-iskoksen löytöpaikka kuvan harmaan ulkorakennuksen edessä, kynnetyllä kaistalla.
- 10800 Kohde JANAKKALA 12, Sauvala, Niemelä. Kivikautinen asuinpaikka(?) länsilounaasta. Inventointilöydöt KM 22701, kvartsi-iskoksia 2 kpl, poimittu kuvan perunaan pinnalta.
- 10801 Kohde JANAKKALA 19, Hakoinen/Hyvikkälä/Rehakka, Unikkolinna. Muinaislinnan koillisivua länsiluoteesta.
- 10802 Kohde JANAKKALA 20, Irjala, Irjalanlahti. Kivikautinen asuinpaikka(?) pohjoisesta. Inventointilöydöt KM 22702, kvartsi-iskoksia 2 kpl, poimittu kuvan pellolta, järven rannalta.
- 10803 Kohde JANAKKALA 21, Irjala, Irjala. Asuinpaikka itäkaakosta. Paikka sijaitsee kuvan pellon toisella puolella, kuvan keskivaiheilla.

- 10804 Kohde JANAKKALA 34, Haapaniemi, Heitikankivi eli Heitikka. Siirtolohkare, johon liittyy kansantarina. Kuva etelästä.
- 10805 Kohde JANAKKALA 37, Virala, Koivikko. Kivikautinen asuinpaikka koillisesta. Löydöt etualan pellolta.
- 10806 Kohde JANAKKALA 37, Virala, Koivikko. Asuinpaikan löytöjä: Janakkalan Laurinmäen museo 1363 vasarakirveen puolikas ja Janakkalan Laurinmäen museo 1367 ns. alkeellinen kirves. (Kuvattu Laurinmäen museossa).
- 10807 Kohde JANAKKALA 38, Virala, Palsanlahti. Kivikautinen asuinpaikka etelälounaasta. Löydöt KM 22704:1-3 poimitu pellolta, kuvan vasemmalta puoliskolta.
- 10808 Kohde JANAKKALA 39, Virala, Mikkola. Ns. uhrilähde etelästä.
- 10809 Kohde Janakkala 42, Niemenpää, Niemenpää. Kuppikivi etelästä.
- 10810 Kohde JANAKKALA 42, Niemenpää, Niemenpää. Kuppikivi luoteesta. (Lähikuva, kuopat näkyvissä).
- 10811 Kohde JANAKKALA 47, Harviala, Marjumäki. Kuppikivi koillisesta. (Kuoppia näkyvissä).
- 10812 Kohde JANAKKALA 62, Turenki, Kekanaho. Rautakautinen polttokenttäkalmisto. Kalmisto sijainnut koulun nurkalla, kuvan keskellä. Kuva etelästä.
- 10813 Kohde JANAKKALA 64, Kuumola, Kuumola 1. Rautakautinen polttokenttäkalmisto. Keskitalon kaivauspaikka sijainnut kuvan keskivaiheilla, oikeanpuoleisen rakennuksen päädyn kohdalla. Kuva luoteesta.
- 10814 Kohde JANAKKALA 65, Kuumola, Kuumola 2. Kuppikivi luoteesta. (Yleiskuva, jossa näkyy myös kiven ympäristöä).
- 10815 Kohde JANAKKALA 65, Kuumola, Kuumola 2. Kuppikivi koillisesta. (Lähikuva).
- 10816 Kohteet JANAKKALA 71 ja 72A, Vähä-Hiisi, Vähä-Hiisi 1 ja 2. Varhaismetallikautinen asuinpaikka ja rautakautinen kalmisto(?) (71) ja kivikautinen asuinpaikka (72A). Kuva etelälounaasta. Kohde 71 sijaitsee kuvan oikeassa laidassa, peltorinteen alaosassa ja 72A kuvassa olevan sähkölinjan alapuolella, pitkin linjan pituutta.

- 10817 Kohde JANAKKALA 71, Vähä-Hiisi, Vähä-Hiisi 1. Kohteen keihäänkärki, joka on Matti Mikkolalla Vähä-Hiiden tilalla (os. Vähä-Hiisi, 14200 TURENKI).
- 10818 Kohde JANAKKALA 71, Vähä-Hiisi, Vähä-Hiisi 1. Kohteen keihäänkärki, joka on Matti Mikkolalla Vähä-Hiiden tilalla (os. Vähä-Hiisi, 14200 TURENKI).
- 10819 Kohde JANAKKALA 75, Ikaloinen, Kiianlinna. Muinaislinna (kuvan keskustan vasemmalla puolella) eteläkaakosta.
- 10820 Kohde JANAKKALA 75, Ikaloinen, Kiianlinna. Muinaislinnan laki luoteesta.
- 10821 Kohde JANAKKALA 76, Ikaloinen, Kinnari 1. Rautakautinen ruumishautakalmisto rakennuksen nurkalla, kuvan keskustan vasemmalla puolella. Kuva lounaasta.
- 10822 Kohde JANAKKALA 76, Ikaloinen, Kinnari 1. Rautakautinen ruumishautakalmisto kuvan rakennuksen nurkalla, kuvan keskivaiheilla. Kuva lounaasta.
- 10823 Kohde JANAKKALA 79, Ikaloinen, Kinnari 4. Kuppikivi luoteesta.
- 10824 Kohde JANAKKALA 79, Ikaloinen, Kinnari 4. Kuppikiven kuoppia luoteesta.
- 10825 Kohde JANAKKALA 81, Rastila, Raimansuonkalliot. Kuppikivi kuvan keskellä, lohkareen alla olevassa onkalossa. Kuva lännestä. (Kuvassa näkyy laajalti paikan ympäristöä, mutta ei itse kuppikivi).
- 10826 Kohde JANAKKALA 81, Rastila, Raimansuonkalliot. Kuppikivi kuvan keskellä olevassa onkalossa, lohkareen alla. Kuva lännestä. (Itse kuppikivi ei näy kuvassa).
- 10827 Kohde JANAKKALA 81, Rastila, Raimansuonkalliot. Lähikuva kuppikivestä länsilounaasta. Kuopat ovat kuvassa olevan kiven kaltevilla yläpinnalla.
- 10828 Kohde JANAKKALA 85, Pappila, Kirkkomaa. Rautakautinen ruumishautakalmisto länsiluoteesta. Hautoja löydetty kuvan kirkkoaidan ja sen edessä olevan maantien väliltä, kuvan keskivaiheilta.

- 10829 Kohde JANAKKALA 88, Räikälä, Flinck eli Mäki-Flinck. Rautakautinen polttokenttäkalmisto kuvan keskellä olevalla perunamaalla. Kuva luoteesta.
- 10830 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde. Kuva lännestä. (Kuvassa lähde ympäristöineen).
- 10831 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde. Kuva idästä. (Kuvassa lähde ympäristöineen).
- 10832 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde lähikuvassa.
- 10833 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde lähikuvassa.
- 10834 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Lähteen vierellä oleva kivi, johon on hakattu teksti "Pyhän Laurin lähde". Kuva länsilounaasta.
- 10835 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Lähteen vieressä oleva opastuskyltti.
- 10836 Kohde JANAKKALA 92A, Räikälä, Räikälä 1. Kuppikivi (kuvan keskustan oikealla puolella) ja siinä kiinni oleva tutkittu ja entisöity rautakautinen raunio. Kuva pohjoisesta.
- 10837 Kohde JANAKKALA 92A, Räikälä, Räikälä 1. Kohteen kuppikivi pohjoisesta.
- 10838 Kohde JANAKKALA 92A, Räikälä, Räikälä 1. Kohteen kuppikiven kuoppia. Kuva pohjoisesta.
- 10839 Kohde JANAKKALA 93A, Räikälä, Räikälä 2. Polttokenttäkalmisto kuvassa olevalla mäennyppylällä. Kuva luoteesta.
- 10840 Kohde JANAKKALA 93B, Räikälä, Räikälä 2. Kuppikallio lounaasta.
- 10841 Kohde JANAKKALA 93B, Räikälä, Räikälä 2. Kuppikallion kuoppia.
- 10842 Kohde JANAKKALA 96, Kernaala, Räikälänjoen varsi. Metallikautinen asuinpaikka(?) kaakosta. Inventointilöydöt KM 22713:1-2 pellon alaosasta, kuvan keskustan alapuolelta.

- 10843 Kohteet JANAKKALA 98 ja 100, Hakoinen, Hamppula 1 ja 3. J98, kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?) kuvan taustalla olevan tiilisen sähkömuuntajan kohdalla, etualalla kohteen 100 kuppikivi. Kuva luoteesta.
- 10844 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kivet ja inventointilöytöjen (KM 22714:1-2) löytökohta kuvan vasemmalla puoliskolla, tiilisen sähkömuuntajan vasemmalla puolella. Yleiskuva paikasta etelälounaasta.
- 10845 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kivet kuvan tiilisen sähkömuuntajan edessä ja inventointilöytöjen (KM 22714:1-2) löytökohta näistä oikealle. Yleiskuva paikasta luoteesta.
- 10846 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kivet kuvan oikealla puoliskolla olevien kahden koivun edessä ja inventointilöytöjen (KM 22714:1-2) löytökohta näistä vasemmalle. Yleiskuva paikasta idästä.
- 10847 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuvassa kohteen kuppikivet, kivi 1 kuvan keskellä ja kivi 2 etualalla. Kuva länsiluoteesta.
- 10848 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuvassa kuppikivi 1 länsiluoteesta.
- 10849 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuvassa kuppikivi 2 itäkoilllisesta.
- 10850 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuvassa kuppikivi 2 kaakosta.
- 10851 Kohde JANAKKALA 99, Hakoinen, Hamppula 2. Rautakautinen polttokenttäkalmisto(?) luoteesta. Inventointilöydöt KM 22715 kuvan keskikohdan alapuolelta, mäennyppylän laelta.

- 10852 Kohde JANAKKALA 99, Hakoinen, Hamppula 2. Rautakautinen polttokenttäkalmisto(?) lännestä. Inventointilöydöt KM 22715 kuvan vasemmassa laidassa olevan mäennyppylän laelta.
- 10853 Kohteet JANAKKALA 99 ja 100, Hakoinen, Hamppula 2 ja 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto(?) (99) sekä rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi (100). Kohde 99 on kuvan vasemmalla puoliskolla olevalla kivisellä mäennyppylällä, josta inventointilöydöt KM 22715, kohteen 100 polttokenttäkalmisto on kuvan oikeassa laidassa, aukean takana, olevan puupinon takana. Kuva eteläkaakosta.
- 10854 Kohde JANAKKALA 100, Hakoinen, Hamppula 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi. Yleiskuva paikasta etelästä. Polttokenttäkalmisto (löydöt KM 22716:1-2) mäennyppylällä, kuvan vasemmalla puoliskolla olevan puupinon takana, kuppikivi kuvan oikealla puoliskolla, metsikön reunassa.
- 10855 Kohde JANAKKALA 100, Hakoinen, Hamppula 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi. Kuvassa kohteen polttokenttäkalmisto (mäennyppylän laella) länsiluoteesta.
- 10856 Kohde JANAKKALA 100, Hakoinen, Hamppula 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi. Kuvassa kohteen kuppikivi itäkaakosta.
- 10857 Kohde JANAKKALA 100, Hakoinen, Hamppula 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi. Kuvassa kohteen kuppikiven kuoppia.
- 10858 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Näkymä muinaislinnalta pohjoiskoilliseen, kohti Janakkalan kirkkoa.
- 10859 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Näkymä muinaislinnan etelärinteeltä itäkaakkoon, kohti Kernaalanjärveä.
- 10860 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan kaakkoisosassa oleva hiidenkirnu lännestä. Taustalla Kernaalanjärvi.

- 10861 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan kaakkoisosassa oleva hiidenkirnu etelästä.
- 10862 Kohde JANAKKALA 102, Hakoinen, Hakoinen 1. Kuppikivi länsiluoteesta.
- 10863 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2. Kiviraunioalue. Kuvassa raunio 1 lounaasta.
- 10864 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2. Kiviraunioalue. Kuvassa raunio 3 koillisesta.
- 10865 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2. Kiviraunioalue. Kuvassa raunio 4 koillisesta.
- 10866 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2. Kiviraunioalue. Kuvassa raunio 14 koillisesta.
- 10867 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2. Kiviraunioalue. Kuvassa raunio 17 kaakosta.
- 10868 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2. Kiviraunioalue. Kuvassa raunio 20 idästä.
- 10869 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2. Kiviraunioalue. Kuvassa raunio 21 luoteesta.
- 10870 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2. Kiviraunioalue. Kuvassa raunio 22 luoteesta.
- 10871 Kohde JANAKKALA 104, Hakoinen, Hakoinen 3. Kiviraunio luoteesta.
- 10872 Kohde JANAKKALA 111A-D, Monikkala, Monikkalan kartano. Kohteet A-D ovat nurmikkorinteen alaosassa, kuvan keskustan alapuolella. Kuva pohjoisluoteesta.
- 10873 Kohde JANAKKALA 111A-D. Monikkala, Monikkalan kartano. Kuvan oikealla puoliskolla maakunnan peittämä potaskauuni (B). Kuva luoteesta.
- 10874 Kohde JANAKKALA 113, Kernaala, Kukkomäki. Kuppikallio ja rautakautinen polttokenttäkalmisto kuvan mäellä. Kuva idästä.
- 10875 Kohde JANAKKALA 113, Kernaala, Kukkomäki. Kuppikallio ja rautakautinen polttokenttäkalmisto. Kuvassa kuppikallio kaakosta.

- 10876 Kohde JANAKKALA 113, Kernaala, Kukkomäki. Kuppikallio ja rautakautinen polttokenttäkalmisto. Kuvassa kuppikallion kuoppia.
- 10877 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Yleiskuva rautakautisesta kuppikivi- ja kalmistoalueesta. Oikealla Niemelän päärakennus. Kuva idästä.
- 10878 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Kuppikivi- ja kalmistoaluetta yleiskuvassa luoteesta. Kuvan alareunassa, kuvan oikealla puoliskolla, kuppikivi muinaisjäännös E.
- 10879 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa kuppikivi muinaisjäännös A.
- 10880 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa muinaisjäännös B:n kuppikivi etelästä.
- 10881 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa raunio muinaisjäännös C kaakosta.
- 10882 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa kuppikivi muinaisjäännös D.
- 10883 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa muinaisjäännös E:n kuppikivi lännestä.
- 10884 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa kuppikivi muinaisjäännös F kaakosta.
- 10885 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa kuppikivi muinaisjäännös G länsilounaasta.
- 10886 Kohde JANAKKALA 117D, Kernaala, Kekkilä-Heikkilä. Kuppikivi puretun ulkorakennuksen perustuksessa. Kuva etelästä.
- 10887 Kohde JANAKKALA 117D, Kernaala, Kekkilä-Heikkilä. Kuppikivi puretun ulkorakennuksen perustuksessa. Kuva etelästä.

- 10888 Kohde JANAKKALA 117D, Kernaala, Kekkilä-Heikkilä.
Kuppikivi puretun ulkorakennuksen perustuksessa.
Kuva etelästä.
- 10889 Kohde JANAKKALA 127, Kernaala, Vähä-Kurki. Rautakauti-
nen ruumishautakalmisto. Paikka sijaitsee kuvan keski-
vaiheilla, metsikön puolella. Kuva itäkaakosta.
- 10890 Kohde JANAKKALA 132, Leppäkoski, Kasarminmäki 1.
Kiviraunio pohjoisesta.
- 10891 Kohde JANAKKALA 195, Kerkkola, Kurki. Kivikautinen
(nuorakeraaminen) asuinpaikka koillisesta. Paikka sijait-
see kuvan keskustan alapuolella.
- 10892 Kohde JANAKKALA 197, Kerkkola, Tyrylahti 2. Kivikauti-
nen asuinpaikka eteläkaakosta. Paikka sijaitsee kuvan
vasemmalla puoliskolla, metsän ja sähkölinjan välillä.

NEGATIIVILUETTELO

Foto: J. Saukkonen

- F 65406 Kohde JANAKKALA 1, Sauvala, Punamullanmaa.
Kivi-uuni idästä. Kertomuksen kuva 3.
- F 65407 Kohde JANAKKALA 1, Sauvala, Punamullanmaa.
Kivi-uuni itäkoillisesta. Kertomuksen kuva 2.
- F 65408 Kohde JANAKKALA 1, Sauvala, Punamullanmaa.
Kivi-uuni itäkoillisesta. Kertomuksen kuva 1.
- F 65409 Kohde JANAKKALA 3, Sauvala, Koskela 2. Kivi-uunin jäännökset lounaasta. Kertomuksen kuva 4.
- F 65410 Kohde JANAKKALA 4, Sauvala, Komoportinharju eli -mäki. Kohteen kivivalli luoteesta.
Kertomuksen kuva 5
- F 65411 Kohde JANAKKALA 4, Sauvala, Komoportinharju eli -mäki. Kohteen kivivalli pohjoisluoteesta.
Kertomuksen kuva 6.
- F 65412 Kohde JANAKKALA 4, Sauvala, Komoportinharju eli -mäki. Kohteen rajaraunio luoteesta. Kertomuksen kuva 7.
- F 65413-415 Kohde JANAKKALA 9, Sauvala, Valajärvi. Kivikautinen (nuorakeraaminen) asuinpaikka luoteesta.
Kertomuksen kuva 9 (panoraama).
- F 65416 Kohde JANAKKALA 6, Vähikkälä, Maaniitty. Ns. uhrilähde luoteesta. Kertomuksen kuva 8.
- F 65417 Kohde JANAKKALA 39, Virala, Mikkola. Ns. uhrilähde etelästä. Kertomuksen kuva 18.
- F 65418 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan (päälinnan) lakea luoteesta.
Kertomuksen kuvassa 60 (osa panoraamaa).
- F 65419-420 Kohde JANAKKALA 11, Sauvala, Seppälänlahti. Kivikautinen asuinpaikka(?) lounaasta. Kertomuksen kuva 10 (panoraama).
- F 65421 Kohde JANAKKALA 12, Sauvala, Niemelä. Kivikautinen asuinpaikka(?) länsilounaasta. Kertomuksen kuva 11.

- F 65422-424 Kohde JANAKKALA 19, Hakoinen/Hyvikkälä/Rehakka, Unikkolinna. Muinaislinnan lakea länsilounaasta. Kertomuksen kuva 12 (panoraama).
- F 65425-427 Kohde JANAKKALA 20, Irjala, Irjalanlahti. Kivikautinen asuinpaikka(?) pohjoisesta. Kertomuksen kuva 13 (panoraama).
- F 65428-430 Kohde JANAKKALA 21, Irjala, Irjala. Kivi- ja metallikautinen asuinpaikka itäkaakosta. Kertomuksen kuva 14 (panoraama).
- F 65431 Kohde JANAKKALA 34, Haapaniemi, Heitikankivi eli Heitikka. Siirtolohkare, johon liittyy kansantarina. Kuva etelästä. Kertomuksen kuva 15.
- F 65432 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde idästä. Kertomuksen kuva 34.
- F 65433 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde lännestä. Kertomuksen kuva 35.
- F 65434-436 Kohde JANAKKALA 37, Virala, Koivikko. Kivikautinen asuinpaikka koillisesta. Kertomuksen kuva 16 (panoraama).
- F 65437-439 Kohde JANAKKALA 38, Virala, Palsanlahti. Kivikautinen asuinpaikka etelälounaasta. Kertomuksen kuva 17 (panoraama).
- F 65440 Kohde JANAKKALA 42, Niemenpää, Niemenpää. Kuppi- kivi lounaasta. Kertomuksen kuva 19.
- F 65441-443 Kohde JANAKKALA 62, Turenki, Kekanaho. Rautakautinen polttokenttäkalmisto; kalmisto on sijainnut koulun nurkalla. Kuva etelästä. Kertomuksen kuva 20 (panoraama).
- F 65444-446 Kohde JANAKKALA 64, Kuumola, Kuumola 1. Rautakautinen polttokenttäkalmisto luoteesta. Keskitalon kaivauspaikka on sijainnut rakennusten kohdalla. Kertomuksen kuva 21 (panoraama).
- F 65447-448 Kohde JANAKKALA 65, Kuumola, Kuumola 2. Kuppi- kivi (ympäristöineen) luoteesta. Kertomuksen kuva 22(panoraama).

- F 65449 Kohde JANAKKALA 65, Kuumola, Kuumola 2.
Kuppikivi koillisesta. Kertomuksen kuva 23.
- F 65450-452 Kohteet JANAKKALA 71 ja 72A, Vähä-Hiisi, Vähä-Hiisi 1 ja 2. Varhaismetallikautinen asuinpaikka ja rautakautinen kalmisto? (71) sekä kivikautisen asuinpaikan eteläinen löytöalue (72A) etelälounaasta. Kertomuksen kuva 24 (panoraama).
- F 65453 Matti Mikkolalla Vähä-Hiiden tilalla (os. Vähä-Hiisi, 14200 TURENKI) oleva rautakautinen keihäänkärki, joka on löydetty kohteesta JANAKKALA 71:stä.
- F 65454 Kohde JANAKKALA 75, Ikaloinen, Kiianlinna.
Muinaislinna eteläkaakosta. Kertomuksen kuva 25.
- F 65455-457 Kohde JANAKKALA 75, Ikaloinen, Kiianlinna.
Muinaislinnan laki luoteesta. Kertomuksen kuva 26 (panoraama).
- F 65458-459 Kohde JANAKKALA 76, Ikaloinen, Kinnari 1. Rautakautinen ruumishautakalmisto lounaasta. Hautoja on löydetty kuvan Kinnarin päärakennuksen nurkalta. Kertomuksen kuva 27 (panoraama).
- F 65460-461 Kohde JANAKKALA 76, Ikalosten, Kinnari 1.
Rautakautinen ruumishautakalmisto lounaasta.
Kertomuksen kuva 28 (panoraama).
- F 65462 Kohde JANAKKALA 79, Ikaloinen, Kinnari 4. Kuppikivi luoteesta. Kertomuksen kuva 29.
- F 65463 Kohde JANAKKALA 81, Rastila, Raimansuonkalliot.
Yleiskuva kuppikiven paikasta ympäristöineen.
Kuppikivi on kuvassa olevan lohkareen alla olevassa onkalossa. Kertomuksen kuva 30.
- F 65464-466 Kohde JANAKKALA 83, Pappila, Kotiranta. Kivikautinen asuinpaikka lännestä. Kertomuksen kuva 31 (panoraama).
- F 65467 Kohde JANAKKALA 85, Pappila, Kirkkomaa. Rautakautinen ruumishautakalmisto luoteesta. Haudat on löydetty kuvan kirkkoaidan ja sen edessä

olevan maantien välistä, kuvan oikeassa laidassa olevasta kirkkoaidan portista 16 ja 20 m pohjoisluoteeseen eli kuvassa portista vasempaan.

Kertomuksen kuva 32.

- F 65468-470 Kohde JANAKKALA 88, Räikälä, Flinck eli Mäki-Flinck. Rautakautinen polttokenttäkalmisto luoteesta. Kalmisto sijaitsee kuvan perunamaalla. Kertomuksen kuva 33 (panoraama).
- F 65471 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde. Kertomuksen kuva 36.
- F 65472 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde. Kertomuksen kuva 37.
- F 65473 Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde. Kuvassa lähteen vierellä oleva opastuskyltti. Kertomuksen kuva 38.
- F 65474 Kohde JANAKKALA 92A, Räikälä, Räikälä 1. Kuppikivi (negatiivin oikealla puoliskolla) ja siinä kiinni oleva rautakautinen raunio. Kuva pohjoisesta. Kertomuksen kuva 39.
- F 65475 Kohde JANAKKALA 92A, Räikälä, Räikälä 1. Kuppikivi pohjoisesta. Kertomuksen kuva 40.
- F 65476-478 Kohde JANAKKALA 93A, Räikälä, Räikälä 2. Rautakautinen polttokenttäkalmisto luoteesta. Kertomuksen kuva 41 (panoraama).
- F 65479 Kohde JANAKKALA 93B, Räikälä, Räikälä 2. Kuppikallio lounaasta. Kertomuksen kuva 42.
- F 65480 Kohde JANAKKALA 93A-B, Räikälä, Räikälä 2. Turpeen peittämä kumpare (maakasa) kuppikalliosta (93B) n. 12 m pohjoisluoteeseen. Kuva etelästä. Kertomuksen kuva 44.
- F 65481 Kohde JANAKKALA 93B, Räikälä, Räikälä 2. Kuppikallio. Kertomuksen kuva 43.
- F 65482-483 Kohde JANAKKALA 96, Kernaala, Räikälänjoen varsi. Metallikautinen asuinpaikka(?) kaakosta. Kertomuksen kuva 46 (panoraama).
- F 65484 Kohde JANAKKALA 94, Räikälä, Räikälä 3. Kuppikivi pohjoisesta. Kertomuksen kuva 45.

- F 65485-487 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Yleiskuva paikasta ympäristöineen. Kuva luoteesta. Kertomuksen kuva 47 (panoraama).
- F 65488-490 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Yleiskuva paikasta ympäristöineen. Kuva länsiluoteesta. Kertomuksen kuva 48 (panoraama).
- F 65491 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuvassa kuppikivi 2 itäkoillisesta. Kertomuksen kuva 51.
- F 65492 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuvassa kuppikivet länsiluoteesta. Kertomuksen kuva 49.
- F 65493-495 Kohde JANAKKALA 99, Hakoinen, Hamppula 2. Rautakautinen polttokenttäkalmisto(?) lännestä. Kertomuksen kuva 52 (panoraama).
- F 65496-498 Kohteet JANAKKALA 99 ja 100, Hakoinen, Hamppula 2 ja 3. Kohde 99: rautakautinen polttokenttäkalmisto(?); kohde 100: rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi (näistä jälkimmäinen ei näy negoissa). Kuva kaakosta. Kertomuksen kuva 53 (panoraama).
- F 65499 Kohde JANAKKALA 100, Hakoinen, Hamppula 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi. Kuvassa kohteen kuppikivi luoteesta. Kertomuksen kuva 55.
- F 65500-502 Kohde JANAKKALA 100, Hakoinen, Hamppula 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi. Yleiskuva paikasta etelästä. Kertomuksen kuva 54 (panoraama).
- F 65503 Kohde JANAKKALA 100, Hakoinen, Hamppula 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi. Kuvassa kohteen kuppikivi itäkaakosta. Kertomuksen kuva 56.

- F 65504-505 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinna etelästä. Kertomuksen kuvassa 57 (osa panoraamaa).
- F 65506-511 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan (päälinnan) lakea idästä. Kertomuksen kuva 58 (panoraama).
- F 65512-515 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan (päälinnan)lakea pohjoisluoteesta. Kertomuksen kuva 59 (panoraama).
- F 65516 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan (päälinnan) lakea luoteesta. Taustalla Kernaalanjärvi. Kertomuksen kuvassa 60 (osa panoraamaa).
- F 65517 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Näkymä muinaislinnalta etelälounaaseen.
- F 65518 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan (päälinnan) lakea luoteesta. Kertomuksen kuvassa 60 (osa panoraamaa).
- F 65519-520 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Näkymä muinaislinnan eteläsivulta kaakkoon, kohti Kernaalanjärveä. Kertomuksen kuva 61 (panoraama).
- F 65521 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan kaakkoisosassa oleva hiidenkirnu luoteesta. Taustalla Kernaalanjärvi. Kertomuksen kuva 62.
- F 65522 Kohde JANAKKALA 101, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan kaakkoisosassa oleva hiidenkirnu etelästä. Kertomuksenkuva 63.
- F 65523-524 Kohde JANAKKALA 102, Hakoinen, Hakoinen 1. Yleiskuva kuppikiven paikasta ympäristöineen lounaasta. Kertomuksen kuvassa 64 (osa panoraama).
- F 65525 Kohde JANAKKALA 102, Hakoinen, Hakoinen 1. Kuppikivi länsiluoteesta. Kertomuksen kuva 65.

- F 65526-528 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2.
Yleiskuva kiviraunioalueesta pohjoiskallioselta.
Kertomuksen kuva 66 (panoraama).
- F 65529 Kohde JANAKKALA 102, Hakoinen, Hakoinen 1.
Yleiskuva kuppikiven paikasta ympäristöineen
lounaasta. Kertomuksen kuvassa 64 (osa panoraamaa).
- F 65530-531 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2. Näkymä kiviraunioalueelta itään, kohti Kernaalanjärveä. Kertomuksen kuvassa 67 (osa panoraamaa).
- F 65532 Kohde JANAKKALA 104, Hakoinen, Hakoinen 3.
Kiviraunio luoteesta. Kertomuksen kuva 76.
- F 65533 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2.
Raunio 4 koillisesta. Kertomuksen kuva 69.
- F 65534 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2.
Raunio 3 koillisesta. Kertomuksen kuva 68.
- F 65535 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2.
Raunio 14 koillisesta. Kertomuksen kuva 70.
- F 65536 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2.
Raunio 17 kaakosta. Kertomuksen kuva 71.
- F 65537 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2.
Raunio 20 itäkoillisesta. Kertomuksen kuva 73.
- F 65538 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2.
Raunio 22 luoteesta. Kertomuksen kuva 75.
- F 6539 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2.
Raunio 21 luoteesta. Kertomuksen kuva 74.
- F 65540 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2.
Raunio 19 etelästä. Kertomuksen kuva 72.
- F 65541 Kohde JANAKKALA 103, Hakoinen, Hakoinen 2.
Näkymä kiviraunioalueelta itään, kohti Kernaalanjärveä. Kertomuksen kuvassa 67 (osa panoraamaa).
- F 65542-543 Kohde JANAKKALA 111A-D, Monikkala, Monikkalan kartano. Kohteet A-D ovat nurmikkorinteen alaosassa. Kuva pohjoisluoteesta. Kertomuksen kuva 77 (panoraama).

- F 65544 Kohde JANAKKALA 111A-D, Monikkala, Monikkalan kartano. Kuvassa näkyy maakunnan peittämä potaskauuni (B); kohteet A, C ja D ovat samalla kohtaa. Kuva luoteesta. Kertomuksen kuva 78.
- F 65545-546 Kohde JANAKKALA 113, Kernaala, Kukkomäki. Kuppi-kallio ja rautakautinen polttokenttäkalmisto. Yleiskuva paikasta ympäristöineen. Kertomuk-sen kuva 79 (panoraama).
- F 65547-549 Kohde JANAKKALA 113, Kernaala, Kukkomäki. Kuppi-kallio ja rautakautinen polttokenttäkalmisto. Yleiskuva mäennyppylästä, jolla muinaisjännökset ovat. Kuva koillisesta. Kertomuksen kuva 80 (panoraama).
- F 65550-552 Kohde JANAKKALA 113, Kernaala, Kukkomäki. Kuppi-kallio ja rautakautinen polttokenttäkalmisto etelästä. Kertomuksen kuva 81 (panoraama).
- F 65553-555 Kohde JANAKKALA 113, Kernaala, Kukkomäki. Kuppi-kallio ja rautakautinen polttokenttäkalmisto luoteesta. Kertomuksen kuva 82 (panoraama).
- F 65556 Kohde JANAKKALA 113, Kernaala, Kukkomäki. Ku-vassa kohteen kuppikallio kaakosta. Kertomuksen kuva 83.
- F 65557 Kohde JANAKKALA 113, Kernaala, Kukkomäki. Kuvas-sa kohteen kuppikallion kuoppia. Kertomuksen kuva 84.
- F 65558-560 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Yleis-kuva rautakautisesta kuppikivi- ja kalmistoaluees-ta. Kuva lännestä. Kertomuksen kuva 85.
- F 65561 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Yleis-kuva rautakautisesta kuppikivi- ja kalmistoaluees-ta. Kuva etelälounaasta. Kertomuksen kuvassa 86 (osa panoraamaa).

- F 65562 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa muinaisjäännös B:n kuppikivi. Kertomuksen kuva 88.
- F 65563 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa muinaisjäännös B:n kuppikivi etelästä. Kertomuksen kuva 87.
- F 65564 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa raunio muinaisjäännös C kaakosta. Kertomuksen kuva 89.
- F 65565 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa kuppikivi muinaisjäännös D. Kertomuksen kuva 90.
- F 65566 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa muinaisjäännös E:n kuppikivi lännestä. Kertomuksen kuva 92.
- F 65567 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa muinaisjäännös E:n kuppikivi etelästä. Kertomuksen kuva 91.
- F 65568 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa kuppikivi muinaisjäännös F. Kertomuksen kuva 93.
- F 65569 Kohde JANAKKALA 115, Kernaala, Niemelä 1. Yleiskuva rautakautisesta kuppikivi- ja kalmistoalueesta. Kuva etelälounaasta. Kertomuksen kuvassa 86 (osa panoraamaa).
- F 65570-571 Kohde JANAKKALA 117, Kernaala, Kekkilä-Heikkilä. Yleiskuva kertomuksessa selostetuista kohteista A ja B. Kuva koillisesta. Kertomuksen kuva 94 (panoraama)

- F 65572 Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula 1.
Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?).
Kuvassa kuppikivi 1 (etualalla) länsiluoteesta.
Kertomuksen kuva 50.
- F 65573 Kohde JANAKKALA 117, Kernaala, Kekkilä-Heikkilä.
Kuvassa kertomuksessa selostettu puretun ulkora-
kennuksen perustuksessa oleva kuppikivi (kohde D).
Kuva eteläkaakosta. Kertomuksen kuva 95.
- F 65574 Kohde JANAKKALA 117, Kernaala, Kekkilä-Heikkilä.
Kuvassa kertomuksessa selostettu puretun ulkora-
kennuksen perustuksessa oleva kuppikivi (kohde D).
Kuva eteläkaakosta.
- F 65575-576 Kohde JANAKKALA 127, Kernaala, Vähä-Kurki.
Rautakautinen ruumishautakalmisto itäkaakosta.
Kertomuksen kuva 96 (panoraama).
- F 65577 Kohde JANAKKALA 159, Uhkoila, Anttilan lähde.
Sammaslähde luoteesta. Kertomuksen kuva 97.
- F 65578-580 Kohde JANAKKALA 195, Kerkkola, Kurki. Kivikauti-
nen (nuorakeraaminen) asuinpaikka koillisesta.
Kertomuksen kuva 98 (panoraama).
- F 65581-582 Kohde JANAKKALA 197, Kerkkola, Tyrylahti 2.
Kivikautinen asuinpaikka eteläkaakosta. Kerto-
muksen kuva 99 (panoraama).

F 65408

Kuva 1. Kohde JANAKKALA I, Sauvala, Punamullanmaa. Kivi-uuni itäkoillisesta.

F 65407

Kuva 2. Kohde JANAKKALA I, Sauvala, Punamullanmaa. Kivi-uuni itäkoillisesta.

F 65406

Kuva 3. Kohde JANAKKALA I, Sauvala, Punamullanmaa. Kivi-uuni idästä.

F 65409

Kuva 4. Kohde JANAKKALA 3, Sauvala, Koskela 2. Kivi-uunin jäännökset lounaasta.

F 654I0

Kuva 5. Kohde JANAKKALA 4, Sauvala, Komoportinharju eli -mäki. Kohteen kivivalli luoteesta.

F 654II

Kuva 6. Kohde JANAKKALA 4, Sauvala, Komoportinharju eli -mäki. Kohteen kivivalli pohjoisluoteesta.

F 654I2

Kuva 7. Kohde JANAKKALA 4, Sauvala, Komoportinharju eli -mäki. Kohteen rajaraunio luoteesta.

F 654I6

Kuva 8. Kohde JANAKKALA 6, Vähikkälä, Maaniitty. Ns. uhrilähde luoteesta.

F 654I3

F 654I4

F 654I5

Kuva 9. Kohde JANAKKALA 9, Sauvala, Valajärvi. Kivikautinen (nuorakerasminen) asuinpaikka luoteesta. Inventointilöytöjen KM 22699:I-2:n, saviastian kylkipalan ja kvartsi-iskoksen, löytöpaikka merkitty ruksilla.

F 654I9

F 65420

Kuva 10. Kohde JANAKKALA II, Sauvala, Seppälänlahti. Kivikautinen asuinpaikka(?) lounaasta. Inventointilöydön KM 22700:n kvartsi-iskoksen löytöpaikka merkitty ruksilla.

F 6542I

Kuva 11. Kohde JANAKKALA I2, Sauvala, Niemelä. Kivikautinen asuinpaikka(?) länsilounaasta. Inventointilöytöjen KM 2270I:n (kvartsi-iskoksia 2 kpl) löytöpaikka kuvan perunamaalla.

F 65422

F 65423

F 65424

Kuva I2. Kohde JANAKKALA I9, Hakoinen/Hyvikkälä/Rehakka, Unikkolinna. Muinaislinnan lakea länsilounaasta.

F 65425

F 65426

F 65427

Kuva I3. Kohde JANAKKALA 20, Irjala, Irjalanlahti. Kivikautinen asuinpaikka(?) pohjoisesta. Inventointilöytöjen KM 22702:n löytöpaikat merkitty rukseilla.

F 65428

F 65429

F65430

Kuva I4. Kohde JANAKKALA 2I, Irjala, Irjala. Asuinpaikka (nuolen kohdalla) itäkaakosta.

Foto: J. Saukkonen I984

F 65431

Kuva I5. Kohde JANAKKALA 34, Haapaniemi, Heitikankivi eli Heitikka. Siirtolohkare, johon liittyy kansantarina. Kuva etelästä.

F 65436

F 65435

F 65434

Kuva I6. Kohde JANAKKALA 37, Virala, Koivikko. Kivikautinen asuinpaikka koillisesta. Löydöt KM 22360, kvartsi-iskoksia 16 kpl, poimittu pellolta, nuolten väliltä.

F 65437

F 65438

F 65439

Kuva I7. Kohde JANAKKALA 38, Virala, Palsanlahti. Kivikautinen asuinpaikka etelälounaasta. Löydöt KM 22704:I-3 poimittu katkoviivalla rajatulta pelto-alueelta.

F 65417

Kuva 18. Kohde JANAKKALA 39, Virala, Mikkola. Ns. uhrilähde etelästä.

F 65440

Kuva 19. Kohde JANAKKALA 42, Niemenpää, Niemenpää. Kuppikivi lounaasta.

F 65441

F 65442

F 65443

Kuva 20. Kohde JANAKKALA 62, Turenki, Kekanaaho. Rautakautinen polttokenttäkalmisto sijainnut koulun nurkalla, nuolen kohdalla. Kuva etelästä.

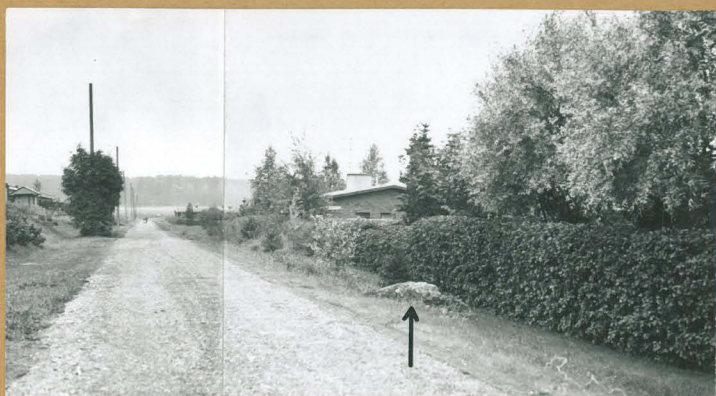

F 65444

F 65445

F 65446

Kuva 21. Kohde JANAKKALA 64, Kuumola, Kuumola I. Rautakautinen polttokenttäkalmisto luoteesta. Keskitalon kaivauspaikka on sijainnut rakennusten kohdalla (merkitty nuolella).

F 65448

F 65447

Kuva 22. Kohde JANAKKALA 65, Kuumola, Kuumola 2. Kuppikivi (merkitty nuolella) luoteesta.

F 65449

Kuva 23. Kohde JANAKKALA 65, Kuumola, Kuumola 2. Kuppikivi koillisesta.

F 65450

F 65451

F 65452

Kuva 24. Kohteet JANAKKALA 71 ja 72A, Vähä-Hiisi, Vähä-Hiisi I ja 2. Kohde 71 on varhaismetallikautinen asuinpaikka ja rautakautinen kalmisto(?) ja sen löytökohta on merkitty ruksilla; kohde 72A on kivistä asuinpaikan eteläinen löytöalue ja sijaitsee kuvan voimalinjan alapuolella, pitkin linjan pituutta. Kuva etelälounaasta.

F 65454

Kuva 25. Kohde JANAKKALA 75, Ikaloinen, Kiianlinna. Muinaislinna (nuolen alla) eteläkaakosta.

F 65455-

F 65456

F 65457

Kuva 26. Kohde JANAKKALA 75, Ikaloinen, Kiianlinna. Muinaislinnan laki luoteesta.

F 65458

F 65459

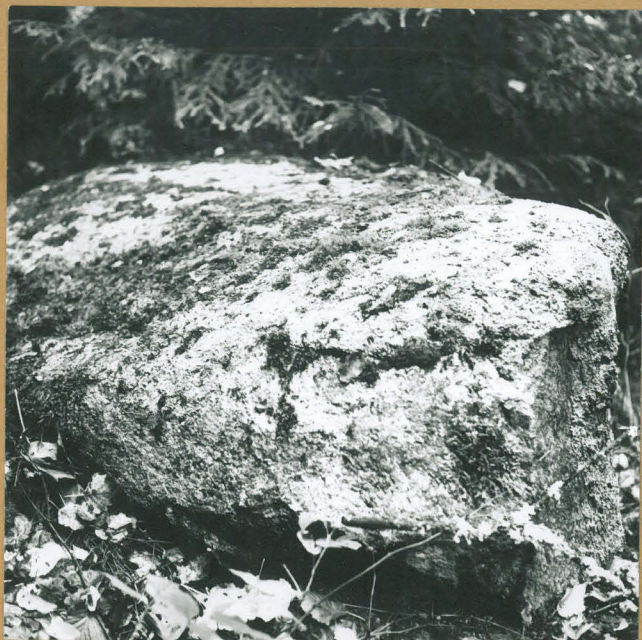
Kuva 27. Kohde JANAKKALA 76, Ikaloinen, Kinnari I. Rautakautinen ruumishautakalmisto lounaasta. Hautoja löydetty Kinnarin päärakennuksen nurkalta (merkitty nuolella).

F 65460

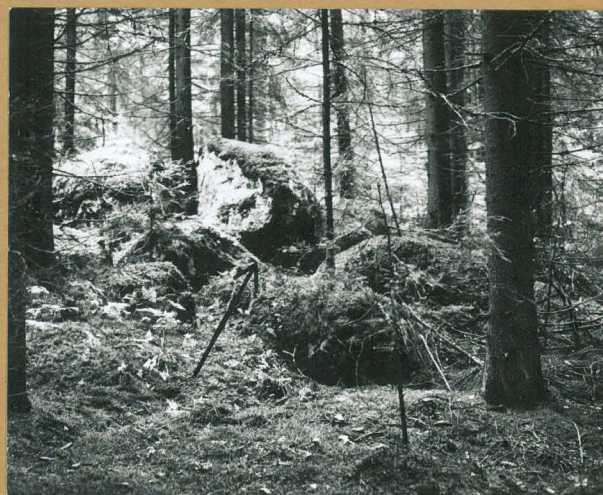
F 65461

Kuva 28. Kohde JANAKKALA 76, Ikaloinen, Kinnari I. Rautakautinen ruumishautakalmisto lounaasta.

F 65462

Kuva 29. Kohde JANAKKALA 79, Ikaloinen, Kinnari 4. Kuppi-
kivi luoteesta.

F 65463

Kuva 30. Kohde JANAKKALA 81, Rastila, Raimansuonkalliot. Kohteen kuppikivi sijaitsee lohkarkeen alla olevassa onkalossa (merkitty nuolella). Kuva lännestä.

F 65464

F 65465

F 65466

Kuva 31. Kohde JANAKKALA 83, Pappila, Kotiranta. Kivikautinen asuin-
paikka. Inventointilöydön KM 22710:n (saviastian kylkipala) löytöpaik-
ka kuvan oikeassa laidassa olevassa kukkapenkissä (merkitty ruksilla).
Kuvan vasemmalla puoliskolla Kotirannan huvila. Kuva lännestä.

F 65467

Kuva 32. Kohde JANAKKALA 85, Pappila, Kirkkomaa. Rautakautinen ruumishautakalmisto luotesta. Haudat on löydetty kuvan kirkkoaidan ja sen edessä olevan maantien välistä, nuolella merkitystä kirkkoaidan portista I6 ja 20 m pohjoisluoteeseen eli kuvassa portista vasempaan.

F 65468

F 65469

F 65470

Kuva 33. Kohde JANAKKALA 88, Räikälä, Flinck eli Mäki-Flinck. Rautakautinen polttokenttäkalmisto luoteesta. Kalmisto sijaitsee kuvan perunamaalla, nuolten välillä.

F 65432

Kuva 34. Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde idästä.

F 65433

Kuva 35. Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde lännestä.

F 65471

Kuva 36. Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde.

F 65472

Kuva 37. Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde.

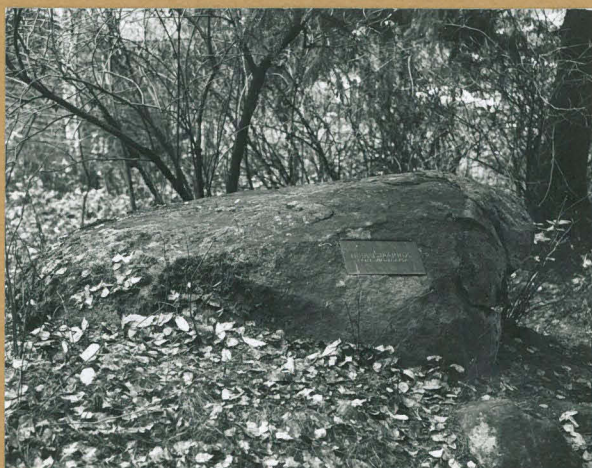
F 65473

Kuva 38. Kohde JANAKKALA 90, Räikälä, Laurinlähde. Ns. uhrilähde. Lähteen viressä oleva opastuskyltti.

F 65474

Kuva 39. Kohde JANAKKALA 92A, Räikälä, Räikälä I. Kuppi (kuvan oikealla puoliskolla) ja siinä kiinni oleva rautakautinen raunio. Kuva pohjoisesta.

F 65475

Kuva 40. Kohde JANAKKALA 92A, Räikälä, Räikälä I. Kuppi pohjoisesta.

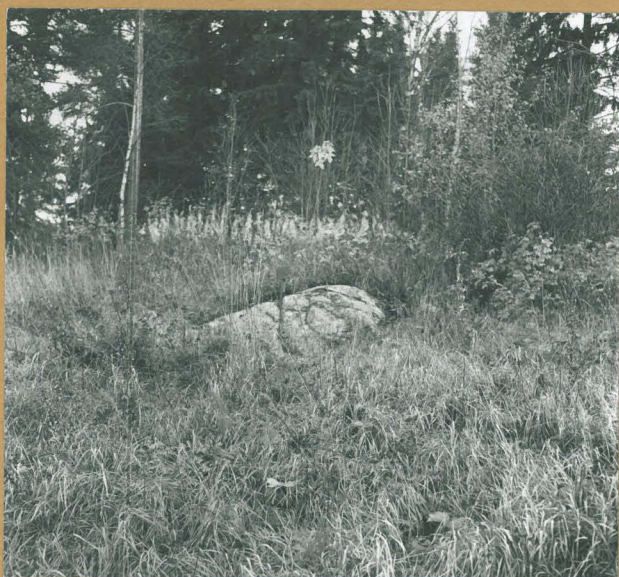

F 65476

F 65477

F 65478

Kuva 41. Kohde JANAKKALA 93A, Räikälä, Räikälä 2. Rautakautinen polttokenttäkalmisto luoteesta. Kalmisto on nuolella merkityllä mäennyppylän laella.

F 65479

Kuva 42. Kohde JANAKKALA 93B, Räikälä, Räikälä 2. Kuppikallio louneasta.

F 65481

Kuva 43. Kohde JANAKKALA 93B, Räikälä, Räikälä 2. Kuppikallio.

Foto: J. Saukkonen 1984

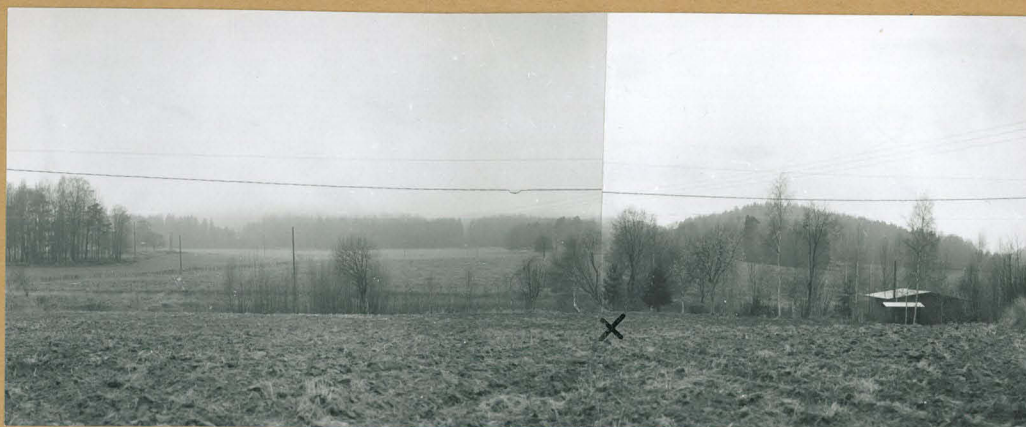
F 65480

Kuva 44. Kohde JANAKKALA 93A-B, Räikälä, Räikälä 2. Turpeen peittämä kumpare (maakasa) kuppikalliosta (93B) n. 12 m pohjoisluoteeseen. Kuva etelästä.

F 65484

Kuva 45. Kohde JANAKKALA 94, Räikälä, Räikälä 3. Kuppikivi pohjoisesta.

F 65483

F 65482

Kuva 46. Kohde JANAKKALA 96, Kernaala, Räikälänjoen varsi. Metallikautinen asuinpaikka(?) kaakosta. Inventointilöydöt KM 227I3:I-2, saviastian reunapala ja kvartsi-iskoksia 7 kpl, poimittu pellon pinnalta ruksilla merkitystä kohdasta ja aivan tämän ympäristöstä.

F 65487

F 65486

F 65485

Kuva 47. Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula I. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuppikivet ja inventointilöytöjen KM 227I4: I-2:n (saviastian kylkipaloja 3 kpl ja pyssy(?)piitä pala) löytöpaikka sijaitsevat kuvan keskellä olevan tiilisen sähkömuuntajan oikealla puolella. Kuva luoteesta.

F 65488

F 65489

F 65490

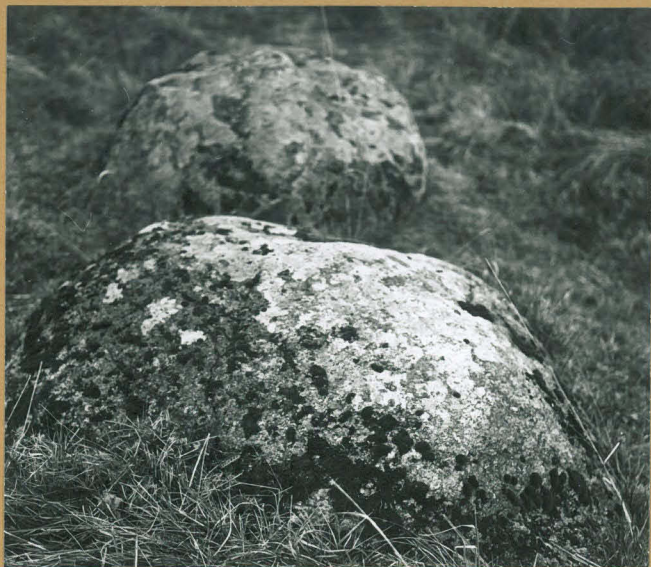
Kuva 48. Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula I. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuppikivet ovat kuvan keskellä olevan tiilisen sähkömuuntajan edessä ja inventointilöytöjen KM 227I4: I-2:n löytöpaikka näistä oikealle. Kuva länsiluoteesta.

F 65492

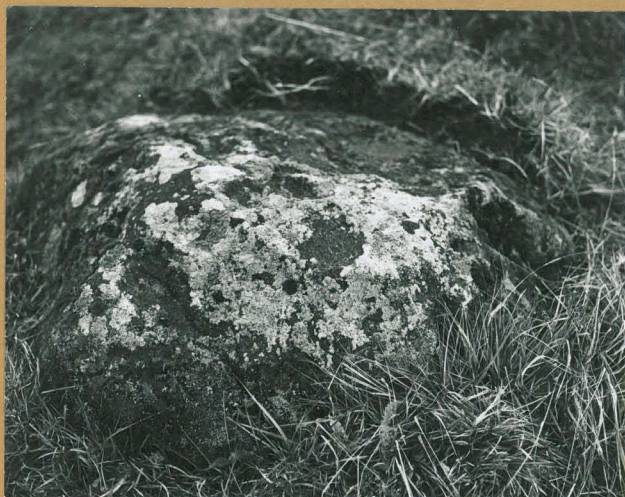
Kuva 49. Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula I. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuvassa kuppikivet (1 ja 2) länsiluoteesta.

Foto: J. Saukkonen I984

F 65572

Kuva 50. Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula I. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuvassa kuppikivi I (etualalla) länsiluoteesta.

F 65491

Kuva 51. Kohde JANAKKALA 98, Hakoinen, Hamppula I. Kaksi kuppikiveä ja rautakautinen kalmisto(?). Kuvassa kuppikivi 2 itäkoillisesta.

F 65493

F 65494

F 65495

Kuva 52. Kohde JANAKKALA 99, Hakoinen, Hamppula 2. Rautakautinen polttokenttäkalmisto(?) lännestä. Inventointilöydöt KM 227I5 koe-kuopasta nuolen kohdalta.

Foto: J. Saukkonen 1984

F 65496

F 65497

F 65498

Kuva 53. Kohteet JANAKKALA 99 ja 100, Hakoinen, Hamppula 2 ja 3. Kohde 99, rautakautinen polttokenttäkalmisto(?), on kuvan keskellä olevalla kivikkoisella mäennyppylällä ja nuolella on merkitty inventointilöytöjen KM 227I5:n (saviastian kylkipaloja 2 kpl) löytökohta. Kohde 100 käsittää rautakautisen polttokenttäkalmiston sekä kuppikiven ja kuvassa näistä näkyy polttokenttäkalmisto, joka sijaitsee puupinon takana olevalla mäennyppylällä, josta ovat inventointilöydöt KM 227I6:I-2 (saviastian kylkipaloja 4 kpl ja palanutta luuta 3 kpl). Kuva kaakosta.

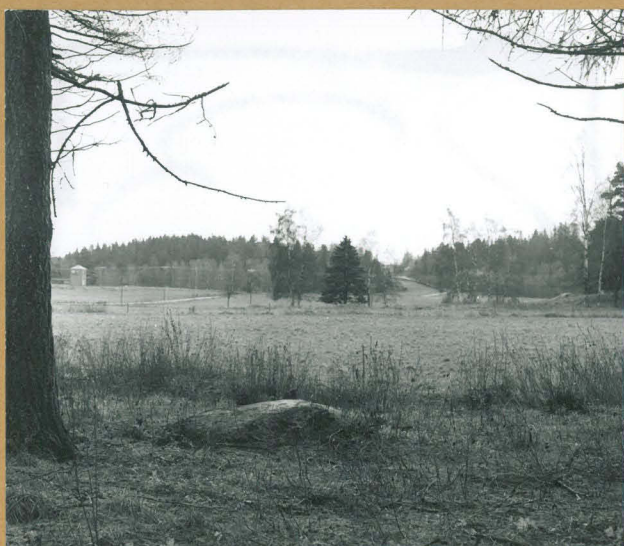

F 65500

F 65501

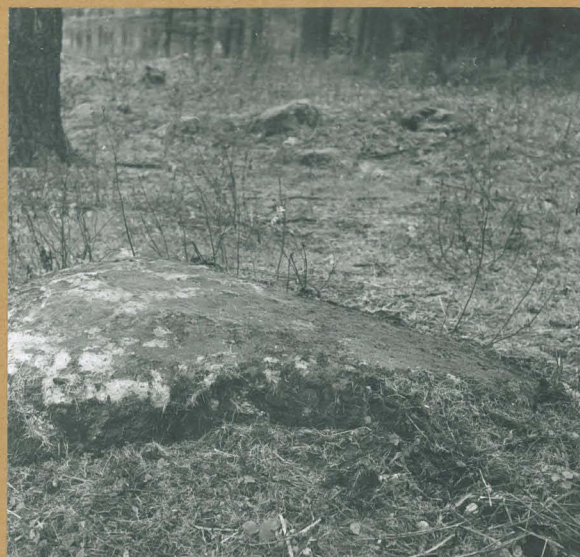
F 65502

Kuva 54. Kohde JANAKKALA 100, Hakoinen, Hamppula 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi. Polttokenttäkalmisto sijaitsee kuvan vasemmassa laidassa olevalla mäennyppylällä, ja inventointilöytöjen KM 227I6:I-2:n löytöpaikka on merkitty nuolella A. Kuppikivi (joka kuvassa ei erotu) on merkitty nuolella B. Oikeanpuoleisimmalla nuolella on merkitty kertomuksessa mainittu suureksi osaksi turpeen peittämä kiviraunio, joka sijaitsee kuppikivestä n. 10 m koilliseen. Kuva etelästä.

F 65499

Kuva 55. Kohde JANAKKALA IOO, Hakoinen, Hamppula 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi. Kuvassa kohteen kuppikivi luoteesta.

F 65503

Kuva 56. Kohde JANAKKALA IOO, Hakoinen, Hamppula 3. Rautakautinen polttokenttäkalmisto ja kuppikivi. Kuvassa kohteen kuppikivi itäkaakosta.

F 65505

F 65504

Ei neg.

Kuva 57. Kohde JANAKKALA IOI, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinna etelästä.

Kuvat 58-60 (sisäpuolella)

F 65506

F 65507

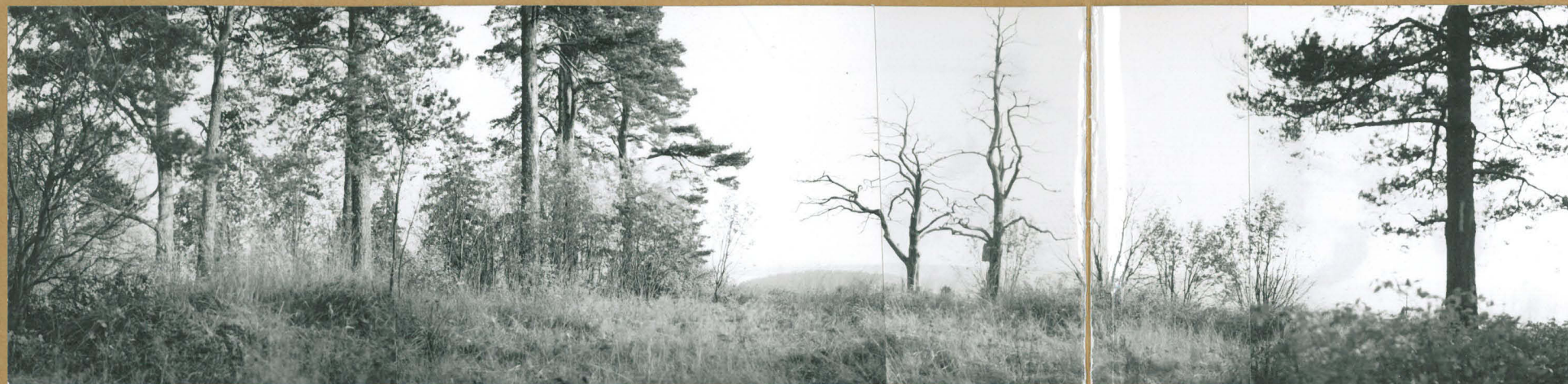
F 65508

F 65509

F 65510

F 65511

Kuva 58. Kohde JANAKKALA IOI, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan (päälinnan) lakea idästä.

F 65512

F 65513

F 65514

F 65515

Kuva 59. Kohde JANAKKALA IOI, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan (päälinnan) lakea pohjoisluoteesta.

F 65518

F 65418

F 65516

Kuva 60. Kohde JANAKKALA IOI, Hakoinen, Hakoistenlinna. Muinaislinnan (päälinnan) lakea luoteesta. Taustalla, kuvan oikeassa reunassa, Kernaalanjärvi.

Foto: J. Saukkonen 1984

F 65519

F 65520

Kuva 61. Kohde JANAKKALA IOI, Hakoinen, Hakoistenlinna.
Näkymä muinaislinnan eteläsivulta kaakkoon, kohti Kernaalanjärveä, joka erottuu kuvan keskustassa.

F 65521

Kuva 62. Kohde JANAKKALA IOI, Hakoinen, Hakoistenlinna.
Muinaislinnan kaakkoisosassa oleva hiidenkirnu luoteesta.
Taustalla Kernaalanjärvi.

F 65522

Kuva 63. Kohde JANAKKALA IOI, Hakoinen, Hakoistenlinna.
Muinaislinnan kaakkoisosassa oleva hiidenkirnu etelästä.

F 65529

F 65523

F 65524

Kuva 64. Kohde JANAKKALA IO2, Hakoinen, Hakoinen I. Yleiskuva kuppikiven paikasta (ruksi) ympäristöineen lounaasta.

F 65525

Kuva 65. Kohde JANAKKALA IO2, Hakoinen, Hakoinen I. Kuppikivi länsiluo-
teesta. Nuolella on merkitty kiven
ainokainen kuoppa.

F 65526

F 65527

F 65528

Kuva 66. Kohde JANAKKALA IO3, Hakoinen, Hakoinen 2. Yleiskuva kiviraunio-
alueesta pohjoiskoillisesta. Rauniot ovat kuvan koivumetsikössä.

F 6554I

F 65530

F 6553I

Kuva 67. Kohde JANAKKALA IO3, Hakoinen, Hakoinen 2. Näkymä kiviraunio-alueelta itään, kohti Kernaalanjärveä.

F 65534

Kuva 68. Kohde JANAKKALA IO3, Hakoinen, Hakoinen 2. Raunio 3 koillisesta.

F 65533

Kuva 69. Kohde JANAKKALA IO3, Hakoinen, Hakoinen 2. Raunio 4 koillisesta.

F 65535

Kuva 70. Kohde JANAKKALA IO3, Hakoinen, Hakoinen 2. Raunio I4 koillisesta.

F 65536

Kuva 71. Kohde JANAKKALA IO3, Hakoinen, Hakoinen 2. Raunio I7 kaakosta.

F 65540

Kuva 72. Kohde JANAKKALA IO3, Hakoinen, Hakoinen 2. Raunio I9 etelästä.

F 65537

Kuva 73. Kohde JANAKKALA IO3, Hakoinen, Hakoinen 2. Raunio 20 itäkoillisesta.

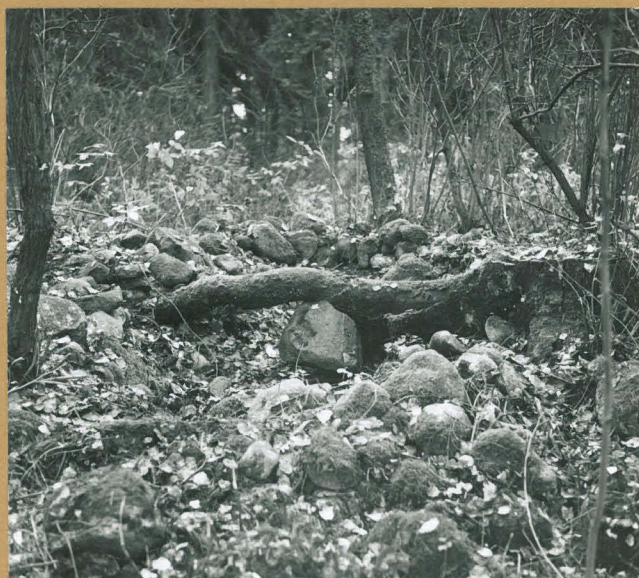
F 65539

Kuva 74. Kohde JANAKKALA IO3, Hakoinen, Hakoinen 2. Raunio 21 luoteesta.

F 65538

Kuva 75. Kohde JANAKKALA IO3, Hakoinen, Hakoinen 2. Raunio 22 luoteesta.

F 65532

Kuva 76. Kohde JANAKKALA IO4, Hakoinen, Hakoinen 3. Kiviraunio luoteesta.

Foto: J. Saukkonen 1984

F 65542

F 65543

Kuva 77. Kohde JANAKKALA IIIA-D, Monikkala, Monikkalan kartano. Kohteet A-D (ks. tarkemmin kertomuksesta) ovat nurmikkorinteen alaosassa, nuolen kohdalla. Kuva pohjoisluoteesta.

F 65544

Kuva 78. Kohde JANAKKALA IIIA-D, Monikkala, Monikkalan kartano. Kuvassa näkyy maakummun peittämä potaskauuni (B); kohteet A, C ja D ovat samalla kohtaa. Kuva luoteesta.

F 65545

F 65546

Kuva 79. Kohde JANAKKALA II3, Kernaala, Kukkomäki. Kuppikallio ja rautakautinen polttokenttäkalmisto ovat mäennyppylällä, nuolten välillä. Kuva kaakosta.

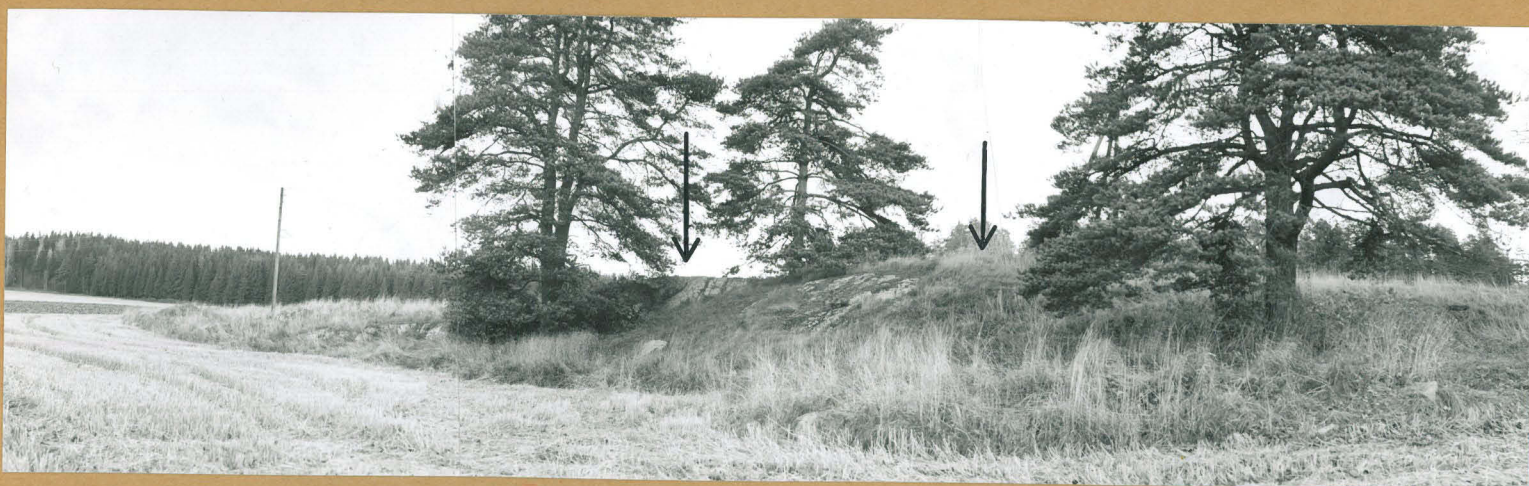

F 65547

F 65548

F 65549

Kuva 80. Kohde JANAKKALA II3, Kernaala, Kukkomäki. Kuppikallio ja rautakautinen polttokenntäkalmisto sijaitsevat kuvan mäennyppylällä. Kuva koillisesta.

F 65550

F 65551

F 65552

Kuva 81. Kohde JANAKKALA II3, Kernaala, Kukkomäki. Kuppikallio ja rautakautinen polttokenntäkalmisto etelästä. Kuppikallio on merkitty vasemmanpuoleisella nuolella ja oikeanpuoleisella nuolella on merkitty inventointilöytöjen KM 227I7:I-4 (saviastianpaloja 5 kpl ja palanutta luuta yksi kpl) löytöpaikka.

F 65553

F 65554

F 65555

Kuva 82. Kohde JANAKKALA II3, Kernaala, Kukkomäki. Kuppikallio ja rautakautinen polttokenttäkalmisto luoteesta. Kuppikallio näkyy kuvan keskustan alapuolella, inventointilöydöt KM 227I7:I-4 ovat koekuopista kuvan keskellä olevan männyn ja tämän vasemmalla puolella olevan sähköpylväistön väliltä.

F 65556

Kuva 83. Kohde JANAKKALA II3, Kernaala, Kukkomäki. Kuvassa kohteen kuppikallio kaakosta.

F 65557

Kuva 84. Kohde JANAKKALA II3, Kernaala, Kukkomäki. Kuvassa kohteen kuppikallion kuoppia.

F 65558

F 65559

F 65560

Kuva 85. Kohde JANAKKALA II5, Kernaala, Niemelä I. Yleiskuva rautakautisesta kuppikivi- ja kalmistoalueesta. Kuvan oikeassa laidassa Niemelän päärakennus. Kuva lännestä.

F 65569

F 65561

Kuva 86. Kohde JANAKKALA II5, Kernaala, Niemelä I. Yleiskuva rautakautisesta kuppikivi- ja kalmistoalueesta. Kuvan oikealla puoliskolla Niemelän päärakennus. Kuva etelälounaasta.

F 65563

Kuva 87. Kohde JANAKKALA II5, Kernaala, Niemelä I. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa muinaisjäännös B:n kuppi- kivi etelästä.

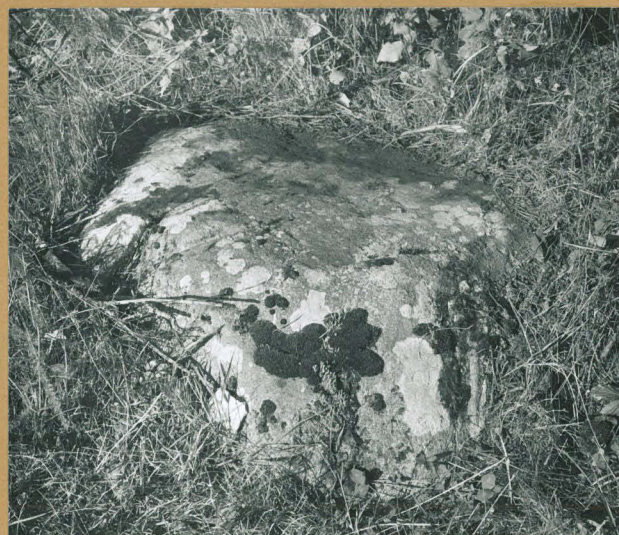
F 65562

Kuva 88. Kohde JANAKKALA II5, Kernaala, Niemelä I. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa muinaisjäännös B:n kuppi- kivi.

F 65564

Kuva 89. Kohde JANAKKALA II5, Kernaala, Niemelä I. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa raunio muinaisjäännös C kaakosta.

F 65565

Kuva 90. Kohde JANAKKALA II5, Kernaala, Niemelä I. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa kuppikivi muinaisjäännös D.

F 65567

Kuva 91. Kohde JANAKKALA II5, Kernaala, Niemelä I. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa muinaisjäännös E:n kuppikivi etelästä.

F 65566

Kuva 92. Kohde JANAKKALA II5, Kernaala, Niemelä I. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa muinaisjäännös E:n kuppikivi lännestä.

F 65568

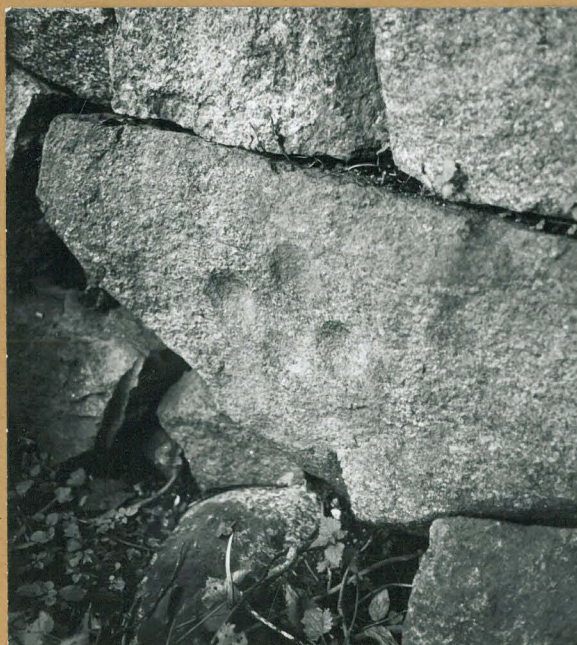
Kuva 93. Kohde JANAKKALA II5, Kernaala, Niemelä I. Rautakautinen kuppikivi- ja kalmistoalue. Kuvassa kuppikivi muinaisjäännös F.

F 65570

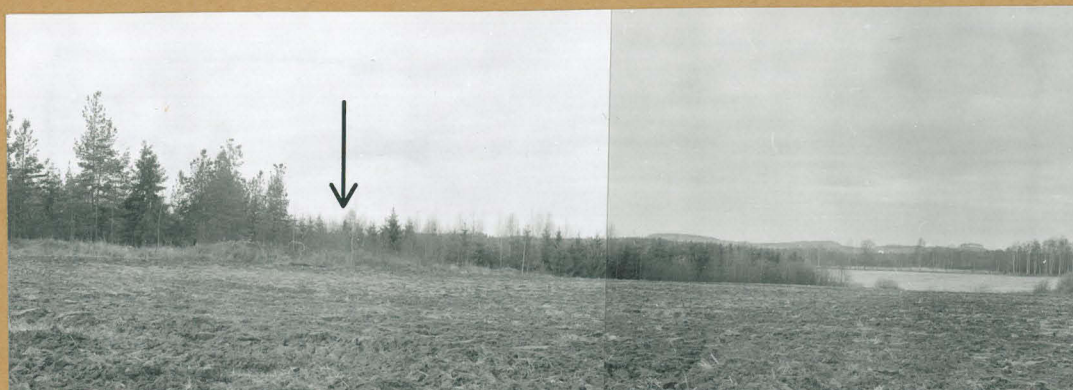
F 65571

Kuva 94. Kohde JANAKKALA II7, Kernaala, Kekkilä-Heikkilä. Yleiskuva kertomuksessa selostetuista kohteista A ja B. A: Inventointilöytöjen KM 227I9:I-2:n (saviastian kylkipaloja 3 kpl ja palanutta savea yksi kpl) löytöpaikka perunamaalla; B: hävitetyn kuppikiven paikka. Kuvassa myös Kekkilän päärakennus. Kuva koillisesta.

F 65573

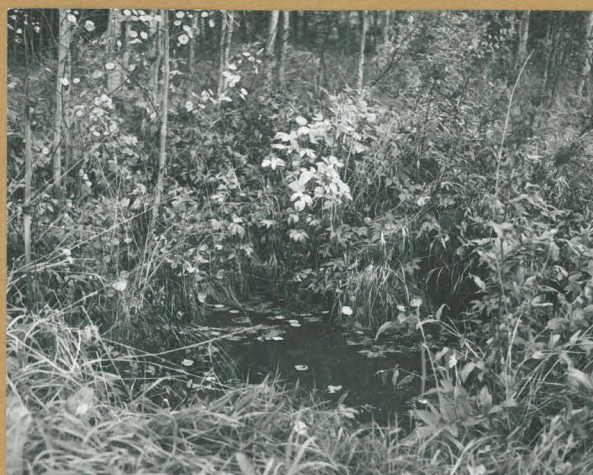
Kuva 95. Kohde JANAKKALA II7, Kernaala, Kekkilä-Heikkilä. Kuvassa kertomuksessa selostettu puretun ulkorakennuksen perustuksessa oleva kuppikivi (kohde D). Kuva eteläkaakosta.

F 65575

F 65576

Kuva 96. Kohde JANAKKALA I27, Kernaala, Vähä-Kurki.
Rautakautinen ruumishautakalmisto itäkaakosta.
Kalmisto sijaitsee kuvassa metsikön puolella, nuolen kohdalla.

F 65577

Kuva 97. Kohde JANAKKALA I59,
Uhkoila, Anttilan lähde.
Sammasslähde luoteesta.

F 65580

F 65579

F 65578

Kuva 98. Kohde JANAKKALA I95, Kerkkola, Kurki. Kivikautinen (nuora-
keraaminen) asuinpaikka koillisesta. Inventointilöydöt KM 22722:I-3
poimittu pellolta, pisteviivalla rajatulta alueelta.

F 65581

F 65582

Kuva 99. Kohde JANAKKALA I97, Kerkkola, Tyrylahti 2.
Kivikautinen asuinpaikka (nuolen kohdalla) eteläkaakosta.